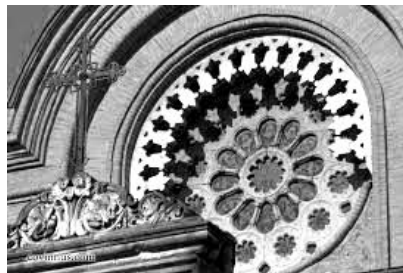

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია
ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული განმანათლებლობა: ტექსტები და კონტექსტები

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
Anthim Iverianul and European Enlightenment: Texts and Contexts

CONFERINTA INTERNATIONALA
ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

Tbilisi/თბილისი/Tbilisi
07-08.06.2016

კონფერენცია მომზადდა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდისა და რელიგიის საკითხთა
სახელმწიფო სააგენტოს ხელშეწყობით

The Conference is supported by Shota Rustaveli National Science Foundation and State Agency for
Religious Issues

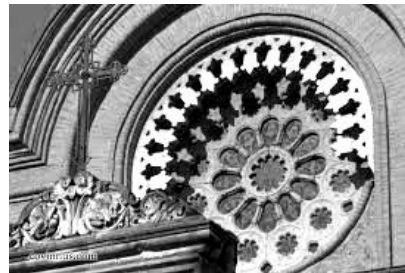
Cu sprijinul din partea: Fundatiei Nationale de Stiinte “Shota Rustaveli” Si Agentiei
de Stat pentru Culte

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ფილოსოფიის ინსტიტუტი
ანთიმოზ ივერიელის სახელობის ფილოსოფიისა და თეოლოგიის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი
რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია

ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული განმანათლებლობა: ტექსტები და კონტექსტები

თბილისი
07-08.06.2016

სარედაქციო კოლეგია: ანასტასია ზაქარიაძე, ნიკოლაე ღურა, დემურ ჯალაღონია, ზაზა ვაშაკმაძე, ირაკლი ბრაჭული, კატალინა მიტიტელუ, ქეთევან ცხვარიაშვილი, გიორგი გრიგორაშვილი, მიხეილ ბარნოვი, თათია მთვარელიძე

Editorial board: Anastasia Zakariadze, Nicolae V. Dura, Zaza Vashakmadze, Demuri Jalaghonia, Irakli Brachuli, Aleksii Kshutashvili, Catalina Mititelu, Ketevan Tskhvariashvili, Giorgi Grigorashvili, Mikheil Barnovi, Tatia Mtvarelidze.

გამომცემლობა ლეგი კოლიბრაჟი
ISBN

IVANE JAVAKHISHVILI TBILISI STATE UNIVERSITY
FACULTY OF HUMANITIES
INSTITUTE OF PHILOSOPHY

ANTHIM IVERIANUL SCIENTIFIC-RESEARCH CENTER
STATE AGENCY FOR RELIGIOUS ISSUES

International Scientific Conference

Anthim Iverianul and European Enlightenment: Texts and Contexts

Universitatea de Stat “Iv. Javakhishvili” Tbilisi, Facultatea de Stiinte Umanitare, Institutul de Filosofie, Centrul de Cercetari
Stiintifice in Filosofie si Teologie
Agentiei de Stat pentru Culte

CONFERINTA INTERNATIONALA
ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

TROPAR

Sfinte Parinte Ierarhe Antim, dupa vrednicie ai fost randuit pastor si invatator al turmei celei cuvantatoare, si cu intelepciune dumnezeiasca revarsand raurile sfintelor tale cuvinte, viata ai pus-o pentru pastoritii tai, si cununa muceniciei ai dobandit de la Hristos Dumnezeu, pe care roaga-L, Sfinte Ierarhe Antim, sa daruiasca pace si mare mila celor ce savarsesc sfanta pomenirea ta. Amin.

ტროპარი

ღირს იქმენ მწყსად და მოძღვრად სამწყსოსა შენისა პირმეტყველისა, ღვთივგაბრძნობილმან წარმოადინე მღინარენი სიტყვათა მანუგეშებელთა, ცხოვრებაი შესწირე ერსა შენსა კეთილმორწმუნესა და გვირგვინი მოწამისა მოიგე, წმიდაო მღვდელმთავარო ანთიმოზ, ევეღრე ქრისტესა ღმერთსა შეწყალებად სულთა ჩვენთათვის. ამინ.

პროგრამა

PROGRAM

PROGRAM

კონფერენციის მუშაობის განრიგი	Conference working schedule	Conference programul de lucru
7 ივნისი, სამშაბათი	TUESDAY, 7 JUNE	7 Iunie, Marti
<p>09.30 - რეგისტრაცია - თსუ პირველი კორპუსი, 107 აუდიტორია</p> <p>10:00 - კონფერენციის საზეიმო გახსნა, მისასალმებელი სიტყვები</p> <p>11:00 - ანთიმოზ ივერიელისადმი მიძღვნილი გამოფენის გახსნა</p> <p>11:30-12:00 - ყავა შესვენებით</p> <p>12:00-13:00 - პლენარული სესია</p> <p>13:00-14:00 - ლანჩი</p> <p>14:00-16:20 - პირველი სესია</p> <p>16:20-16:30 - ყავა შესვენებით</p> <p>16:30-18:20 - მეორე სესია</p> <p>20:00 - თავისუფალი დრო</p>	<p>09.30. - REGISTRATION - Tbilisi State University, I Building, I floor, room 107</p> <p>10:00 – CONFERENCE OPENING. WELCOME SPEECHES - Tbilisi State University, I Building, I floor, room 107</p> <p>11.00 OPENING OF THE EXPOSITION DEDICATED TO ANTHIM IVERIANUL</p> <p>11.30-12.00 - COFFEE BREAK</p> <p>12.00- 13.00 - PLENARY SESSION</p> <p>13.00-14.00 - LUNCH</p> <p>14. 00-16.20 – FIRST SESSION</p> <p>16.20- 16.30 - COFFEE BREAK</p> <p>16.30 -18.20 - SECOND SESSION</p> <p>20: 00 - Free Time</p>	<p>09:30 – Inregistrare – Universitate, bloc 1, sala 107.</p> <p>10:00 – Deschiderea festiva a Conferintei, Discursuri de salut. Universitate, bloc 1, sala 107.</p> <p>11:00 – Deschiderea expozitiei dedicate Mitropolitului Antim Ivireanul.</p> <p>11:30-12:00 – Pauza de cafea.</p> <p>12:00-13:00 - Sesiunea in plen</p> <p>13:00-14:00 – Lunch</p> <p>14:00-16:20 - Prima sesiune</p> <p>16:20-16:30 – Pauza de cafea.</p> <p>16:30-18:20 - A doua sesiune</p> <p>20:00 – Timp liber.</p>
8 ივნისი, ოთხშაბათი	WEDNESDAY, 8 JUNE	8 Iunie, Miercuri
<p>10:00-11:30 - მესამე სესია</p> <p>11:30-12:00 - ყავა შესვენებით</p> <p>12:00-13:30 - მეოთხე სესია</p> <p>13:30-14:30 - ლანჩი</p> <p>14:30-16:30 - მეხუთე სესია</p> <p>16:15-16:30 - ყავა შესვენებით</p> <p>16:30-17:30 - მრგვალი მაგიდა</p> <p>18:00-19:00 - კონფერენციის შემაჯამებელი სხდომა</p> <p>20.00 - გამოსამშვიდობებელი სადილი</p>	<p>10.00-11.30 - THIRD SESSION</p> <p>11.30-12.00 - COFFEE BREAK</p> <p>12.00-13.30 - FORTH SESSION</p> <p>13. 30-14.30 - LUNCH</p> <p>14.30- 16.30 - FIFTH SESSION</p> <p>16:15-16:30 - COFFEE BREAK</p> <p>16.30 -17.30 - ROUND TABLE</p> <p>18.00-19.00 - CONFERENCE CLOSING</p> <p>20.00. - FAREWELL DINNER</p>	<p>10:00-11:30 - A treia sesiune</p> <p>11:30-12:00 – Pauza de cafea.</p> <p>12:00-13:30 - A patra sesiune</p> <p>13:30-14:30 – Lunch</p> <p>14:30-16:30 - Sesiunea a cincea</p> <p>16:15-16:30 – Pauza de cafea</p> <p>16:30-17:30 – Masa rotunda</p> <p>18:00-19:00 – Sedinta de concluzii</p> <p>20:00 – Dineul de ramas bun</p>

7 ივნისი, სამუშაო

TUESDAY, 7 JUNE

7 Iunie, Marti

09.30 - რეგისტრაცია

თსუ პირველი კორპუსი, 107 აუდიტორია

09.30. REGISTRATION

Tbilisi State University, I Building, I floor,
room 107

09:30 – INREGISTRARE

Universitate, bloc 1, sala 107

**10:00 - კონფერენციის საზეიმო
გახსნა, მისასალმებელი
სიტყვები**

**10:00 – CONFERENCE OPENING.
WELCOME SPEECHES**

**10:00 – DESCHIDEREA FESTIVA A
CONFERINTEI, DISCURSURI DE
SALUT**

დარეჯან თვალთვაძე - პროფესორი, თსუ
რექტორის მოვალეობის შემსრულებელი

Darejan Tvaltvadze - Dr. professor, Acting
Rector of TSU

Darejan Tvaltvadze – Profesor, Doctor, Rector
Locțiitor. Universitatea “Iv. Javakhishvili”
Tbilisi.

ილია II - სრულიად საქართველოს
კათალიკოს პატრიარქი, უწმინდესი და
უნეტარესი

Ilia II - Catholicos-Patriarch of All Georgia

Prea Fericitul Ilia II - Catholicos-Patriarh a toata
Georgia.

დimitru ბადა - რუმინეთის
სრულუფლებიანი და საგანგებო ელჩი
საქართველოში

Dumitru BADEA - Ambassador, Embassy of
the Romanian Republic in Georgia

Dumitru Badea – Ambasador Extraordinar si
Plenipontiar al Romaniei in Georgia.

მეუფე თეოდოსი (პეტრესკუ) - ტომის
ეპარქიის მიტროპოლიტი, თეოლოგიის
დოქტორი, ოვიდიუსის უნივერსიტეტის
პროფესორი

† Teodosie Petrescu - Ph.D. , Archbishop
of Tomis, professor of the “Ovidius”
University of Constanta

IPS Teodosie Petrescu – Arhiepiscop al
Tomisului, Doctor, Profesor. Universitatea
“Ovidius” Constanta.

მეუფე დანიელი - ჭიათურისა და საჩხერის
მიტროპოლიტი, მისიისა და ევანგელიზაციის
განყოფილების თავმჯდომარე, საქართველოს
მართლმადიდებელ ეკლესიასთან არსებული
ქრისტიანული კვლევის საერთაშორისო
ცენტრის თავმჯდომარე.

Daniel (Datuashvili) - Metropolitan
of Chiatura and Sachkhere, Head of
department of Mission and Evangelization,
Head of International Center for Christian
Studies at Orthodox Church of Georgia.

IPS Daniel Datuashvili – Mitropolit de Ciatura
si Sacihere, Presedinte al Centrului International
de Cercetari Crestine al Patriarhiei Georgiene.

მარინე ჩიტაშვილი - პროფესორი, შოთა რუსთაველის ეროვნულ სამეცნიერო ფონდის გენერალური დირექტორი.

მეუფე თეოდორე (ჭუაძე) - კათოლიკოს-პატრიარქის ქორეპისკოპოსი, ახალციხისა და ტაო-კლარჯეთის მიტროპოლიტი.

მეუფე გერასიმე (შარაშენიძე) - ზუგდიდისა და ცაიშის ეპარქიის მიტროპოლიტი, საგარეო საქმეთა განყოფილების თავმჯდომარე.

მეუფე იოანე (გამრეკელი) - რუსთავის ეპარქიის მიტროპოლიტი, განათლების ცენტრის თავმჯდომარე.

პროტობრესვიტერი გიორგი ზვიადაძე - თეოლოგიის დოქტორი, თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის რექტორი.

ვიქტორ ოპასკი - რუმინეთის მთავრობის რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო მდივანი, ფილოსოფიის ისტორიის დოქტორი

ზაზა ვაშაკმაძე - საქართველოს რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს თავმჯდომარე, თეოლოგიის მაგისტრი, სამართლის დოქტორანტი

არქიმანდრიტი ვინჩენციუ ობოროჩეანუ - ანთიმის მონასტრის წინამძღვარი, თეოლოგიის დოქტორი, სასულიერო მუსიკოლოგიის მაგისტრი

Marine Chitashvili - professor, Director General at Shota Rustaveli National Science Foundation.

Theodore (Chuadze) - Vicarious of Catholicos-Patriarch of Georgia, Metropolitan of Akhaltsikhe and Tao-Klarjeti.

Gerasimos (Sharashenidze) Metropolitan of Zugdidi and Tsaishi head of the Foreign Affairs Department.

Ioane (Gamrekeli)- Metropolitan of Rustavi , Educational Center at Georgian Patriarchy.

Protopresbyter Giorgi Zviadadze - Ph.D in Theology, Rector of Tbilisi Theological Academy and Seminary.

Opaschi Victor - Ph.D in Philosophy, State Secretary for Religious Affairs. Government of Romania.

Vashakmadze Zaza - Head of State Agency for Religious Issues

Vasilica V. (Vinsenciu) Oboroceanu - Protosinghel, Abbot and confessor of the Holy Monastery Anthim, Ph.D in Theology, MA in Christian Religious Musicology

Marine Chitashvili - Profesor, presedintele al Fundatiei Nationale de Stiinte “Shota Rustaveli”.

IPS Teodor Tchuadze – Mitropolit de Akhaltsikhe si Tao-Klardjeti, Vicar Patriarhal.

IPS Gerasimos Sharashenidze - Mitropolit de Zugdidi si Tsaishi , presedintele al Departamentul Afaseri Externe.

IPS Ioan Gamrekeli – Mitropolit de Rustavi, Presedinte al Centrului de Invatamant “Sfantul Rege David Agmashenebeli”.

Protopresviter Giorgi Zviadadze – Rector al Academiei si Seminarului Teologic din Tbilisi.

Opaschi Victor– Doctor in Filosofie, Secretarul de Stat pentru Culte, Romania.

Vashakmadze Zaza– Master in Teologie, Doctorant in Drept, Presedinte al Agentiei de Stat pentru Culte, Georgia.

Vicentiu Oboroceanu – Arhimandrit, Staret al Manastirii Antim din Bucuresti.

11:00 – ანთიმოზ ივერიელისადმი
მიძღვნილი გამოფენის გახსნა

11:30-12:00 - ყავა შესვენებით

კლენარული სესია

12:00-13:00

რეგლამენტი 20 წუთი,
დისკუსიისათვის 10 წუთი.

თავჯდომარეები:

მეუფე თეოდოსი (პეტრესკუ)
ანასტასია ზაკარიადე

ნიკოლაე ვ. დურა კონსტანცას - ოვიდიუსის
უნივერსიტეტის ემერეტუს პროფესორი,
რუმინეთის მეცნიერებათა აკადემიის
აკადემიკოსი, თსუ საპატიო დოქტორი /
კატალინა მიტიტელუ - თეოლოგიის
დოქტორი, კონსტანცას ოვიდიუსის
უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი.

*ახალი კვლევები მიტროპოლიტ ანთიმოზ
ივერიელის რუმინელი მოწაფისა და
მიმდევრის მიჰაი იშტვანოვიჩის
საგამომცემლო საქმიანობის შესახებ
ვლახეთსა და საქართველოში*

დეკანოზი ალექსი ქშუტაშვილი -
თეოლოგიის დოქტორი, თსუ მოწვეული
პროფესორი.

11.00 OPENING OF THE EXPOSITION
DEDICATED TO ANTHIM IVERIANUL

11.30-12.00- COFFEE BREAK

PLENARY SESSION

12.00- 13.00

Time limit for: Presentation -20 minutes,
discussion at the end of plenary session -
10 minutes.

Chairs:

† Teodosie Petrescu
Zakariadze Anastasia

Nicolae V. Dură – Ph.D, Full Member of the
Academy of Romanian Scientist, Professor
Emeritus of the “Ovidius” University of
Constanta , Doctor Honoris Causa of
Universities of Ostrog, Sofia and Tbilisi State /
Cătălina Mititelu –Ph.D, Associate Professor,
Ovidius University of Constanța

*About the Romanian “Mihail Ștefan”
(Michael Stephen), disciple and fellow
laborer of Metropolite “Antimoz Iverieli”
(Anthim the Iberian) in the Printing Press
of Walachia (Romanian Country), and
his printing activity in Georgia. New
contributions.*

Aleksi Kshutashvili - Ph.D in Theology
(Canon Law) Visiting professor at Ivane
Javakhishvili State University and Tbilisi

11:00 – DESCHIDEREA EXPOZITIEI
DEDICATE MITROPOLITULUI ANTIM
IVIREANUL.

11:30-12:00 – PAUZA DE CAFEA.

SESIUNEA IN PLEN

12:00-13:00

Regulament 20 de minute,
pentru discusii 10 minute.

Presedinti:

IPS Teodosie Petrescu
Zakariadze Anastasia

Nicolae Dura – Profesor plin, Doctor in Teologie
(Universitatea Bucuresti), Doctor in Teologie
(Universitatea Toulous, Franta), Doctor Honoris Causa
(Universitatea de Studii Umanitare Ostrog, Ucraina),
Doctor Honoris Causa (Universitatea “Iv. Javakhishvili”
Tbilisi, Georgia), Profesor Emerit (Universitatea
“Ovidius” Constanta), Academician (Academia
Romana) / **Catalina Mititelu** – Doctor in Teologie,
Doctor in Drept, Conferentiar (Universitatea “Ovidius”
Constanta):

*Noi descoperiri despre activitatea tipografica in
Valahia si Georgia a ucenicului si urmasului
roman al Mitropolitului Antim Ivireanul, Mihai
Istvanovici.*

Aleksi Kshutashvili – Protoiereu, Doctor in
Teologie (Universitatea “Ovidius” Consnanta),
Profesor plin (Universitatea Georgiei Noi, Poti),
Profesor invitat (Universitatea “Iv. Javakhishvili”

წმინდა ანთიმოზ ივერიელი, როგორც განმანათლებელი, სულიერი მოძღვარი და საეკლესიო კანონისტი.

13:00-14:00 ლანჩი

პირველი სესია

14:00-16:20

რეგლამენტი 15 წუთი, შეკითხვებისა და დისკუსიებისათვის 5-10 წუთი

თავჯდომარეები:
ნიკოლაე ვ. დურა
დემურ ჯალაღონია

ანასტასია ზაქარიადე - ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი, თსუ პროფესორი, ანთიმოზ ივერიელის სახელობის ფილოსოფიისა და თეოლოგიის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის ხელმძღვანელი.
ანთიმოზ ივერიელის მორალის ფილოსოფია და ადრეული ევროპული განმანათლებლობის გამოწვევები.

სავუ ტოტუ - ფილოსოფიის დოქტორი, პროფესორი, ბუქარესტის უნივერსიტეტის პრაქტიკული ფილოსოფიისა და ფილოსოფიის ისტორიის კათედრის გამგე.
წმინდა ანთიმოზ ივერიელი - თეოლოგია, ენა, კულტურა.

ვიურელ ვიზურეანუ - ფილოსოფიის დოქტორი, პროფესორი, ბუქარესტის

Theological Academy and Seminary.
*Saint Anthim Iverianul- Enlightener ,
Spiritual Father and Church Canonist.*

13.00-14.00- LUNCH

FIRST SESSION

14. 00-16.20

Time limit for: Presentation - 15 minutes, discussion at the end of session - 5-10 minutes.

Chairs:
Nicolae V. Dură,
Jalaghonia Demuri

Zakariadze Anastasia - Ph.D habilitated Doctor of Philosophical Sciences, associated professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities. Head of Anthim Iverianul Scientific Research center for Philosophy and Theology.
Moral Philosophy of Anthim Iverianul and Challenges of Early Enlightenment.

Savu Totu - Ph.D Professor at Faculty of Philosophy, University of Bucharest, Director of Department of Practical Philosophy and History of Philosophy.
St. Anthim Iverianul - Theology, Language, Culture.

Vizureanu Viorel - Ph.D in Philosophy, professor at the Faculty of Philosophy,

Tbilisi), Profesor invitat (Academia si Seminarul Teologic Tbilisi):
Sfantul Antim Ivireanul ca invatator, duhovnic si canonist.

13:00-14:00 – LUNCH

PRIMA SESIUNE

14:00-16:20

Regulament 15 minute, pentru discutii 5-10 minute:

Presedinti:
Nicolae Dura
Jalagonia Demuri

Zakariadze Anastasia – Profesor plin, Doctor in Filosofie (Universitatea “Iv. Javakhishvili” Tbilisi), Doctor Honoris Causa (Universitatea “Ovidius” Consnanta), Sef al Centrului de Cercetari in Filosofie si Teologie “Sfantul Antim Ivireanul”:
Filosofia Moralei la Antim Ivireanul si provocarile iluminismului european timpuriu.

Savu Totu – Profesor plin, Doctor in Filosofie (Universitatea de Stat Bucuresti), Sef al Catedrei de Filosofie Practica si Istoria Filosofiei:
Sfantul Antim Ivireanul – Teologie, Limba, Cultura.

Vizureanu Viorel – Profesor plin, Doctor in Filosofie (Universitatea de Stat Bucuresti), Vice

უნივერსიტეტის ფილოსოფიის ფაკულტეტის დეკანის მოადგილე.

წმინდა ანთიმოზ ივერიელის
მოღვაწეობის მრავალმხრივი
მნიშვნელობა რუმინული
კულტურისათვის.

იოანა ფედოროვი - ფილოლოგიის დოქტორი, რუმინეთის აკადემიის სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპის ინსტიტუტის მეცნიერ თანამშრომელი, ბუქარესტი.

ანტიოქიის საპატრიარქოსთან
ერთობლივი შრომა - ანთიმოზ ივერიელი
და პატრიარქი ათანასე III დაბასი

არქიმანდრიტი ობოროჩეანუ ვინჩენციუ - ანთიმის მონასტრის წინამძღვარი, თეოლოგიის დოქტორი.

„ყოველთა წმიდათა“ სახელობის
მონასტრის დაარსება მიტროპოლიტ
ანთიმოზ ივერიელის მიერ.

არქიმანდრიტი ადამი ვახტანგ (ახალაძე) - მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი, წმინდა თამარ მეფის სახელობის სასწავლო უნივერსიტეტის რექტორი.

ანთიმოზ ივერიელის ტექსტები
ქართულ ენაზე: ორი, თუ მეტი,
დროისა და ორი, თუ მეტი სივრცის
დისკურსი.

16:20-16:30 - ყავა შესვენებით

University of Bucharest, Vice-Dean of the Faculty of Philosophy.

The Multiple Significations of Anthim Iverianul's Activity in the Romanian Cultural Space

Feodorov Ioana - Ph.D in Arabic Language and Literature Researcher, Institute for South-East European Studies of the Romanian Academy, Bucharest.

Working together for the Antiochian Patriarchate: Anthim the Iberian and Patriarch Athanasius III Dabbas.

Vasilica V. (Vinsenciu) Oboroceanu - Protosinghel, Abbot and confessor of the Holy Monastery Anthim.

Establishment of All Saints' Monastery by Metropolitan Bishop Anthim .

Adam (Vakhtang) Akhaladze - Archimandrit, M.D, Ph.D, SciD, Dr.h.c., Professor, Rector of Georgian Patriarchate St. King Tamar University. Head of Georgian Patriarchate Health Affairs Department, Father Superior of the Church of St. John the Theologist.

Texts by Anthim Iverianul in Georgian: Discourses of Two /or more Time, and Two /or more Spaces.

16.20- 16.30 COFFEE BREAK

Decan al Facultatii de Filosofie:

Semnificatiile multiple ale activitatii lui Anthim Ivireanul in spatiul cultural romanesc.

Feodorov Ioana - Doctor in Filosofie, Institutul de Studii Sud-Est Europene din cadrul Academiei Romane Bucuresti:

Lucrand impreuna pentru Patriarhia Antiohiei: Anthim Ivireanul si Patriarhul Atanasie III Dabbas.

Vicentiu Oboroceanu- Arhimandrit, Staretul Manastirii Antim din Bucuresti.

Așezământul mitropolitului Anthim către Mănăstirea Tuturor Sfinților.

Adam Akhaladze – Arhimandrit, Doctor in Medicina, Doctorand in Teologie, Rector al Universitatii “Sfanta Regina Tamara”:

Textele Sfântului Anthim Ivireanul in limba georgiana: discurs a doua, sau mai multe, timpuri si a doua, sau mai multe spatii.

16:20-16:30 – PAUZA DE CAFEA.

მეორე სესია

16:30-18:20

რეგლამენტი 15 წუთი
შეკითხვებისა და დისკუსიებისათვის
5-10 წუთი

თავჯდომარეები:
არქიმანდრიტი დინუ პომპილიუ
ირაკლი ბრაჭული

დემურ ჯალაღონია - ფილოსოფიის
დოქტორი, თსუ პროფესორი, პოლიტიკური
ფილოსოფიის კათედრის გამგე.

*იდენტობის ძიება თუ ადამიანის არსის
საიდუმლო ანთიმოზ ივერიელის
ტექსტებში (ქადაგებები, ტიპიკონი,
კანონთა თავები).*

ზაზა ვაშაკმაძე - რელიგიის საკითხთა
სახელმწიფო სააგენტოს თავჯდომარე.

*წმინდა ანთიმოზ ივერიელი და
საქართველოს ევროპული ინტეგრაცია:
კულტუროლოგიური და თეოლოგიური
ანალიზი.*

ვალერიან რამიშვილი - ფილოსოფიის
მეცნიერებათა დოქტორი, თსუ პროფესორი,
მეტაფიზიკისა და ონტოლოგიის კათედრის
გამგე.

*ანთიმოზ ივერიელის სინანულის
თეოლოგია ევროპული რეფორმაციისა და
განმანათლებლობის კონტექსტში.*

SECOND SESSION

16.30 -18.20

Time limit for: Presentation-15 minutes,
discussion at the end of session –
5-10 minutes.

Chairs:
Pompiliu Dinu,
Irakli Brachuli

Jalaghonia Demuri - Ph.D Doctor of
Philosophical Sciences, full time professor
at Ivane Javakhishvili Tbilisi State
University, Faculty of Humanities. Head
Institute of Philosophy, head of chair for
political philosophy.

*The Search for Identity or the Essence
of the Mystery of Human in the Texts
of Anthim Iverianul (Sermons, Typikon,
Chapters of Canon.*

Vashakmadze Zaza - Head of State Agency
for Religious Issues. MA Theology.
Doctoral student in Law.

*Saint Anthim Iverianul and European
Integration of Georgia: Culturological
and Theological Analyses.*

Ramishvili Valerian - PhD habilitated Doctor
of Philosophical Sciences, full time professor
at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University,
Faculty of Humanities. Head of Chair for
Theoretical Philosophy.

*Anthim Iverianul's Theology of
Repentance in the Context of European
Reformation and Enlighnement.*

A DOUA SESIUNE

16:30-18:20

Regulament 15 minute,
pentru discusiile 5-10 minute.

Presedinti:
Pompiliu Dinu
Irakli Brachuli

Jalagonia Demur – Doctor in Filosofie, Profesor
(Universitatea “Iv. Javakhishvili” Tbilisi), Sef al
Catedrei de Filosofie Politica:

*Cautarea identitatii ori taina esentei umane in
operele lui Antim Ivireanul (Didahii, Tipicul
manastirii Antim, Capete de porunca).*

Vashakmadze Zaza - Master in Teologie,
Doctorand in Drept, Lector (Universitatea
Georgiana “Sfantul Apostol Andrei, cel Intai
Chemat”), Presedinte al Agentiei de Stat pentru
Culte.

*Sfantul Antim Ivireanul si integrarea europeana
a Georgiei: analiza teologica si culturologica.*

Ramishvili Valerian - Doctor in Filosofie,
Profesor (Universitatea “Iv. Javakhishvili” Tbilisi),
Sef al Catedrei de Metafizica si Ontologie:

*Teologia pocaintei la Sfantul Antim Ivireanul in
contextul reformatiei si iluminismului european.*

ნინო თომაშვილი - ფილოსოფიის დოქტორი, თსუ ასოცირებული პროფესორი.

რელიგიის ენის დირექტიული ფუნქცია ანთიმოზ ივერიელის ქადაგებების მიხედვით.

ელდარ ბუბულაშვილი - ისტორიის დოქტორი, გელათის აკადემიის აკადემიკოსი.

ანთიმოზ ივერიელის შეფასების საკითხისათვის ქართულ ისტორიოგრაფიაში.

20:00 - თავისუფალი დრო

Tomashvili Nino - PhD Doctor of Philosophical Sciences, associated professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities. Chair for Theoretical Philosophy.

Anthim Iverianul on Directive Function of Religious Language.

Bubulashvili Eldar - Ph.D in History, Academician of Gelati Academy.

On the Rate of Anthim Iverianul in Georgian Historiography.

20: 00 - Free Time

Tomashvili Nino - Doctor in Filosofie, Conferentiar (Universitatea “Iv. Javakhishvili” Tbilisi):

Funcția directivă a limbajului religios după predicile Sfântului Antim Ivireanul.

Bubulashvili Eldar – Doctor in Istorie, Profesor, Academician (Academia Gelati):

Evaluarea vieții lui Antim Ivireanul în istoriografia georgiană.

20:00 – Timp liber

8 ივნისი, ოთხ შაბათი

WEDNSDAY, 8 JUNE

8 Iunie, MIERCURI

მესამე სესია

10:00-11:30

რეგლამენტი 15 წუთი, შეკითხვებისა და დისკუსიებისათვის 5-10 წუთი

თავჯდომარეები:
ვიქტორ ოპასკი
ზაზა ვაშაკმაძე

თეოდოსი პეტრესკუ - თეოლოგიის დოქტორი, ტომის ეპარქიის მიტროპოლიტი, ოვიდიუსის უნივერსიტეტის პროფესორი / **ბოგდან ჩირილუცა** - ოვიდიუსის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი, ტომის ეპარქიის კულტურულ საქმეთა მრჩეველი.

ანთიმოზ ივერიელის ქადაგებებისა და მათი თემატიკის შესახებ.

THIRD SESSION

10.00-11.30

Time limit for: Presentation-15 minutes, discussion at the end of session-5-10 minutes.

Chairs:
Opaschi Victor
Vashakmadze Zaza

† Teodosie Petrescu - Ph.D. , Archiepiscop of Tomis, professor of the “Ovidius” University of Constanta / **Chiriluşă Bogdan** -Ph.D. Assoc. Prof. Cultural Counselor of the Archdiocese of Tomis, Ph.D. Assoc. Prof. Cultural Counselor of the Archdiocese of Tomis, associated professor of the “Ovidius” University of Constanta.

About the Sermons of Saint Antim the Iberian and their Themes.

A TREIA SESIUNE

10:00-11:30

Regulament 15 minute, pentru discutii 5-10 minute:

Presedinti:
Victor Opaschi
Zaza Vashakmadze

IPS Teodosie Petrescu – Arhiepiscop al Tomisului, Doctor in Teologie, Profesor plin (Universitatea “Ovidius” Constanta) / **Chiriluşă Bogdan** – Doctor in Teologie, Conferentiar (Universitatea “Ovidius” Constanta), Consilier pe probleme de Cultura din cadrul administratiei eparhiale:

Predicile Sfântului Antim Ivireanul și tematica lor.

ვიქტორ ოპასკი – ფილოსოფიის დოქტორი, რუმინეთის რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო მდივანი.

ანთიმოზ ივერიელის სინანულის თეოლოგია ევროპული რეფორმაციისა და განმანათლებლობის კონტექსტში.

არქიმანდრიტი პოლიკარპე ჩიტულესკუ - თეოლოგიის დოქტორი, რუმინეთის პატრიარქის მრჩეველი, წმინდა სინოდის ბიბლიოთეკის ხელმძღვანელი.

ახალი ინფორმაცია წმინდა მამისა და წამებულის ანთიმოზ ივერიელის შესახებ.

კონსტანტინ სტოენესკუ - ფილოსოფიის დოქტორი, ბუქარესტის უნივერსიტეტის ფილოსოფიის ფაკულტეტის პროფესორი.

ანთიმოზ ივერიელი და რუმინული ჰუმანიზმის განვითარება.

დეკანოზი დინუ პომპილიუ - თეოლოგიისა (დოგმატური აპოლოგეტიკა) და ფილოსოფიის დოქტორი, ღვთისმშობლის მიძინების სახელობის ტაძრის წინამძღვარი.

წმინდა წერილის პატრისტული ინტერპრეტაცია უნგრო-ვლახეთის მიტროპოლიტის - წმინდა ანთიმოზ ივერიელის თხზულებებში (1709-1716)

11:30-12:00 - ყავა შესვენებით

Opaschi Victor - Ph.D in Philosophy, State Secretary for Religious Affairs. Government of Romania.

Saint Anthim Iverianul as special contributor to Romanian modernization.

Chitulescu Policarp - Ph.D of Orthodox Theology in Sibiu, BA in Philology and Theology. Archimandrite, patriarchal counsellor, and director of the Library of the Holy Synod.

New information about Saint Hierarch and Martyr Anthim the Iberian.

Stoenescu Constantin - Ph.D in Philosophy, Professor at the Faculty of Philosophy, University of Bucharest.

Antim Iverianul and the Emergence of Romanian Humanism.

Pompiliu Dinu - Archpriest, Ph.D in Dogmatic, Fundamental and Symbolic Theology, PhD distinction “cum laudae” in Philosophy Priest Protopope at the Deanery of District 3 of Bucharest.

The Patristic Interpretation of the Holy Scripture in the Works of Saint Anthim Iverianul - Metropolitan of Wallachia (1709-1716).

11.30-12.00- COFFEE BREAK

Opaschi Victor – Doctor in Filosofie, Secretarul de Stat pentru Culte:

Sfantul Antim Ivireanul – contributor special la modernizarea romaneasca.

Citulescu Policarp – Arhimandrit, Doctor in Teologie, Consilier Patriarhal, Director al Bibliotecii Sfantului Sinod din Bucuresti:

Informatii noi despre Sfantul Ierarh Martir Antim Ivireanul.

Stoenescu Constantin - Profesor plin, Doctor in Filosofie (Universitatea de Stat Bucuresti):

Antim Ivireanul si dezvoltarea umanismului romanesc.

Pompiliu Dinu – Preot, Doctor in Teologie, Doctor in Filosofie, Consilier Patriarhal, Paroh la Parohia Serban Voda, Biserica Adormirea Maicii Domnului:

Interpretarea patristica a Sfintei Scripturi in operele Sfantului Antim Ivireanul – Mitropolitul Tarii Romanesti (1709-1716).

11:30-12:00 – PAUZA DE CAFEA.

მეოთხე სესია

12:00-13:30

რეგლამენტი 15 წუთი, შეკითხვებისა და დისკუსიებისათვის 5-10 წუთი

თავჯდომარეები:
კონსტანტინ სტოენესკუ
გალერიან რამიშვილი

ბერდიაკონი გამალიერ სიმა -
თეოლოგიის დოქტორი, ანთიმის
მონასტრის არქიდიაკონი.

*ანთიმოზ ივერიელის ორატორული
ხელოვნება.*

გონა ბარნოვი - თეოლოგიის დოქტორი,
თსუ მოწვეული პროფესორი.

დოგმატი და თეოლოგუმენა

მამუკა დოლიძე - თსუ პროფესორი,
ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი.

*არისტოტელეს უნივერსალიების
თეორია და ანთიმოზ ივერიელის
თეოლოგიური კონცეფცია*

ირაკლი ბრაჭული - თსუ პროფესორი,
ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი,
ეთიკისა და რელიგიის ფილოსოფიის
კათედრის ხელმძღვანელი.

„მეტაფიზიკა“ და „რელიგია“

*ანთიმოზ ივერიელის
ანთროპოლოგიურ კონცეფციაში.*

FORTH SESSION

12.00-13.30

Time limit for: Presentation-15 minutes,
discussion at the end of session-5-10 minutes.

Chairs:
Stoenescu Constantin
Ramishvili Valerian

Sima Gamaliel (Gheorghe) - PhD in
Theology; catechist in Antim Monastery in
Bucharest.

*Art and Sacred Eloquence of Anthim
the Iberian.*

Barnovi Gocha - Ph.D in Theology, visiting
professor at TSU.

Dogma and Theologumena.

Dolidze Mamuka – Ph.D habilitated Doctor
of Philosophical Sciences, associated
professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State
University, Faculty of Humanities.

*Aristotle’s Theory of Universals and
Theological Conception of Saint
Anthim Iverianul.*

Brachuli Irakli - Ph.D habilitated Doctor of
Philosophical Sciences, associated
professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State
University, Faculty of Humanities. Head
Chair for Ethics and Philosophy of Religion.

*“Metaphysics” and “Religion” in Anthim
Iverianul’s Anthropological Conception.*

A PATRA SESIUNE

12:00-13:30

Regulament 15 minute, pentru discutii 5-10
minute:

Presedinti:
Stoenescu Constantin
Ramishvili Valerian

Gamaliel Sima – Ierodiacon, Doctor in Teologie,
Slujitor la Manastirea Antim din Bucuresti:

*Arta si elocenta sacra a Sfintului Antim
Ivireanul.*

Barnovi Gocha - Doctor in Teologie, Profesor invitat
(Universitatea “Iv. Javakhishvili” Tbilisi).

Dogmat si Teologumena.

Dolidze Mamuka - Doctor in Filosofie, Profesor
(Universitatea “Iv. Javakhishvili” Tbilisi):

*Teoria universalilor a lui Aristotel si
conceptia teologica a lui Antim Ivireanul.*

Brachuli Irakli - Doctor in Filosofie, Profesor
(Universitatea “Iv. Javakhishvili” Tbilisi), Sef al
Catedrei de Filosofia Religiei si Etica:

*“Metafizica” si “Religie” in conceptia
antropologica a lui Antim Ivireanul.*

ნინო ბაგრატიონ-დავითაშვილი - თსუ
ენათა ცენტრის მასწავლებელი,
ფილოლოგიის დოქტორი.

*ანთიმოზ ივერიელის ტექსტების
ქართულ ენაზე თარგმანის
ზოგიერთი თავისებურების შესახებ.*

არჩილ მეტრეველი – სამართლის დოქტორი. რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს სამართლებრივი უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი.

*საქართველოს რელიგიური პოლიტიკის
ინსტიტუციონალიზაცია- თანამედროვე
ეროვნული და საერთაშორისო კონტექსტები.*

13:30-14:30 ლანჩი

მესამე სესია

14:30-16:30

რეგლამენტი 15 წუთი, შეკითხვებისა
და დისკუსიებისათვის 5-10 წუთი

თავჯდომარეები:

არქიმანდრიტი პოლიკარპე ჩიტულესკუ
არქიმანდრიტი ადამი-ვახტანგ ახალაძე

თეიმურაზ ბუაძე - თეოლოგიის
დოქტორი, სულხან-საბა ორბელიანის
უნივერსიტეტის ასოცირებული
პროფესორი.

*განმანათლებლობის რელიგიურ-
ფილოსოფიური საფუძვლები*

ეკა ჩიკვაძე - ასოცირებული პროფესორი,

Bagration-Davitashvili Nino – Ph.D in
Philology. Scientific interests: Translation
study, codicologie, Issues of Ancient
Georgian Language.

*On Some Peculiarities of Georgian
Translation of Anthim Iverianul's Texts.*

Metreveli Archil - Ph.D in Law; MA in
Theology . Head of Juridical department at
State Agency for Religious Issues.

*Institulization of Religeous Policy of
Georgia-Contemporary National and
International Contexts*

13. 30-14.30 LUNCH

FIFTH SESSION

14.30- 16.30

Time limit for: Presentation-15 minutes,
discussion at the end of session-5-10 minutes.

Chairs:

**Policarp Chitulescu,
Adam (Vakhtang) Akhaladze**

Buadze Teimuraz - Ph.D in Theology.
Associate Professor at Sulkhan-Saba
Orbeliani University.

*Religious-Philosophical Foundations of
Enlightenment.*

Chikvaidze Eka - Ph.D in Philology;
associated professor, Shota Rustaveli

Bagration-Davitashvili Nino - Doctor in
Filologie, Lector (Universitatea “Iv. Javakhishvili”
Tbilisi):

*Unele particularitati ale prducerilor in
georgiana ale textelor Sfintului Antim
Ivireanul.*

Metreveli Archil – Master in Teologie, Doctor in
Drept, Conferentiar (Universitatea Georgiei
Tbilisi):

*Institutionalizarea politicii religioase in
Georgia: in contextul actual national si
international.*

13:30-14:30 – LUNCH

SESIUNEA A CINCEA

14:30-16:30

Regulament 15 minute, pentru discutii 5-10
minute:

Presedinti:

Arhimandrit **Policarp Citulescu**
Arhimandrit **Adam Akhaladze**

Buadze Teimuraz – Doctor in Teologie,
Conferentiar (Universitatea “Sulkhan-Saba
Orbeliani”):

Bazele religioz-filosofice ale Iluminismului.

Chikvaidze Eka – Doctor in Filologie,
Conferentiar (Universitatea “Iv. Javakhishvili”

თსუ შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი.

ანთიმოზ ივერიელი და განმანათლებლობა - კულტუროლოგიური ასპექტები.

გიორგი მაჭარაშვილი - ისტორიის დოქტორი, გიორგი წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი), კონსულტანტი.

ანთიმოზ ივერიელის მიერ გამოცემული ერთი ტექსტი და მისი მნიშვნელობა დღეს

ქეთევან ცხვარიაშვილი - თსუ დოქტორანტი, ფილოსოფიის მაგისტრი.

თეოლოგია და გამოცდილების ფილოსოფიური თეორია.

დეკანოზი გიორგი წეროძე - თსუ დოქტორანტი, ფილოსოფიის მაგისტრი.

სინანული, როგორც არსობრივი კონცეპტი ანთიმოზ ივერიელის ტექსტებში.

16:15-16:30 - ყავა შესვენებით

16:30-17:30 - მრგვალი მაგიდა

18:00-19:00 - კონფერენციის უმაჯამებელი სხდომა

20.00 - გამოსაფშვიდოებელი სადილი

Institute of Georgian Literature at TSU.
Anthim Iverianul and Enlightenment - Culturological Aspects

Macharashvili Giorgi – Ph.D in History. Consultant at Giorgi Tsereteli Institute of Oriental Studies (Ilia State University).

One Text Printed by Anthim Iverianul and its Importance in Our Days.

Tskhvariashvili Ketevan- Doctoral student at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. MA in philosophy.

Theology and Philosophical Theory of Experience

Tserodze Giorgi - archipriest, chaplain of St. Tamar’s Church. Ma in Economy and Philosophy, doctoral student of philosophy.

Repentance as the Essential Concept in the Texts by Anthim Iverianul.

16:15-16:30 - COFFEE BREAK

16.30 -17.30 - ROUND TABLE

18.00-19.00 - CONFERENCE CLOSING

20.00. FAREWELL DINNER

Tbilisi, Institutul de Literatura Georgiana “Shota Rustaveli”):

Antim Ivireanul si iluminismul - aspecte cultural.

Macharashvili Giorgi – Doctor in Istorie, Consilier (Universitatea de Stat “Ilia” Tbilisi, Institutul de Studii Orientale “Giorgi Tsereteli”):

Un text publicat de Antim Ivireanul si importanta acestuia astazi.

Tskhvariashvili Ketevan – Master in Filosofie, Doctorand in Filosofie (Universitatea “Iv. Javakhishvili” Tbilisi):

Teologie si teoria filosofica a experientei.

Tserodze Giorgi – Protoiereu, Master in Teologie, Master in Filosofie, Doctorand in Filosofie (Universitatea “Iv. Javakhishvili” Tbilisi):

Pocainta ca un concept essential in operele Sfântului Antim Ivireanul.

16:15-16:30 - PAUZA DE CAFEA

16:30-17:30 - MASA ROTUNDA

18:00-19:00 - SEDINTA DE CONCLUZII

20:00 - DINEUL DE RAMAS BUN

მასალები

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE**

არქიმანდრიტი ალაში - ვასტანზ ახალაქი

ანტიმოზ ივერიელის ტექსტები ქართულ ენაზე:

ორი, თუ მეტი დროისა და ორი, თუ მეტი სივრცის დისკურსი

მოსწენებაში გაანალიზებულია წმინდა ანტიმოზ ივერიელის ტექსტების ქართული თარგმანების თავისებურებები. კომპარატივისტული, ტექსტოლოგიური და ჰერმენევტიკული მეთოდების გამოყენებით გამოტანილია დასკვნა, რომ ანტიმოზ ივერიელის ქადაგებებისა და სხვა თხზულებების ქართულ თარგმანებში ჩანს ორი და შესაძლოა უფრო მეტი დროითი და სივრცითი დისკურსების პარადიგმები.

ბაზრატონ-ღავითაშვილი ნინო

ანტიმოზ ივერიელის ტექსტების ქართულ ენაზე თარგმანის

ზოგიერთი თავისებურების შესახებ

ანტიმოზ ივერიელი ადრეული განმანათლებლობის ეპოქის ერთ-ერთი თვალსაჩინო საეკლესიო მოღვაწეა. საარქივო მასალებითა და თანამედროვეთა მოგონებებით იგი ცნობილია როგორც დახვეწილი რიტორი და რუმინული საეკლესიო და სალიტარატურო ენის რეფორმატორი.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე ნათელი ხდება, თუ რაოდენ მნიშვნელოვანია და ამავე დროს რთული მისი ნაშრომების თარგმნა. ქართველ მკითხველს პირველად ეძლევა საშუალება გაეცნოს სახელოვანი წინაპრის ნააზრევსა და ნამოღვაწარს. თარგმანი შესრულდა ახალ ქართულ ენაზე, რათა ადვილად გასაგები და აღსაქმელი ყოფილიყო თანამედროვე მკითხველისათვის. ნათარგმნ ტექსტებში აშკარად ჩანს ანტიმოზის ენა. ზოგიერთ შემთხვევაში გამოყენებულია არქაული გრამატიკული ფორმები და სტილი, რომელიც სიძველის იერს აძლევს ტექსტებს.

გვხვდება ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც გადმოთარგმნილია ანტიმოზის ფრაზები სიტყვა-სიტყვით. ამით მთარგმნელს სურს გამოხატოს ის განწყობა, რაც ანტიმოზს ჰქონდა ქადაგების დროს, თუმცა იგივე ფრაზა სხვანაირად შეიძლება ითქვას, მაგრამ მთარგმნელი მას ანიჭებს უპირატესობას და მკითხველისთვისაც გასაგები და ადვილად აღსაქმელია.

გარდა ამისა, ტექსტში გვხვდება არქაული გრამატიკული ფორმები: ნართანინი მრავლობითი, მსაზღვრელ-საზღვრულის ინვერსიული წყობა, ძველი ზმნისწინიანი ფორმები, ბრუნვის ნიშანთა არქაული დაბოლოებები, საინტერესო სინტაქსური კონსტრუქციები, ზოგ შემთხვევაში პირის ნიშანთა ზედმეტად ხმარების მაგალითები, ხშირად იყენებს კავშირს „რამეთუ“, სიტყვის არქაული ფორმები და სხვა.

შეიძლება ითქვას, რომ აღნიშნული თარგმანის მიხედვით მკითხველს ნათლად წარმოუდგება გონიერი, განათლებული, ღვთისმოშიში პიროვნება, რომელმაც მთელი თავისი ცხოვრება შესწირა მართლმადიდებლობის განვითარებასა და გაძლიერებას.

ბარნოვი გონა

ღოგმა და თეოლოღუმენა

ღოგმა არის ის, რაც სწამს საეკლესიო ერთობას როგორც გამომხსნელობითი (=ეგზისტენციური) ჭეშმარიტება ყოველი ადამიანისათვის, და მოითხოვს თავისი ყოველი წევრისაგან მიიღოს ის ემპირიულად, როგორც ავთენტური განსაკუთრებული ურთიერთობების გამო; რაც არის ყველაფერი სამყაროსა და ღმერთის შესახებ.

ჭეშმარიტება ვერ იქნება ღოგმა, თუ ის გამოცდილებითად არ იცხოვრება და არ დასტურდება ეკლესიის საესების მიერ. ამიტომაც, ეკლესიის ღოგმები არ განისაზღვრება არითმეტიკულად - შეიძლება ფორმულირებულ იქნეს ახალი ღოგმების თანამედროვე ეპოქაშიც, რადგან ეკლესია არის ცოცხალი ორგანიზმი, და სულიწმინდა არ არის მხოლოდ გარკვეულ ეპოქებსა და ისტორიის მონაკვეთებში ამიტომაც, რათა ახალი ჭეშმარიტება ღოგმა გახდეს (და არა პიროვნული აზრი) საჭიროა გაიაროს საეკლესიო ერთობაში გამოცდილებითად და არა მხოლოდ გარკვეული ადამიანების აზროვნებაში, ვინც არ უნდა იყვნენ ისინი, თეოლოგები (დღევანდელი გაგებით), წმინდანები. გადაჭარბება იქნებოდა, თუ თავხედობა არა, რომელიმე თეოლოგს საკუთარი განმარტება წარმოეჩინა, ღოგმების სრულ და ძალმოსილ განმარტებად; რადგან ყოველი ჩვენგანი შეიძლება შეცდეს; ამიტომაც მნიშვნელოვანია ერთმანეთის მოსმენა თავმდაბლურდ. ჭეშმარიტება გამოცხადდება და უცდომელი ხდება მხოლოდ ჩვენი თავმდაბლური შეერთებით ეკლესიის სხეულთან, რითაც ვხდებით თანაშერტულნი სულიწმინდის ზიარებაში. რადგან ღმერთი შეიმეცნება მხოლოდ „სულიწმინდაში“ სიყვარულით.

ამდენად, დიდი მნიშვნელობა აქვს სწორად იქნეს გაგებული განსხვავება ღოგმატსა და თეოლოღუმენას შორის, რომელიც ღვთისმეტყველის მიერ გამოთქმული კერძო აზრია.

ბრაჭული ირაკლი

„მეტაფიზიკა“ და „რელიგია“

ანთიმოზ ივერიელის ანთროპოლოგიურ კონცეფციაში

ანთიმოზ ივერიელის მოძღვრება ადამიანის ყოფიერების სპეციფიკური ნიშნებისა და სტრუქტურის შესახებ ემყარება ბიბლიურ ანთროპოლოგიას. წმ. ანთიმოზი „დიდაქეებში“ ბიბლიური ანთროპოლოგიის ფუნდამენტური პრინციპების ინტერპრეტაციასა და თავისებურ განმარტებებს აძლევს. აქვე მოცემულია ორიგინალური თეოლოღუმენი, რომელიც „ბიბლიაში“ იმპლიციტურად მოცემული

ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზი ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE**

შეტყობინების ექსპლიკაციასა და დემონსტრაციას წარმოადგენს. ანტიმოზის განმარტებით კრეაციის პრინციპი არ გულისხმობს ადამიანისადმი ნიჰილისტურ პოზიციას. ადამიანს აქვს თავისი სპეციფიკური ადგილი ღმერთსა და სამყაროს შორის. ეს „ადგილი“ მეტაფიზიკურია, რაც აფუძნებს ადამიანის ღირებულებას ონტოლოგიურ და აქსიოლოგიურ დონეზე და განსაზღვრავს „რელიგიის“ აუცილებლობას. ესაა ადამიანისა და ღმერთის თანაკრეაციის (Co-creating) კონცეფცია. ადამიანი არსებითად მონაწილეობს ორდო ამორის ფორმირებაში.

ადამიანის, ღმერთისა და სამყაროს იდეები კორელატური სიდიდეებია. ამ კორელაციის გარეშე შეუძლებელია რეფლექსიის „მეტაფიზიკური“ და „რელიგიური“ ფორმები. ადამიანის მეტაფიზიკური და რელიგიური საწყისები ეთიკური ცხოვრების, პერსონის სტრუქტურული ელემენტებია. აბრიორული ემოციონალური აქტები- თავისუფალი ნება, სიყვარული, სიკეთე, მოვალეობა, თავგანწირვა და სხვა - „სიყვარულის ლოგიკა“ ახდენს პოტენციური პიროვნების რეალიზაციას. პიროვნება წმ. ანთიმის მიხედვით არის სამყაროს საკრალური ცენტრი, „ღვთის ხატი“ ანუ თეომორფისტული ცენტრი, ესაა რელიგიურობისა და საკრალურობის ცენტრი. სასრული ყოფიერების საზღვრებში საკრალურის ვლენა.

წმ. ანთიმის მიხედვით „Persona“ არ არის ცარიელი ადგილი, როგორც ეს ემპირიზმის წარმომადგენლებს ეგონათ და არც ანიმალ რატიონალე, როგორც რაციონალიზმის წარმომადგენლებს მიაჩნიათ. რელიგიისა და მეტაფიზიკის ურთიერთობის შესახებ მნიშვნელოვან მასალას გვაძლევს წმ. ანთიმოზ ივერიელის „დიდაქეებში“ წარმოდგენილი მოძღვრება სტრიქონების შესახებ.

ბუბულაშვილი ელდარი

ანთიმოზ ივერიელის შეფასების საკითხისათვის ქართულ ისტორიოგრაფიაში

მოსხენებაში განხილულია XVII საუკუნის 80-იანი წლების ბოლოსა და XVIII პირველ ოცეულში უნგრო-ვლახეთში (რუმინეთი) მოღვაწე, წარმოშობით ქართველის, ანთიმოზ ივერიელის მოღვაწეობამ თუ როგორი ასახვა ჰპოვა ქართულ ისტორიოგრაფიაში.

ქართულ სინამდვილეში პირველი ცნობები ანთიმოზ ივერიელის შესახებ ჩნდება XVIII საუკუნის დასაწყისში, როდესაც ქართლის ჯანიშინად დანიშნულმა ვახტანგ VI -მ (1703-1712) ანთიმოზ ივერიელის მიერ გამოგზავნილი მოწაფის მიჰაი იშტვანოვიჩის დახმარებით 1709 წელს თბილისში გახსნა ქართული სტამბა. ქართულ ისტორიოგრაფიაში ძირითადად ყურადღება ანთიმოზ ივერიელის მოღვაწეობის ამ მხარეზეა ყურადღება გამახვილებული. წმ. პოლიევქტოს კარბელაშვილი 1900 წელს, ხოლო ზაქარია ჭიჭინაძე 1916 წელს გამოცემულ შრომებში საგანგებოდ მიუთითებენ ანთიმოზ ივერიელის განსაკუთრებულ ღვაწლს ქართული სტამბის დაარსებაში. უფრო მეტიც, ზაქარია ჭიჭინაძე იმასაც აღნიშნავს, რომ აღნიშნული საკითხის მოგვარების გამო ანთიმოზ ივერიელს ვახტანგ VI-თან მიმოწერაც გაუმართავს.

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელის მრავალმხრივი მოღვაწეობის წარმოჩენა საბჭოთა ხელისუფლების დროს შეუძლებელი იყო. თვით რუმინეთშიც, სადაც იგი მოღვაწეობდა, მისი მდიდარი ლიტერატურული მემკვიდრეობა იგივე რეჟიმის გამო საზოგადოებისათვის ნაკლებად იყო ცნობილი. და რა გასაკვირია, რომ მისი მრავალმხრივი მოღვაწეობა ქართველი მკვლევარებისათვის დღემდე უცნობია.

ანტიმოზ ივერიელის შესახებ გასული საუკუნის 50-იანი წლების ბოლოდან ქართულ ენაზე ქვეყნდება პუბლიკაციები. გამოქვეყნებულ ნაშრომებში ძირითადად ყურადღება ეთმობა მის მონაწილეობას თბილისში ქართული სტამბის დაარსების საქმეში. ამ პერიოდში გამოქვეყნებული ნაშრომებიდან აღსანიშნავია გიორგი ლეონიძის, დავით კარიჭაშვილის, ქრისტინე შარაშიძის, აკაკი შანიძის, პაატა გუგუშვილის, შალვა კვასხვიძის, შოთა კურდღელაშვილის და სხვ. შრომები.

ერცვლი გამოკვლევა ანტიმოზ ივერიელის შესახებ 1973 წელს გამოაქვეყნა მკვლევარმა ო. გვინჩიძემ. აღნიშნული შრომის რუსული ვარიანტი გამოქვეყნდა 1998 წელს. მონოგრაფიაში, პირველად ქართულ ისტორიოგრაფიაში, ქართული და უცხოური, განსაკუთრებით რუმინეთში გამოცემულ ნაშრომებზე დაყრდნობით წარმოდგენილია ანტიმოზ ივერიელის ღვაწლი. შრომაში ძირითადად ყურადღება გამახვილებულია მის წარმომავლობაზე. ამ საკითხთან დაკავშირებით ისტორიოგრაფიული ნაშრომებისა და წყაროების კრიტიკული ანალიზის შედეგად გამოთქმულია საინტერესო მოსაზრებები. ნაშრომში დიდი ადგილი აქვს დათმობილი ანტიმ (ამ სახელით იხსენიებს ო. გვინჩიძე მას) ივერიელის სასტამბო მოღვაწეობას საკუთრივ ვლახეთში და მის როლს და ხელშეწყობას ქართული სტამბის დაარსებაში. ქართველი მკვლევარებიდან ო. გვინჩიძემ პირველმა მიაქცია ყურადღება ანტიმოზ ივერიელის პოლიტიკურ მოღვაწეობას. ცნობილია, რომ ანტიმოზ ივერიელი ერთ-ერთი პირველთაგანი იყო, რომელმაც ოსმალთა ბატონობას დაუპირისპირდა, რასაც 1716 წელს შეეწირა კიდეც. ნაშრომში საინტერესოა დადმოცემული პეტრე პირველის მიერ განხორციელებულ პრუტის ლაშქრობასთან ანტიმოზ ივერიელის კავშირი. სამწუხაროდ, ნაშრომში ნაკლები ადგილი ეთმობა მის სასულიერო და ლიტერატურულ მოღვაწეობას. თუმცა, ო. გვინჩიძის მონოგრაფიაშია აღნიშნულია, რომ მან სათავე დაუდო რუმინულ ენაზე ღვთისმსახურებას და ამ მიზნით ამავე ენაზე თარგმნა ლიტურგიკული თუ სხვა სახის სასულიერო ლიტერატურა. ყურადღებას იმსახურებს რუსულ ენაზე გამოქვეყნებული ფ. ჯინჯინაშვილის ნაშრომი ანტიმოზ ივერიელზე. ამ ნაშრომის ზოგიერთ ნაკლზე საგანგებოდ მიუთითა მკვლევარმა მ. ხომერიკმა.

ქართველი მკვლევარებისათვის მეტად საინტერესო აღმოჩნდა რუმინელი მკვლევარის მ. კაზაკუს სტატია ანტიმოზ ივერიელის უცნობი ბიოგრაფიული დეტალების შესახებ, რომლის ქართული თარგმანი 1991 წელს განახორციელა ბუქარესტში მოღვაწე ჩვენმა თანამემამულემ ზ. სამხარაძემ. აღსანიშნავია, რომ რომ დ. ასკურავა და ვ. გვაზავა-სანაძემ ანტიმოზ ივერიელის ცხოვრებასა და მოღვაწეობას მიუძღვნა მოთხრობა და რომანი.

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
ბანკანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE**

ანტიმოზ ივერიელის ჰერარდიკული მოღვაწეობიდან საინტერესოა 2005 წელს ზ. გაიპარაშვილის გამოქვეყნებულ ნაშრომი. ანტიმოზ ივერიელის ღვაწლმა აგრეთვე, ასახვა ჰპოვა ქართულს საენციკლოპედიო-საცნობარო ლიტერატურაში.

აღსანიშნავია, რომ ქართველი მკვლევარები საინტერესო მოსაზრებებს გამოთქავენ რუმინულ საეკლესიო არქიტექტურაში ქართული ქრისტიანული არქიტექტურის გავლენის შესახებ, რომელიც ანტიმოზ ივერიელის აგებულ ტაძრებზე შეინიშნება.

ბოლო პერიოდში ანტიმოზ ივერიელის მრავალმხრივი მოღვაწეობის მიმართ ინტერესი განსაკუთრებით გაიზარდა. ამის დასტურია 2009 წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ინიციატივით გამართული ანტიმოზ ივერიელისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო კონფერენცია - „საქართველო და ევროპული სამყარო - ფილოსოფიურ - კულტურული დიალოგი.“ კონფერენციის მასალები იმავე წელს გამოქვეყნდა. ქართველ მკვლევარებთან ერთად ანტიმოზ ივერიელის ღვაწლის წარმოჩენას საინტერესო ნაშრომები მიუძღვნეს რუმინელმა მკვლევარებმა. გამოქვეყნებული ნაშრომების თემატიკა მრავალფეროვანია. იგი ეხება ანტიმოზ ივერიელის მოღვაწეობის ისეთ სფეროებს, რომელიც მანამდე ქართული ისტორიოგრაფიისათვის უცნობი იყო.

2016 წლის დასაწყისში ანტიმოზ ივერიელის ღვაწლის წარმოჩენის შესახებ შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით ფუნდამენტალური კვლევების სამეცნიერო გრანტის ფარგლებში გამოიცა დეკანოზ ალექსი ქშუტაშვილის, ირაკლი ბრაჭულის, ანასტასია ზაქარიაძის, ვალერიან რამიშვილის და დემურ ჯვალაღონიას ავტორობით მრავალმხრივ საინტერესო ნაშრომი, სადაც ძირითადად შესწავლილია ანტიმოზ ივერიელის საღვთისმეტყველო და ფილოსოფიური შეხედულებები. განსაკუთრებით აღსანიშნავია დეკანოზ ალექსი ქშუტაშვილის ღვაწლი, რომელმაც სასულიერო განათლება და საღვთისმეტყველო სადოქტორო ხარისხი ბუქარესტში მიიღო. მან თარგმნა და 2016 წელს ქართულ ენაზე გამოსცა ანტიმოზ ივერიელის ქადაგებები ანუ „დიდაქები“, მის მიერ შედგენილი სამონასტრო ტიპიკონი, საეკლესიო სწავლება, კანონთა თავები, სწავლება სინანულის საიდუმლოს შესახებ, თავდასაცავად დაწერილი უსტარები. შრომას ახლავს ანტიმოზ ივერიელის დასტამბულ გამოცემათა წინასიტყვაობები და მიძღვნები. აღნიშნული ნაშრომის გამოცემით ქართულ ისტორიოგრაფიაში ახალი ეტაპი იწყება ანტიმოზ ივერიელის ღვაწლის წარმოსაჩენად.

შენიშვნებისთვის

ბუბამ თიმოშრაზ

განმანათლებლობის რელიგიურ-ფილოსოფიური საფუძვლები

განმანათლებლობა უადრესად რთული ფენომენია, ის ბევრ მნიშვნელოვან ასპექტს აერთიანებს. განმანათლებლობა შეიძლება განხილულ იქნას, როგორც კონკრეტული ისტორიული მოვლენა, რომელიც XVII საუკუნის ევროპაში ჩაისახა და მის სრულყოფილ იდეოლოგიურ გამოხატულებას ე. წ. „ფრანგ ფილოსოფოსებთან“, „ენციკლოპედიკებთან“ მიაღწია. ამავე დროს განმანათლებლობა აღიქმება როგორც სიმბოლო დრომოჭმული ცრურწმენების და ავტორიტეტების წინააღმდეგ ბრძოლის, საკუთარ თავზე პასუხისმგებლობის აღების („მომწიფებულობის“, როგორც ამას კანტი ამბობს), განათლების გავრცელების და ა. შ. ამ თვალსაზრისით ანთიმოზ ივერიელს ძალიან ხშირად „განმანათლებელსაც“ ეძახიან, რადგან მას რუმინეთში წიგნების ბეჭდვის წამოწყება და სასულიერო და საერო განათლების აღორძინება უკავშირდება. ჩვენთანაც ილია ჭავჭავაძეს, ნიკოლოზ ბარათაშვილს და სხვ. ქართული განმანათლებლობის მნიშვნელოვან ფიგურებად სახავენ და ეს ასეც არის. მაგრამ ამავე დროს აუცილებელია ერთმანეთისგან მკვეთრად განვასხვავოთ „განმანათლებლობა“ როგორც სიმბოლო და „განმანათლებლობა“ როგორც კონკრეტული, ისტორიულად ჩამოყალიბებული იდეოლოგია, რომლის ზოგიერთი ფუნდამენტალური პრინციპი არსებითად ეწინააღმდეგება მართლმადიდებლურ მსოფლმხედველობას. ასეთია მაგალითად, ღმერთის დეისტური კონცეფცია და რაციონალური გონების, მეცნიერების კულტი. დეისტური კონცეფციის თანახმად, ღმერთი არ ერევა სამყაროს ცხოვრებაში. XVII საუკუნეში ინგლისში დეისტებს ხშირად ათეისტებად მოიხსენიებდნენ. ეს, რაღაც აზრით გამართლებულიცაა, რადგან გარეგნული სხვაობის მიუხედავად, ათეიზმი და დეიზმი ერთნაირად შეუძლებელს ხდის რელიგიის არსებობას. დეიზმი ათეიზმის მსგავსად, უარყოფს ადამიანის პიროვნულ კავშირს ღმერთთან, მასზე სასოებას, ღვთაებრივ გამოცხადებას, სასწაულებს, ეკლესიასა და მის საკრამენტალურ ცხოვრებას. უარყოფს რა ღვთაებრივ გამოცხადებასა და წმინდა წერილის ავტორიტეტს, დეიზმი ამტკიცებს, რომ უკლებლივ ყველა მსოფლმხედველობრივი და ზნეობრივი ღირებულებები მხოლოდ რაციონალური გონების ავტორიტეტსა და გამოცდილებას ეფუძნება. ეს, ცხადია, ადამიანური ყოფის ფუნდამენტალურ ფასეულობებს რელატიურ ანუ პირწმინდად ისტორიულ, კულტურულ, პიროვნულ და სხვა კერძო გარემოებებზე დამოკიდებულ რეალობად აქცევს. ასევე ქრისტიანული ღვთისმეტყველების თანახმად, ადამიანს ღვთაებრივი გამოცხადების გარეშე, მხოლოდ საკუთარ გონებაზე დაყრდნობით არ შეუძლია ღმერთის ჭეშმარიტ შემეცნებას მიაღწიოს. გაუმართლებელია ასევე განმანათლებლური ოპტიმიზმი, რომელიც ყველა საკაცობრიო პრობლემის გადაჭრას, მეცნიერების განვითარებასა და მასთან დაკავშირებულ ტექნოლოგიურ პროგრესს უკავშირებს.

ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE

დოლიკე მამუკა

არისტოტელეს უნივერსალების თეორია და ანტიმოზ ივერიელის თეოლოგიური კონცეფცია

განმანათლებლობის პოზიცია ანტიმოზ ივერიელის თეოლოგიაში საშუალებას გვაძლევს თვალი გავადევნოთ მის ფენომენოლოგიურ ინტერპრეტაციას. კერძოდ, არისტოტელეს მეტაფიზიკის - მისი უნივერსალების თეორიის შესახებ ანტიმოზისეულ ხედვას. ამ თეორიის ინტერპრეტაციის პრობლემა შემდეგში მდგომარეობს: თუკი საგანი თავის თავში მოიცავს იდეას, როგორც იდეალურ არსს, მაშინ საგანთა წარმომავლობა და შემთხვევითობა წინააღმდეგობაშია იდეის აუცილებლობასა და მარადისობასთან. იდეა უნდა ინარჩუნებდეს თავის ნორმატიულ მნიშვნელობას, მაშინაც კი, როცა არ იარსებებს ამ იდეის მატარებელი არცერთი საგანი.

ანტიმოზ ივერიელის შემოქმედების ანალიზი საშუალებას გვაძლევს დავასკვნათ, რომ, მის ფენომენოლოგიურ თეოლოგიაში შესაძლოა მოვნახოთ ამ წინააღმდეგობის დაძლევის გზა, რომელიც დაგვეხმარება არისტოტელეს მეტაფიზიკის ხელახალ ინტერპრეტაციაში.

დურა ნიკოლაე ვ. მიტიტიელუ კატალინა

ახალი კვლევები მიტროპოლიტ ანტიმოზ ივერიელის რუმინული მოწაფის და მიმდევრის მიჰაი იშტვანოვიჩის საგამომცემლო საქმიანობის შესახებ ვლახეთსა და საქართველოში

საკვანძო სიტყვები: სასტამბო საქმის ხელოვნება, რუმინული და ქართული ისტორიოგრაფია, საქართველოში ტიპოგრაფიის დამბარსებელი.

ჩვენს მოხსენებაში შევეცადეთ საკითხში გათვიცნობიერებული მკითხველის ყურადღება მიგვეპყრო შემდეგი გარემოებისთვის: დიდი ჰუმანისტის, მეცნიერის ანტიმოზ ივერიელის მოწაფისა და მისი საქმის გამგრძელებლის, მიჰაი იშტვანოვიჩის (სტეფანეშვილი) ცხოვრებისა და განსაკუთრებით სასტამბო მოღვაწეობის ამსახველ მასალებში, როგორც რუმინულ ასევე ქართულ ლიტერატურაში, შეინიშნება გარკვეული შეუსაბამობები და თეთრი ლაქები.

მიჰაი იშტვანოვიჩის მრავალმხრივ საზოგადოებრივ მოღვაწეობაში აღსანიშნავია მისი საგამომცემლო საქმიანობა. სხვებთან ერთად მან დააფუძნა პირველი ქართული ტიპოგრაფია, სადაც დაიბეჭდა პირველი ქართული წიგნები. ეროვნული სტამბის დაფუძნებით იშტვანოვიჩმა საფუძველი ჩაუყარა საქართველოში ჰუმანისტური ქრისტიანული კულტურის ჩამოყალიბებას.

მიჰაი იშტვანოვიჩმა დიდად შეუწყო ხელი ორი მართლამდიდებელი ერის, რუმინელებისა და ქართველების დაახლოვებას. ამ ურთიერთობათა ჩამოყალიბების პირველი ინიციატორი დააქტიური მოღვაწე კი გახლდათ თავად ანტიმოზ ივერიელი, ვლახეთის მიტროპოლიტი.

შენიშვნებისთვის

დინუ აომილიუ

წმინდა წერილის პატრისტული ინტერპრეტაცია უნგრო-ვლახეთის მიტროპოლიტის – წმინდა ანთიმოზ ივერიელის თხზულებებში (1709-1716)

საკვანძო სიტყვები: დამფუძნებელი, ორატორული ხელოვნება, ქადაგება, საჯარო საუბრის ტექნიკა, რიტორიკა, მადლობილი მჭევრმეტყველება, ბიზანტიური რიტორიკა, ლიტერატურული კრიტიკა, რუმინული ლიტერატურა.

წინამდებარე სტატიაში შესწავლილია მიტროპოლიტ ანთიმოზ ივერიელის წმინდა წერილის – ბიბლიის განმარტებისა და ინტერპრეტაციის მეთოდი. შესწავლის მთავარ წყაროდ გამოვიყენეთ „დიდაქები“ – ანუ მისი ქადაგებების კრებული. სტატიის პირველ ნაწილში მოკლედ აღნიშნულია ანთიმოზის ცხოვრებისა და მოძღვრების მნიშვნელობა და აქტუალობა დღევანდლობაში. კერძოდ აღნიშნულია, რა დიდი წვლილი შეიტანა წმინდა ანთიმოზის ქადაგებებმა თავისი ღრმა სულიერი შინაარსით და მისმა აშენებულმა ყოველთა წმიდათა სახელობის მონასტერმა თავისი მაღალი მისტიკური ცხოვრებით, რომლის კვლევებშიც მეორე მსოფლიო ომისა და კომუნისტური რეჟიმის დამყარების ძნელებლობის ჟამს, 1943-1948 წლებში, იკრიბებოდა რუმინელი ინტელიგენციის, საზოგადო მოღვაწეების და მოაზროვნე მრევლის წრე, რომელიც ქვეყნისა და რუმინელი ერის გადარჩენას ხელაუწყებდა წმინდა ანთიმოზ ივერიელისა და ზოგადად წმინდა მამების სულიერი მემკვიდრეობის შესწავლაში, ათვისებაში და შინაგანი ლოცვითა და მარხვით პირად ცხოვრებაში გატარებაში.

სტატიის მეორე ნაწილში მოყვანილია რამოდენიმე ციტატა წმინდა ანთიმოზის ქადაგებებიდან და ნაჩვენებია, რომ წმინდა ანთიმოზი არგუმენტაციისთვის ხშირად იყენებს წმინდა წერილს, და ამას აკეთებს არა მხოლოდ როგორც ტექსტის, არამედ მისი პატრისტული განმარტებების კარგი მცოდნე. მიტროპოლიტ ანთიმოზს ხშირად მოყავს ციტატები წმინდა მამებიდან და განმარტავს ტექსტებს სულიერი, მისტიკური და მეტაფიზიკური შინაარსით. უნგრო-ვლახელი ივერიელი წმინდანის დიდაქების ნებისმიერ მკითხველს, ექმნება შთაბეჭდილება, რომ თითქოს პირდაპირ ბიბლიის ტექსტს კითხულობს. სტატიაში შედარებით დეტალურად განხილულია ანთიმოზ ივერიელის ქადაგება მაცხოვარი იესო ქრისტეს ფერისცვალებაზე, სადაც ნაჩვენებია, რომ ქრისტეს აღდგომის ნათელი მიუღწევადია გოლგოთის, ჯვრისა და მსხვერპლის გარეშე. ზუსტად ეს მსხვერპლისა და მოწამეობრივი აღსრულების გზა გაიარა თავად ანთიმოზ ივერიელმა, როდესაც ოსმალეთის იმპერიის სულთნის ბრძანებით მას წამებით გამოასალმეს სიცოცხლეს. ანთიმოზ ივერიელის სწავლების მთავარი აზრი ის არის, რომ წმინდა წერილს მივყავართ აღდგომის ნათელისკენ, მაგრამ ეს გზა გულისხმობს რწმენას, ცოდვებისგან და ვნებებისგან გათავისუფლებას, მადლის მოპოვებას, ჯვარცმას და ახალი მარადიული ცხოვრებისთვის დაბადებას.

ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE

მავაყმაკმ ზაზა

წმინდა ანტიმოზ ივერიელი და საქართველოს ევროპული ინტეგრაცია: კულტუროლოგიური და თეოლოგიური ანალიზი

წმინდა ანტიმოზ ივერიელი, უნგრო-ვლახეთის მიტროპოლიტი დიდი ქართველი და ამავდროულად რუმინელი მოღვაწე ცხოვრობდა ურთულეს ისტორიულ პერიოდში. ამ კონტექსტში დღესაც XXI საუკუნის დასაწყისში რუმინეთსა და საქართველოს შორის ბევრ მსგავსებას ვპოულობთ: 1) ორივე ქვეყნის მოსახლეობის უმრავლესობა მართლმადიდებელი ქრისტიანობის აღმსარებელია, თანაც საკმაოდ მაღალი რელიგიურობის დონით; 2) ორივე ქვეყანა ვიმყოფებოდის რუსეთის ცარისტული თუ საბჭოთა იმპერიის ზეგავლენის ქვეშ; 3) გავიარეთ კომუნისტურ-ათეისტური და დიქტატორული რეჟიმები; და ბოლოს 4) ევროპული, ევრო-ატლანტიკური ინტეგრაციის და დემოკრატიზაციის გზაზე დადგომა.

ევროინტეგრაციაზე საუბრისას ძალზედ აქტუალურად რჩება წმინდა ანტიმოზ ივერიელის მაგალითი. იმ დროს, როდესაც უნგრო-ვლახეთი რეგიონში პოლიტიკურად და ეკონომიკურად ყველაზე განვითარებული ქვეყანა იყო, წმინდა ანტიმოზი მწიგნობრობისა და მესტამბეობის განვითარებით ზრუნავდა არა მხოლოდ რუმინელი, არამედ ქართველი, ბერძენი, სლავი და არაბი ერების განმანათლებლობაზე

ვიზორენაუ ვიორელი

წმინდა ანტიმოზ ივერიელის მოღვაწეობის მრავალხმრივი მნიშვნელობა რუმინული კულტურისათვის

ნაშრომის მიზანია მრავალხმრივ ჰერმენევტიკულ მეთოდზე დაყრდნობით წარმოაჩინოს რუმინულ კულტურაში ანტიმოზ ივერიელის ღვაწლი. ამგვარი მრავალასპექტიანი ანალიზი უზრუნველყოფს წმინდანის მოღვაწეობისა და შრომების მრავალხმრივი მნიშვნელობის წარმოჩენას. ჩვენ უნდა განვასხვავოთ ერთის მხრივ ის წვლილი, რომელიც მან შეიტანა რუმინული ენის განვითარებაში, რაც თავის მხრივ ემყარებოდა მის მიერ დაფუძნებულ ახალ ჰერმენევტიკულ მოდელს და მეორეს მხრივ, ის ღვაწლი, რომელიც მას მიუძღვის რუმინულ ქრისტიანთა ცხოვრების რაციონალიზებასა და sui generis-ის ინიცირებაში, რომელიც გამოკვეთს ჩანასახში მყოფი რუმინელი ხალხის ნაციონალურ ცნობიერებას. ეს უკანასკნელი პირველ რიგში გამოვლინდა ნაციონალურ ლიტერატურაში, რელიგიაში, კულურაში, მორალსა და იდენტობაში. ნაშრომის მიზანია ვაჩვენოთ თუ რა როლი ითამაშა წმინდანის ასეთმა მრავალხმრივმა და მრავალმნიშვნელოვანმა მოღვაწეობამ რუმინელი ხალხის სულიერ ცხოვრებაში.

შენიშვნებისთვის

ზამარიაჲმ ანასტასია

ანთიმოზ ივერიელის მორალის ფილოსოფია და ადრეული ევროპული განმანათლებლობის გამოწვევები

რეფორმაციის დროიდან დასავლურ ქრისტიანობაში სადაო ხდება პრაქტიკულ ცხოვრებაში რწმენისა და კანონის მიმართების საკითხი. ეს საკითხი ანთიმოზ ივერიელის შემოქმედებაშიც ერთ-ერთ ცენტრალურ ადგილს იჭერს. იმ განსხვავებით, რომ მის ხედვაში ადგილი არ აქვს საეჭვოსა და სადავოს. იგი ემყარება ქრისტიანულ სწავლებას მორალის შესახებ.

მონსენებაში გაანალიზებულია ადრეული განმანათლებლობის ეპოქის გამოწვევები, რომელთა წინაშე დადგა ანთიმოზ ივერიელის მორალის თეოლოგია. დასაბუთებულია, რომ ანთიმოზ ივერიელის შემოქმედებაში, უპირველეს ყოვლისა მის ქადაგებებსა და ტიპიკონში, ქრისტიანული ზნეობა განიხილება და გადმოიცემა: სწავლებით სათნოებათა შესახებ და მისი საპირისპირო - ცოდვის -შეპირისპირებითი ანალიზით და ცხონების შესახებ სწავლების გათვალისწინებით; დადგენილია, რომ ზნეობრივი მოვალეობების ბუნება, უფლის ზნეობრივი კანონიდან გამომდინარეობს.

ანთიმოზ ივერიელის მორალის თეოლოგიის განსხვავება პროტესტანტული ეთიკისა და კათოლიკური მორალის თეოლოგიისაგან განპირობებულია ამ ორ ხედვას შორის არსობრივი წინააღმდეგობებით, კერძოდ, წინააღმდეგობით ხისტ მორალიზმსა და სულიერებას, ზნეობრივ ცდასა და სულიერ ჭვრეტას შორის. განმანათლებლობის ეპოქაში აღმოცენებული მორალიზმი საბოლოო ჯამში უტილიტარისტულ ხედვაში გადაიზრდება, სადაც ქცევის საფუძველი ამწუთიერი სარგებელია. ზნეობა დაყვანილია „ბუნებით მორალზე“, დოგმატები-ზნეობრივ ცდაზე, ასკეტიზმი-სეკულარიზებულია, რასაც ღვთისმეტყველების „მორალურ მონიზმზე“ დაყვანა და საბოლოო ჯამში მისი გაუქმება მოყვება შედეგად.

სულიერების პრინციპი, რომელსაც ემყარება ანთიმოზ ივერიელი, გულისხმობს სულიერი ჭვრეტის უპირობო პრიორიტეტულობას ზნეობრივ ცდასთან მიმართებაში: აქ „მეტაფიზიკური რეალიზმი“ „ზნეობრივ მისტიციზმზე“ უპირატესია, „სულიერი მღვიძარება“-„მორალისტურ ტკობაზე“. ანთიმოზ ივერიელის ზნეობრივი ღვთისმეტყველების მოდელი აშენებულია, როგორც ცხონების გზის, მადლის მოპოვების, ქრისტიანული ცხოვრების წესის დამაფუძნებელი სახელმძღვანელო, ხოლო სისტემური ხასიათი მას ეთიკასა და რელიგიის ფილოსოფიასთან აახლოებს.

მოძიებული თეორიული მასალების მიხედვით ჩატარებული კვლევები და ანთიმოზ ივერიელის ტექსტების ანალიზი საფუძველს გვაძლევს ვამტკიცოთ, რომ წმინდა ანთიმოზის მიერ ადრეული განმანათლებლობის ეპოქაში დაფუძნებულმა პოზიციამ მორალის თეოლოგიასთან მიმართებაში წარმატებით გაართვა თავი დასავლური განმანათლებლობის ეპოქის გამოწვევებს.

თომაზვილი ნინო

რელიგიის ენის ღირებულებული ფუნქცია ანთიმოზ ივერიელის ღიდაქების მიხედვით

ფილოსოფოსები ენის ფუნქციად ადამიანის ყოფაში ენის მნიშვნელობასა და როლს მოიაზრებენ. ერთმანეთისაგან განასხვავებენ ზოგადად ენისა და კონკრეტულად, სამეტყველო ენის ფუნქციებს. მეოცე საუკუნის ცნობილმა მეცნიერმა კარლ ბიულერმა ენის კომუნიკაციური, გამოხატვის და მიმართვის ფუნქციები ადამიანის ფსიქიკურ უნარებს – აზროვნებას, გრძნობას და ნებას დაუკავშირა. მანვე იკვლია კომუნიკაციის შემადგენელი სამი კომპონენტის (შეტყობინების გამგზავნი, შეტყობინების მიმღები და ის რასაც შეტყობინება ეხება) როლი ამ

ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE

პროცესში. სამეტყველო ენის მიმართვის (აპელაციური) ანუ დირექტიული ფუნქცია ვლინდება ინფორმაციის მიმღებთან მიმართებაში, ვისზეც ორიენტირებულია და ვისგანაც მოქმედი მოელის რეაგირებას.

შემდგომში, როდესაც ენის ფილოსოფიაში გაჩნდა სამეტყველო მოქმედების თეორიები, საფუძვლიანად იქნა შესწავლილი ენობრივი აქტები, რომლებშიც ვლინდებოდა ენის დირექტიული ფუნქცია. ფილოსოფოსები (ოსტინი, სერლი) დაინტერესდნენ ენობრივი მოქმედების მნიშვნელობისა და ძალის, ანუ, მსმენელის (შეტყობინების მიმღები) მიერ მოლაპარაკის (შეტყობინების გამგზავნი) გამოთქმის გაგებისა და ზემოქმედების საკითხით. ოსტინი ლაპარაკობდა სამეტყველო აქტების საფუძვლად მდებარე განზრახვის ფენომენზე, რომელიც ყოველთვის მომავალზეა ორიენტირებული და განსახორციელებელ მოქმედებას გულისხმობს. არაერთ სამეტყველო აქტში ასეთი მიზნობრიობა ენის დირექტიულ ფუნქციას ავლენს. ადრესატისადმი მიმართვის შემცველი გამოთქმებით ინფორმაციის გადაცემა ინფორმაციის გაგებასაც გულისხმობს. ეს ნიშნავს, რომ ასეთ ენობრივ მოქმედებას, რომელსაც ილოკუციურ აქტს უწოდებს ოსტინი, აუცილებლად უნდა ახლდეს მსმენელზე ზემოქმედება და მისი მხრიდან ათვისების უზრუნველყოფა.

აღსანიშნავია, რომ მსგავსი ენობრივი მოქმედებები აქტიურად გამოიყენება რელიგიურ დისკურსში და შესაბამისად, რელიგიის ენის სპეციფიურობას განსაზღვრავს. რელიგიური ტექსტები, იქნება ეს წმიდა წიგნები თუ საეკლესიო ზეპირი მიმართვები მრევლისადმი, ყოველთვის შეიცავს ილოკუციურ გამოთქმებს. მათში შეტყობინების გამგზავნის (ღმერთი ან საეკლესიო პირი) მიზანი-განზრახვაა შეტყობინების მიმღების გარკვეული ფორმირება შესაბამისი რელიგიური კონფესიის ღირებულებათა სისტემის, ნორმების, რწმენის პოსტულატების მიხედვით, რასაც მოჰყვება ამ უკანასკნელის მხრიდან შესაბამისი ქმედება. „ახალ აღთქმაში“ ათი მცნება, ქრისტეს შეგონებანი, იგაგები სწორედ ასეთი გამოთქმებითაა აგებული და ენის დირექტიულ ფუნქციას წარმოაჩენს.

სამაგალითოდ მინდა განვიხილო ერთი, მოცულობით პატარა რელიგიური ტექსტი. ცნობილია, რომ უფლის ქმედება ან მიმართვა ადამიანისადმი მრევლის მიერ ათვისებული რომ ყოფილიყო, განმარტავდნენ საეკლესიო მოღვაწენი. ამ მიზნით დიდმა საეკლესიო მოღვაწემ ანთიმოზ ივერიელმა იესო ქრისტეს ფერისცვალების დღესთან დაკავშირებით წარმოთქვა ქადაგება, რომლის ერთ ფრაგმენტზე გავამახვილებთ ყურადღებას:

„და აჰა, ხმა ღრუბლიდან, რომელმაც თქვა: „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო ვიყავ, მაგისი ისმინეთ“. ნეტავ, ეს სიტყვები „მაგისი ისმინეთ“ ნათქვამი იყო მხოლოდ მოციქულებისთვის, თუ ჩვენთვისაც? მე მგონი, რომ ეს ჩვენთვისაც იყო ნათქვამი, რადგან ჩვენ ქრისტიანები ვართ და ქრისტეს მოწაფენი. ახლა პირველად უნდა გავიგოთ ამ სიტყვის „ისმინეთ“ მნიშვნელობა. შემდეგ კი უფრო ნათლად გავიგებთ სხვა სიტყვების შინაარსსაც. ეს „ისმინეთ“ აქ არ გაიგება როგორც ცარიელი სიტყვა, რომელიც ადამიანის პირიდან გამოდის და ყურით ვისმენთ, რადგან ასეთი მოსმენა არ ნიშნავს დაჯერებასა და მორჩილებას, არამედ მხოლოდ ხმის გაგებას. სახარებაში იგულისხმება ქმედების დასასრული. მაგალითად, როდესაც მსახურს ეუბნებიან მიდი და გააკეთე, ხოლო მას ესმის რა ეს სიტყვები, ავლენს მორჩილებას, მიდის და ასრულებს ბრძანებას. ასე მამა ღმერთი გვეუბნება: „მაგისი ისმინეთ“, ანუ რასაც გვიბრძანებს ქრისტე, უნდა დავემორჩილოთ და შევასრულოთ მისი ნებისაებრ, ჩვენი სულების სასიკეთოდ.

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
ზანაძისათვის: ტექსტები და
კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE**

2016 წლის ივნისში კუნძულ კრეტაზე უნდა გაიმართოს სრულიად მართლმადიდებელთა წმიდა დიდი კრება. თავიდან ეს კრება მზადდებოდა, როგორც მსოფლიო საეკლესიო კრება, მაგრამ, პატრიარქ ბართლომეოსის აზრით, ეს არ იქნება მსოფლიო კრება, რადგან მასში რომის კათოლიკეები არ მონაწილეობენ. კრეტის დიდი კრების დოკუმენტების პროექტების გამოქვეყნებას აზრთა სხვადასხვაობა და კრიტიკული გამოხმაურებები მოჰყვა. საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა სინოდმა არ დაუჭირა მხარი ზოგიერთი დოკუმენტის პროექტს, რასაც კონსტანტინეპოლისა და საქართველოს საპატრიარქოებს შორის ურთიერთობის გამწვავება მოჰყვა.

მოსხენებაში ანტიმოზ ივერიელის მიერ გამოცემული სოფიის დიდი კრების აქტები შედარებულია კრეტის დიდი კრების დოკუმენტებს, წარმოჩენილია მათი მსგავსებები და განსხვავებები, ახსნილია რატომ იწვევს წინააღმდეგობებს მართლმადიდებელ ქრისტიანთა შორის კრეტის კრების დოკუმენტების პროექტები.

მეტრეველი არჩილ

**საქართველოს რელიგიური პოლიტიკის ინსტიტუციონალიზაცია
თანამედროვე ეროვნული და საერთაშორისო კონტექსტები**

საქართველოს სახელმწიფოებრიობის ჩამოყალიბებისა და განვითარების თითქმის ყველა ეტაპზე მართლმადიდებელ ეკლესიასთან ურთიერთობა სახელმწიფო პოლიტიკის პრაქტიკულად განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენდა. საუკუნეების მანძილზე საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა და საეკლესიო ავტოკეფალია ეროვნული თვითმყოფადობის ორ უმთავრეს საყრდენს ქმნიდა. სწორედ ამ ფენომენით შეიძლება დაისვას ტოლობის ნიშანი ქართულ და რუმინულ ისტორიულ გამოცდილებათა შორის. ამასთან, ამ ორი ერის ისტორიას, სახელმწიფოებრივი და საეკლესიო დამოუკიდებლობის იდეას აერთიანებს წმ. ანტიმოზ ივერიელის რელიგიურ-პოლიტიკური მოღვაწეობა.

სახელმწიფოსა და რელიგიის გამიჯვნისა და სეკულარიზაციის თანამედროვე ეპოქაში, რომელიც ამ უკანასკნელთა პარალელურად, საქართველოსთვის პოსტტოტალიტარული რელიგიური რეკონსტრუქციების ტალღით ხასიათდება, სახელმწიფოს პოლიტიკურ დღის წესრიგში სულ უფრო აქტიურად ჩნდება სახელმწიფოსა და რელიგიის ურთიერთობის გადაფასებისა და რელიგიური პოლიტიკის ინსტიტუციონალიზაციის თანამედროვე საყრდენების ფორმირების აუცილებლობა.

დღეს, საქართველო დემოკრატიისა და შესაბამისად, სეკულარიზაციის მკაფიო არჩევანის ერთგულია, თუმცა, ეს არ გამორიცხავს სათანადო რელიგიური პოლიტიკის წარმოების აუცილებლობას. მეტიც, თანამედროვე დემოკრატიული სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკა გაცილებით უფრო მძიმე გამოწვევების წინაშე დგას, ვიდრე წარსული გამოცდილება.

შენიშვნებისთვის

ოპოროჩიანუ ვინჩინციუ

**„ყოველთა წმინდათა“ სახელობის მონასტრის დაარსება
მიტროპოლიტ ანთიმოზ ივერიელის მიერ**

საკვანძო სიტყვები: კულტურული მისია, განათლება, ქველმოქმედება.

ანთიმოზ ივერიელის მიერ დაფუძნებულ „ყოველთა წმინდათა“ მონასტერში ცოცხალი რელიგიური ცხოვრება ჩქეფდა. მონასტერი ზრუნავდა კულტურის განვითარებაზე და ასევე არ ივიწყებდა თავის უპირველეს დანიშნულებას ეზრუნა სამწყსოზე, მათ შორის მეზობელი ეკლესიების მრევლზეც. მონასტირს კედლებიდან სიწმინდისმოყვარეობა, და უფლის სიყვარული ვრცელდებოდა. ანთიმოზ ივერიელის მონასტერი ერთგვარი კულტურული მისიის მატარებელიც იყო, კერძოდ, საგანმანათლებლო და საქველმოქმედო საქმიანობის წიაღს წარმოადგენდა. იმავდროულად მას სოციალურად აქტიური ფუნქცია და მისიაც ჰქონდა.

მიტროპოლიტი ანთიმოზი დიდი ხნის განმავლობაში ფიქრობდა მონასტრის დაარსების შესახებ. მისი სურვილი იყო, რომ მონასტერს მრავალმხრივი ფუნქცია ჰქონოდა და აქტიური საქმიანობით მომავალში ნაყოფიერი შედეგი მოეტანა. მიტროპოლიტი ანთიმოზი მისწრაფოდა აეშენებინა არ უბრალოდ სკულპტურებითა და ფერწერით მორთული კომპლექსი, რომელიც დროთა განმავლობაში არქიტექტურულ ძეგლად იქცეოდა, არამედ დაეფუძნებინა ჭეშმარიტად რელიგიურ-კულტურული ცენტრი. ანთიმოზის სურვილი იყო მონასტრის კედლებში ჰარმონიულად ეარსება: სარწმუნოებრივ ცხოვრებასა და კულტურულ საქმიანობას, მქადაგებლობასა და სასკოლო განათლებას. იგი მონასტერს ღმერთისა და ადამიანების მსახურებისთვის მოიაზრებდა. ეს ყოველივე კი იმ მიზნით, რომ აქვე, მიწიერ ცხოვრებაში, ამ სხვადასხვაგვარი საქმეებით ბერებს განედიდებინათ მარადიული შემოქმედი, წმინდანები და ანგელოზები.

ჯერ კიდევ მშენებლობის დასრულებამდე მონასტრისადმი შედგენილი ანდერძი, მოწმობს, რომ იმთავითვე ანთიმოზ ივერიელს ჩაფიქრებული ჰქონდა პირველ რიგში ჭეშმარიტი სულიერი ცენტრის დაფუძნება. იმავდროულად ეს იქნებოდა უნიკალური იდეური საძირკვლის მქონე მონასტერი, რომელიც გააერთიანებდა ბიზანტიურ ტრადიციებს რენესანსთან და მას ბრინკოვიანუს ეპოქის სულით ალავსებდა. მონასტრის განაწესი ასახავდა ანთიმოზ ივერიელის მისწრაფებებს. მონასტირს მოღვაწეებს ევალებოდათ გაჭირვებულებზე, ავადმყოფებზე, პატიმრებზე, მონასტრის კართან მისულ უცხო ადამიანებზე, სწავლის მსურველებზე, გაჭირვებულ გოგონებზე ზრუნვა და მათდამი სიყვარულის გამოჩენა. მონასტერს მორწმუნე ადამიანთათვის განათლებაც უნდა მიეცა, დაეებჯდა წიგნები, უმთავრესად კი მონასტრის მისია იყო დახმარებოდა მორწმუნე ადამიანებს სულის ცხოვნებაში. ანთიმოზ ივერიელმა საკუთარი მოღვაწეობით მონასტერს კარგი რეპუტაცია შეუქმნა. მონასტერი ზრუნავდა გაჭირვებულთათვის მოწყალების გაცემაზე, განათლების, წიგნების ბეჭდვისა და ზოგადად კულტურის განვითარებაზე. წმინდა მოწამე ანთიმოზმა თავისი მაღლმოსილი მჭევრმეტყველებითა და ცხოვრებით რუმინელი ხალხის მეხსიერებაში მტკიცე ადგილი დაიმკვიდრა. ამიტომაც არის, რომ მისი მოწამობრივი აღსასრულიდან (1716 წლის სექტემბერი) მრავალი წლის შემდეგ რუმინეთის მართლმადიდებლური ეკლესიის სინოდმა 1992 წლის ივნისში მოახდინა მისი ოფიციალური კანონიზაცია. რუმინეთის მართლმადიდებლურ კალენდარში წმინდანის მოხსენიების დღედ 27

ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE**

შენიშვნებისთვის

ვიქტორ ოპასკი

წმინდა ანთიმოზ ივერიელი- განსაკუთრებული ღვაწლი რუმინეთის განახლების საქმეში

მოხსენებაში გაანალიზებულია წმინდა ანთიმოზ ივერიელის განსაკუთრებული ღვაწლი რუმინეთის სახელმწიფოებრივი და რელიგიური დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის საქმეში. განსაკუთრებული აქცენტი გაკეთებულია ადრეული ევროპული განმანათლებლობის ეპოქაში წმინდა ანთიმოზის ძალისხმევაზე ქრისტიანული ღირებულებების სოციალურ კონტექსტში დაფუძნების საქმეში. ასევე, იმჟამინდელი მმართველებისა და ეკლესიის ურთიერთმიმართების საკითხებზე.

გამოტანილია დასკვნა, რომ ანთიმოზ ივერიელის ცხოვრება და მოღვაწეობა საუკუნეებით წინ უსწრებდა საკუთარ ეპოქას და რომ მისი ტექსტები არ კარგავს ცხოვლისმყოფელობას თანამედროვე სამყაროს კონტექსტში.

მიტროპოლიტი თეოდოსი აპტრემსკუ /ზომდან კირილუცა

ანთიმოზ ივერიელის ქადაგებისა და მათი თემატიკის შესახებ

საკანძო სიტყვები: ევროპული ქრისტიანული კულტურა, საღვთო ლიტურგია, პედაგოგიური საქმიანობა.

ანთიმოზ ივერიელის, როგორც უმაღლესი სასულიერო იერარქის მოღვაწეობა, თავდაპირველად ქალაქ რიმნიკუ ვალეაჩეას ეპისკოპოსად, და შემდეგ ვლახეთის მთავარეპისკოპოსად, გამოირჩეოდა არა მხოლოდ მოძღვრის, არამედ ეკლესიოლოგიური და კანონიკური საქმიანობითაც.

მისი განმანათლებლური საქმიანობის ბრწყინვალე ხორცშესხმაა საღვთო ლიტურგიის დროს წარმოთქმული გასაოცრად დიდი რაოდენობის ქადაგებები; ასევე, მისი უმაღლესი იერარქიული სტატუსიდან გამომდინარე, მას მრავალგზის ჰქონდა საშუალება საჭიროებისამებრ გამოეთქვა აზრი სხვადასხვა შინაარსის მრავალფეროვან თემატიკაზე თეოლოგიურ, ფილოსოფიურ, ლიტერატურულ, თუ ისტორიის საკითხებზე.

წმინდა ანთიმის „ქადაგებებთან“ ზიარება საშუალებას გვაძლევს უკეთ შევიმეცნოთ მე-17 საუკუნის მიწურულისა და მე-18 საუკუნის პირველი ნახევრის ქრისტიანული სამყაროს ერთ-ერთი უდიდესი ფილოსოფოსის, ღვთისმეტყველისა და ქრისტიანული ზნეობის დამცველის მსოფლმხედველობის საფუძვლები. „ქადაგებები“ ასევე შუქს ფენს იმ ეპოქის სოციალურ რეალობას, აცოცხლებს ადამიანთაშორისი ურთიერთობების თავისებურებებს, ანთიმოზის თვალწინ მიმდინარე მოვლენებს, რომელთაც იგი ეკლესიის ამბიონიდან აკვირდებოდა, და რასაც ბრწყინვალე ორატორული ნიჭის წყალობით საფუძვლიან შეფასებას აძლევდა.

ეს კატეხეტიკურ-ჰომილიტიკური შინაარსის მატარებელი "ქადაგებები" - ევროპულ ქრისტიანულ ლიტერატურაში, განსაკუთრებულად გამორჩეული ლიტერატურული სტილისა და თემატიკის წყალობით, ფაქტურად კვლავაც რჩება კლასიკურ ნიმუშად და მისაბად ეტალონად. მათი ანალიზი წარმოადგენს ჩვენი მოხსენების მთავარ თემას.

ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIAN AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE

რამიშვილი ვალერიან

ანტიმოზ ივერიელის სინანულის თეოლოგია ევროპული რეფორმაციისა და განმანათლებლობის კონტექსტში

ანტიმოზ ივერიელი ევროპული დონის მოაზროვნე და მოღვაწეა, რომელიც სრულიად აცნობიერებს მისი თანამედროვე ევროპის პოლიტიკურ, რელიგიურ და სულიერ კონტექსტს, ისტორიული განვითარების ტენდენციებს, გამოწვევებს და ცდილობს პასუხი გასცეს ამ პრობლემებს. მისი მსოფლმხედველობრივი და რელიგიური პოზიცია შეიძლება განვიხილოთ როგორც სინანულის თეოლოგია.

რენესანსული სიცოცხლის სიხარული, ამაღლებული განწყობილება და იდეალები შეიცვალა სრული უიმედობით და შიშით. კათოლიკური ეკლესია და ქრისტიანული რწმენა კრიზისს განიცდის, ეკლესიას უტევს ბუნებისმეტყველებული ცოდნა, განმანათლებლობის სეკულარიზმი. კრიზისმა წინა პლანზე წამოწია ქრისტიანის პასუხისმგებლობის საკითხი საკუთარი რწმენის და ღმერთის წინაშე რწმენის დაცვისა და შენარჩუნების საქმეში.

ეპოქა რწმენის, ადამიანისა და ღმერთის ურთიერთობის ძირითადი ფორმის გვერდით გაიზარებს ამ მიმართების ახალ პლასტს, ქრისტიანულ ფსიქოლოგიას (ს. კირკეგარდი). ღმერთის შემეცნების, ღმერთის არსებობის დასაბუთების ამოცანა შეიცვალა იმის დადგენით თუ რა განცდას წარმოშობს ღმერთის წინაშე დგომა ადამიანში. ეპოქის ყველა დიდი მოაზროვნე ცდილობს გამოხატოს ადამიანის ძირითადი მეტაფიზიკური განცდა, ადამიანის ექსისტენციალური დამოკიდებულება და არა ცნება, რაც გამოწვეულია ადამიანი-ღმერთის მიმართების ხასიათით.

ადამიანისა და ღმერთის მიმართების ეპოქისათვის ძირითადი, განმსაზღვრელი, გაბატონებულ გრძნობად მიჩნულია: მიტოვებულობის და უიმედობის განცდა(ლუთერი), შიშის, ძრწოლის და სასოწარკვეთილების განცდა (ს. კირკეგარდი), სინანულის განცდა (ანტიმი), „ღმერთის სიკვდილის“ განცდა (ნიცშე). ვისაც არ განუცდია მარტოობა, ძრწოლა, (ლუთერი) სასოწარკვეთილება (კირკეგორი), თავისი ცოდვის სიმძიმე, (რუსული ფილოსოფია), სინანული, ის ვერ მივა ღმერთთან.

ანტიმოზ ივერიელი ასე ხედავს ევროპის გონით და ექსისტენციალურ ვითარებას: „ზღვასავით ფართოა მსოფლიოში კერპთაყვანისცემა, სამყარო დაფარულია მრავალღმერთიანობის ღრუბლით. ურწმუნოების სიღრმე შთანთქავს მთელ მსოფლიოს; ადამიანები იხრჩობიან ეშმაკების ტალღებში.“ კერპთაყვანისმცემლობა, მრავალღმერთიანობა და ურწმუნობა გულისხმობს, რომ ერთიანი ქრისტიანული რწმენა დაიწყო და ყველა აცხადებდა, რომ იგი ფლობდა ჭეშმარიტებისაკენ ერთადერთ სწორ გზას. ღმერთის გაგება, რწმენა განსხვავებული ხდება, ღმერთის და ღვთაებრივი ჭეშმარიტებისაკენ მიმავალი გზა კი მრავალგვარია. მორწმუნე დაბნეული იყო. ეს განსაკუთრებულ პასუხისმგებლობას და მოვალეობას აკისრებდა ქრისტიანულ ეკლესიას, მართმადიდებლობას და ყველა მოაზროვნე, მორწმუნე მართმადიდებელს. შეცვალა მორწმუნის და მოძღვარის მიმართების ხასიათი და მათი მოვალეობა საკუთარი რწმენის დაცვისა და შენარჩუნებისათვის.

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIAN AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE

სიმა ბაგალიმერი

ანტიმოზ ივერიელის ორატორული ხელოვნება

საკვანძო სიტყვები: დამფუძნებელი, ორატორული ხელოვნება, ქადაგება, საჯარო საუბრის ტექნიკა, რიტორიკა, მადლმოსილი მჭევრმეტყველება, ბიზანტიური რიტორიკა, ლიტერატურული კრიტიკა, რუმინული ლიტერატურა.

წმინდა მოწამე ანტიმოზმა თავისი მადლმოსილი მჭევრმეტყველებითა და ცხოვრებით რუმინელი ხალხის მეხსიერებაში მტკიცე ადგილი დაიმკვიდრა. ამიტომაც არის, რომ მისი მოწამეობრივი აღსასრულიდან (1716 წლის სექტემბერი) მრავალი წლის შემდეგ რუმინეთის მართლმადიდებლური ეკლესიის სინოდმა 1992 წლის ივნისში მოახდინა მისი ოფიციალური კანონიზაცია. რუმინეთის მართლმადიდებლურ კალენდარში წმინდანის მოხსენიების დღედ 27 სექტემბერი დაწესდა. შთამბეჭდავია, რომ რუმინული კულტურისა და სულიერების უდიდესი მოღვაწის, წმინდა ანტიმოზის პიროვნება, დღეს საქართველოში ხელახლა იქნა აღმოჩენილი.

ანტიმოზ ივერიელის ორატორული ხელოვნების ბრწყინვალე ნიმუშია მისი „დიდაქები“. მათ შორის აღსანიშნავია: „ყოვლაწმინდა ღვთისმშობლის მიძინების დღეს წარმოთქმული ჰომილია“ და „მიცვალებულის სახელზე წარმოთქმული ჰომილია“. ეს ტექსტები გამორჩეული მნიშვნელობისაა, რადგან მათში ანტიმოზ ივერიელის რელიგიური მჭევრმეტყველება მხატვრული ექსპრესიის სხვადასხვა ფორმას ღებულობს.

რაც შეეხება „დიდაქს“ სტრუქტურას, იგი მოიცავს კლასიკური ორატორული ტექსტისთვის დამახასიათებელი ექვსი კომპონენტიდან სამს: შესავალი (ჩვეულებისამებრ მოკლე, რომელიც ძირითად თემას ზოგადად შეეხება); განმარტება/მრევლისადმი მიმართვა (ის ყოველთვის საზოგადოების ყურადღების მიპყრობისკენაა მიმართული, აქვს მორალურ-დიდაქტიკური დანიშნულება. მუდმივად ხდება პარალელის გავლება ბიბლიურ დროსა და ადამიანთა თანამედროე სულიერი თვალსაზრისით დაუძღვრებულ ყოფას შორის); დასასრული (ქადაგების შემაჯამებელი ნაწილი, რომელსაც ახლავს ქრისტიანული ლოცვა).

ტექსტები რიტორიკული ეპიზოდების სერიებისაგან შედგება, მათ შორის საზღვრის გავლება კი შესაძლებელია ემოციურ-ექსპრესიული ფუნქციის თანმიმდევრობითობაზე დაყრდნობით. ე.წ. შიდა რითმი თემატურ განმეორებებს მოიცავს და სტრუქტურულ-ტექსტუალურ მხარეს ხშირად ნათლად გამოხატავს. ანტიმოზ ივერიელის ქადაგებებს აქვს ერთი თავისებურება: შიდა ე.წ. არქიტექტურული ბალანსი. „დიდაქები“ დიალექტიკური ხასიათისაა, მათი არსი მოკლებულია სტერეოტიპულ მახასიათებლებს, რომლებიც ანტიმოზის წინამორბედ ქადაგებელთა ჰომილების თანამდევნი იყო. ამ ნიშნით ანტიმოზ ივერიელი მრავალ თანამედროვე ქადაგებელს აღემატება.

შენიშვნებისთვის

სტომენსკუ კონსტანტინე

ანთიმოზ ივერიელი და რუმინული ჰუმანიზმის განვითარება

ნაშრომის მიზანია წარმოაჩინოს ანთიმოზ ივერიელის გადამწყვეტი როლი რუმინული ჰუმანიზმის განვითარების საქმეში. ავტორის აზრით, აღმოსავლეთ ევროპის კულტურა არ არის ახალი იდეების პასიური მიმღები, არამედ ის არის სფერო სადაც ჰუმანიზტური იდეები ისტორიული რეალობასთან ადაპტირდება. მე-17 საუკუნის დასაწყისში ფეოდალური რუმინეთის მიწაზე ვფიქრობთ, რომ აშკარაა კულტურული განახლების პროცესი. ზოგი ინტელექტუალი და მათ შორის ანთიმოზ ივერიელი გახდნენ რუმინული საზოგადოების მოდერნიზაციის ფაქტორი. დღეს ჩვენ შეგვიძლია ვიკამათოთ იმაზე, ჰქონდათ თუ არა მათ საერთო, შეთანხმებული მოქმედების გეგმა მათი მოღვაწეობის დასაწყისიდან ბოლომდე. ავტორის აზრით, რუმინული ჰუმანიზმის საზომი პრინციპები შემდეგია:

- რუმინული ჰუმანიზმი წარმოადგენდა აღმოსავლეთის და დასავლეთის კულტურულ სინთეზს, იგი იყო გარკვეული ხიდი ამ ორი საზოგადოების ურთიერთობაში ბიზანტიური ტრადიციული გაგებით.
- რუმინული ენა გამოიყენებოდა საჯარო საუბრებში, პირველ რიგში ეკლესიაში და შემდეგ განათლებაში.
- საეკლესიო მწერლობის განსაკუთრებული მხარდაჭერა საერთო ეროვნული განათლებისთვის.
- ახალი კრიტიკული სააზროვნო მოდელის დამკვიდრება, რომელიც ეფუძნებოდა არგუმენტაციას და რიტორიკას.
- ქრისტიანულ ტრადიციაზე დამყარებული მორალური ღირებულებების წინა პლანზე წამოწევა
- განათლებისა და ქრისტიანობის გავრცელება სამეზობლო არეალში

ავტორის მიზანია გაანალიზოს ანთიმოზ ივერიელის როგორც ვლახეთის ყველაზე მნიშვნელოვანი ჰუმანიზტის წვლილი, რომელიც ზემოთ განხილულ პროექტში იღებდა მონაწილეობას.

ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
ბანამანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE

ტიტუ საგუ

წმინდა ანტიმოზ ივერიელი- თეოლოგია, ენა, კულტურა

საკვანძო სიტყვები: წმინდა ანტიმოზ ივერიელი, მარტვილი (წამებული), მართლმადიდებლური თეოლოგია, ლიტერატურული ენა, რუმინული ენა, რუმინული კულტურა.

მრავალი შესაძლებლობიდან მხოლოდ ერთმა შეიძლება მიაღწიოს იმდენს, რამდენსაც პიროვნებამ, რომელიც წმინდა ანტიმოზ ივერიელის სახელით არის ცნობილი. ავტორი ცდილობს საკუთარ ნაშრომში წარმოადგინოს ის კომპლექსური საბუთი, რაც წმინდა ანტიმოზ ივერიელმა თეოლოგიური ნააზრევით რუმინელი ხალხისთვის გასწია ენასა და კულტურაში. თუ მკვლევარებს სურთ შეისწავლონ წმინდა ანტიმოზის მრავალმხრივი მოღვაწეობა, ბევრი შესაძლო ვარიანტიდან საკითხის განხილვა უნდა მოხდეს თეოლოგიის, კულტურის და ენის ურთიერთობის კრილში. წმინდა ანტიმოზი ცხოვრობდა ისტორიის ყველაზე მშფოთვარე პერიოდში. საკითხის მრავალფუნქციურად განხილვა რა თქმა უნდა წარმოაჩენს მის პიროვნულ თვისებებს. (თეოლოგიის, ენის, კულტურის, მორალის და პოლიტიკის ფილოსოფიის კრილიში). პიროვნულობაზე ყურადღების გამახვილების დროს რუმინელი ავტორები ხაზს უსვამენ წმინდა ანტიმოზის მორალურობას და მის მდიდარ სულიერ სამყაროს. უდაოა, რომ წმინდანის ცხოვრებასა და მოღვაწეობაზე დამყარებული ინტერპრეტაციები უკეთ წარმოაჩენს მკვლევართა დასკვნებს.

უნდა აღინიშნოს, რომ წმინდა ანტიმოზ ივერიელი „ყო რუმინული სალიტერატურო ენისა და კულტურის ფუძემდებელი“. მას ასევე იცნობდნენ ვლახეთის მიტროპოლიაში, სადაც რუმინელი ხალხისთვის დაამკვიდრა რელიგიური თავისუფლება და უფლებები. ავტორი ცდილობს წმინდა ანტიმოზ ივერიელის ღვაწლის შესახებ საკუთარი კვლევა და ინტერპრეტაციები დაამყაროს წმინდანის ნაშრომის, „დიდაქების“ ანალიზს.

ფილოლოგიური ირანა

ანტიოქიის საპატრიარქოსთან ერთობლივი შრომა: ანტიმოზ ივერიელი და პატრიარქი ათანასე III დაბასი

ოსმალეთის იმპერიის შემადგენლობაში შემავალი არაბი ქრისტიანებისთვის განსაკუთრებით მე-17 საუკუნის მეორე ნახევარში, უმთავრეს შთავონების წყაროს წარმოადგენდა საბეჭდო მანქანაზე არაბულად ბეჭვდა. ამ პერიოდში ანტიოქიის ეკლესიის რამდენიმე პატრიარქმა მიზნად დაისახა საკუთარი მრევლის სულიერი და სოციალური განვითარება. ერთ-ერთი მათგანი იყო პატრიარქი ათანასე დაბასი (1685-1694, 1720-1724), რომელმაც მას შემდეგ, რაც მან დროებით უარი თქვა საეპისკოპოსო წოდებაზე, მისი მეტოქე კირილე V წყალობით იმოგზაურა რუმინეთის სამთავროში 1698-1705 წ.წ. მოგზაურობის მიზანი იყო პოლიტიკური და ფინანსური მხარდაჭრის მოპოვება. მთავარმა ბრინკოვეანუმ, რომელიც იმ პერიოდში მართავდა ვლახეთს (1688-1714) ათანასე დაბასს საეკლესიო წიგნების არაბულად ბეჭვვისათვის სპეციალურად მიუჩინა ანტიმოზ ივერიელი, მის კარზე ყველაზე სახელოვანი მბეჭვავი, გრავიორი და სწავლული. წინამდებარე ნაშრომი

შენიშვნებისთვის

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE**

ფილოსოფიური მიმდინარეობების ჩამოყალიბებამდე მათ წინ უძღვის მსოფლმხედველობის მომწიფება და ტენდენციების ჩამოყალიბება. ასეთივე შემთხვევა გვაქვს განმანათლებლობასთან დაკავშირებითაც. ეს ტენდენციები საუკეთესოდ ვლინდება ანტიმოზ ივერიელის, ანტონ კათალიკოსის, სულხან-საბასა და დავით გურამიშვილის მოღვაწეობასა და შემოქმედებაში.

აღინიშნა, რომ ანტიმოზ ივერიელს ლიტერატურის თეორიისა თუ ფილოსოფიური მიმდინარეობების თვალსაზრისით კლასიკოს განმანათლებლად ვერ ჩავთვლით. ამავე დროს, სამეცნიერო ლიტერატურაში განმანათლებლებად მოიხსენიებენ ანტონ კათალიკოსს, სულხან-საბასა და დავით გურამიშვილსაც, თუმცა არცერთი მათგანი კლასიკური განმარტებით განმანათლებელი არ არის არც ფილოსოფიური და არც ლიტერატურული თვალსაზრისით. მნიშვნელოვანია, რომ დასახელებული მოღვაწეები ერთსა და იმავე ეპოქას წარმოადგენენ. თითოეულის მოღვაწეობა (ახლა უკვე ანტიმოზ ივერიელისაც) გამოკვლეული და ფუნდამენტურად არის აღწერილი უახლეს ლიტერატურაში. აღნიშნულია ისიც, რომ არცერთი მათგანი ფილოსოფიური და ლიტერატურული თვალსაზრისით განმანათლებლურ იდეებს ზედმიწევნით არ იზიარებდა. მიუხედავად ამისა, ანტიმოზ ივერიელს უწოდებენ „განმანათლებელსა და ჰუმანისტს“. სწორედ განმანათლებლური ტენდენციების და დანატოვარი კვალის თვალსაზრისით არის ანტიმოზი განმანათლებელიც და ჰუმანისტიც. სულხან-საბას, ანტონისა და დავით გურამიშვილის განმანათლებლობაც კულტუროლოგიური რაკურსით უნდა განვიხილოთ.

მე-17 საუკუნე პოლიტიკურ-მსოფლმხედველობრივი სიჭრელით გამოირჩევა. საინტერესოა ლიტერატურული პარალელი ანტიმოზსა და დავით გურამიშვილს შორის, ასევე მათი შედარება სულხან-საბასა და ანტონ პირველთანაც. მათ შედარებას საფუძვლად უდევს საერთო ეპოქა, ხვედრი (დავითისა და ანტიმოზის შემთხვევაში), ტენდენციები, ინტერესები, ეპოქალური მნიშვნელობა, დამოკიდებულება განათლებისა და ცოდნისადმი, ნოვაციისკენ სწრაფვისა და სიახლეთა სხვათათვის გადაცემის სურვილი. ეს კი სწორედ ის წახნაგებია, რომელთა გამოც კულტურისა და ლიტერატურის ისტორიის მკვლევარნი დასახელებულ მოღვაწეებს განმანათლებლებად და ჰუმანისტებად მოიხსენიებენ.

ჩიბუღესკუ კოლიკარაჰე

ახალი ინფორმაცია წმინდა მამისა და წამებულის ანტიმოზ ივერიელის შესახებ

წმინდა მამა და წამებული ანტიმოზ ივერიელი, იერუსალიმის მონასტერში ბერად ყოფნის დროს პატრიარქ დოსითეოსის დავალებით გაემგზავრა მოლდოვაში სეტატუას მონასტერში ბერძნული სტამბის გასახნელად. მოგვიანებით ანტიმოზ ივერიელი გაემგზავრა ვლახეთში (1660-1691), რისი მიზეზიც ალბათ მთავარ კონსტანტინ ბრინკოვეანუს შემოთავაზება იყო. 1694 წლიდან ღირსი მამა ანტიმი სნაგოვოს მონასტრის წინამძღვრად დანიშნეს, აქ მან დააარსა დედაქალაქის სტამბა, სადაც უკვე სამი წლის განმავლობაში მუშაობდა (1691-1694), მაშინ ანტიმი იყო მღვდელი მიტროფანეს დამხმარე (მღვდლად დანიშნეს პროვინცია ბუზაუში 1691 წელს).

წმინდა ანტიმოზის მიზანი სნაგოვოში არა მხოლოდ სტამბის და სკოლის დაარსება იყო, არამედ იგი ასევე ზრუნავდა ეკლესიის აღდგენაზეც. ეკლესიის აღდგენასა და მართვაში შეტანილი წვლილის გამო წმინდა ანტიმოზი დაჯილდოვდა მონასტრის სიწმინდეებით. მან ეს სიწმინდეები, უკლებლივ ყველა, შესწირა ბუქარესტის ყველა წმინდანის სახელობის ეკლესიას.

ანტიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

**ANTHIM IVERIAN AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT:
TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE**

შეიძლება ითქვას რომ სახარება ასე იწყება: “შეინანეთ რამეთუ მოახლოვებულია სასუფეველი ცათა”. სინანული ღმერთმა დააწესა ცათა სასუფეველის, მარადიულობის, საღმრთო საცხოვრებელში გადასახლებისთვის აუცილებელ პირობად. ახლოსაა დრო, როცა სხვაგვარი კანონზომიერებები შემოვა ძალაში. თუ ახლა მეფობს, მოქმედებს შევიბრობითობის, უსამართლობის, გაურკვევლობის სული (1კორ: 13,12- რადგანაც ახლა ბუნდოვნად ვხედავთ, როგორც სარკეში, მაშინ კი პირისპირ ვიხილავთ; ახლა ნაწილობრივ ვიცი, ხოლო მაშინ შევიცნობ, როგორც თავად შევიმეცნები). მაცხოვარი ამბობს, რომ შეიცვლება ეს რეალობა და საღმრთო შინაარსებით აივსება სამყარო. სამყარო შეიცვლება არა მარტო ფიზიკურად, მატერიალურად ახალი ცისა და ახალი მიწის გაგებით (გამოცხადება 21.1. მერე ვიხილე ახალი ცა და ახალი მიწა, რადგანაც პირველი ცა და პირველი მიწა გადაეგო), არამედ არსობრივად, ონტოლოგიურად, აქსიოლოგიური შინაარსითაც. ამ ახალი რეალობის მისაღებად, ბუნებრივად და უმტკივნეულოდ შესათვისებლად, მოსამზადებლად გვაქვს მოცემული სიცოცხლე-იმისთვის რომ ყველგან და ყოველთვის სიყვარული გახდეს ადვილად მისაღები.

ჯალაღონია ღმრთობა

იღვტობის ძიება თუ ადამიანის არსის საიდუმლო ანტიმოზ ივერიელის ტექსტებში (ქადაგებები, ტიპიკონი, კანონთა თავები)

ანტიმოზ ივერიელი სრულიად განსაკუთრებული მოვლენაა მსოფლიო ქრისტიანულ ისტორიაში. წმ. ანტიმოზი დიდი თეოლოგი და გამორჩეული მოღვაწეა, რომლის შემოქმედება შეიძლება მოვიხსენიოთ „ახალ ოქროპირად“, „ნათესავისა ჩვენისა განმანათლებლად“. ასე მოიხსენიებდნენ დიდ ათონელ მამას, ეფთვიმე მთაწმინდელს.

დიდი ადამიანები უბრალოებაში იკარგებიან... ზოგჯერ იმდენად მიჩქმალულია ხოლმე მათი მოღვაწეობანი, რომ თუ კონკრეტულად არ ჩაუღრმავდი თითოეულის პიროვნებასა და ღვაწლს, თუ ისტორიის გაცრეცილ ფურცლებზე მათ შესახებ ნაწერი კარგად არ ამოიკითხე, ისე "უცნობად" დარჩებიან ჩვენთვის. ანტიმოზ ივერიელიელმა, რომელმაც რამდენადაც უცნაურიც არ იყოს, არ დაგვიტოვა დაწერილი ბიოგრაფია, მაგრამ დაგვიტოვა უფრო მნიშვნელოვანი რამ - „სწავლებანი“, „დიდაქები“, „საეკლესიო სწავლებანი“, თავდასაცავლ დაწერილი წერილები, წინასიტყვაობები, ტიპიკონი...

ანტიმოზ ივერიელის ვინაობის გასარკვევად არსებობს მრავალი კითხვა: ზოგიერთ კითხვას პირობითად შეიძლება პასუხი გაეცეს მისი დიდაქების ანალიზისას, მისი ფაქსიმილის თუ ისტორიული პერიოდის შესწავლით. ზოგჯერ ბიოგრაფია ხსნის პიროვნების სულის სარკეს, ანდა ტექსტები და ა.შ. თუ გავითვალისწინებთ ყოველივე ამას, შეიძლება სხვადასხვა მიდგომებში ვეძებოთ განსახილველი საკითხები, კერძოდ: ბიოგრაფიულ, ტექსტუალურ, აპოლოგიურ, სელექციურ თუ პრობლემურ მიდგომებში და ა.შ.

დღემდე არსებული კვლევებით ხელმისაწვდომ მასალებში პასუხებს ვერ ვპოულობთ. კითხვა კითხვაზე ჩნდება.

ცივილიზაციები და კულტურები უდავოდ განსხვავდებიან ერთმანეთისგან, რუმინული მწერლობა და კულტურა ნაწილობრივ მაინც განსხვავდება იუდაური ან ევროპული მწერლობისა და კულტურისაგან. განსხვავებულობის სიდიადის წარმოჩენაში უდავოდ უმნიშვნელოვანესი როლი

უმნიშვნელობის

შეასრულა ანთიმოზ ივერიელმა. სამშობლოდან მოწვევტილმა ანთიმოზმა „ვლახეთი აქცია ცენტრად, რომელიც მთელ საქრისტიანო აღმოსავლეთს წიგნებით კვებავდა“. მას მუდმივად ახსოვს სამშობლო საქართველო და ვლახეთი. რა არის მისთვის საქართველო-ივერია და რა არის მისთვის ვლახეთი. ყოველ მის მიერ შექმნილ საღვთისმეტყველო ნააზრევი, საეკლესიო ნაგებობა, მონუმენტული კარები, ტაძრის მოხატულობა, დიდაქებსა თუ თავდასაცავ უსტარებს ამშვენებს მისი კალიგრაფიული კვეთილობით გამორჩეული ხელწერა „ანთიმოზ ივერიელი“. იგი ყველგან ამას იმეორებს, თითქოსდა ეშინია გაორებისა. ამავე დროს თავდადებით იბრძვის ვლახეთის თავისუფლებისათვის.

როგორც ამბობენ „ადამიანის სული ბუნებით ქრისტიანია“. სულის სიმაღლეზე ადამიანი თითქოსდა ერთიანი ხდება ქრისტესთან. წმ. ანთიმოზმა ამ შეერთებაში შესძლო განმტკიცება და თავის დამკვიდრება. მან შესძლო თავისი ჭეშმარიტი „მე“-ს პოვნა. ამ სიმაღლიდან ქადაგებებით ის თითქოსდა ამბიონზე არ დგას, მრევლის გვერდითაა, ესაუბრება მათ, ნელ-ნელა სხვადასხვა სახარებისეული სიბრძნის მჭერმეტყველებითი განმარტებებით ახდენს მათ მოქცევას. მარადიული სიყვარული ღმერთშია, რომ ეს სოფელი წარმავალია. მისი მთავარი შეგონებაა ეძიეთ წარმავალში მარადიული. მისი ქადაგებებში ღრმა განსწავლულობით გადმოცემულია ადამიანის სულის ანატომია. თუ როგორ უნდა შესძლოს ადამიანმა ადგილის დამკვიდრება ზეციურ სასუფეველში და რა არის წუთისოფელი, მიწიერი ცხოვრება.

წმინდა ანთიმოზის მამხილებელი ქადაგებები არ არის ვინმესათვის ღირსების შემლახავი. მისი ნებისმიერი ქადაგება იწყება თავის თავის მხილებით, მრევლის წინაშე ცოდვების მონანიებით, რაც ქმნის ლოცვისა და სიმშვიდის განწყობილებას. სამწყსო გრძნობს ყოველივე ამას, მათი მზერაც, სმენაც, გულიც გრძნობს ჭეშმარიტი მჭერმეტყველის ნაქადაგარს, განიცდის და სულის მზერა, უზენაესის, იესო ქრისტეს სიდიადისაკენ არის მიპყრობილი.

ადამიანი ჭეშმარიტად გენიალურს, მხოლოდ მაშინ ქმნის, როდესაც სამყაროს შემოქმედის ჩანაფიქრს ჩასწვდება. ანთიმოზ ივერიელმა შესძლო ამ დიადის წვდომა. მისი გენიალური ქმნილებები, რომლებიც ფორმისა და ტექნიკის დიდ სრულყოფილების ნიმუშებს წარმოადგენენ, თვით შემოქმედი ღმერთის, ჩვენთვის მიუწვდომელი აზრების გამოვლენას წარმოადგენენ. ამდენად იგი ნამდვილი ჰუმანიზმის და განმანათლებლობის იდეის მატარებელი პიროვნება იყო.

როდესაც ვაანალიზებთ წმ. ანთიმოზ ივერიელის თხზულებებს, მასში ვლინდება წმ. ანთიმოზ ივერიელის სულიერი ავტობიოგრაფია. მხოლოდ ამ პროფილში წმ. ანთიმოზის განხილვა ვერ მოგვცემს მისეულ სრულ სურათს, რადგან მისი სასტამბო, საეკლესიო მშენებლობა, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური საქმიანობის განხილვის გარეშე ვერ შევქმნით ერთიან ხატს მისი სახის წარმოსაჩვენად.

მას ახასიათებს თავისებური სტილი, ლაღი, ნათელი, მეტყველი-ხატოვანი ენა, სისადავე, აზრის მკაფიოდ და შთამბეჭდავად ჩამოყალიბება, ძირითადის წინ წამოწევა-სახისმეტყველება, ანალიტიკური აზროვნება, სულიერი ამაღლება და მარადიული შიშით განმსჭვალვა, შიში შეუცნობელისა, რომელსაც მივყავართ ღმერთამდე.

ანთიმოზ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

შენიშვნებისთვის

PROCEEDINGS

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის
 განმანათლებლობის
 დეპარტამენტი

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
 ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTHIM IVERIANUL SI ILUMINISMUL
 EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

ADAM (VAKHTANG) AKHALADZE

Texts by Anthim Iverianul in Georgian: Discourses of Two/or more Time and Two/or more Spaces

Keywords: Translation, Sermons, spaces discourses

In the presentation there is discussed the peculiarities of texts by Saint Anthim Iverianul in Georgian translation. Komparativistic, hermeneutical and teqtological methods of analyses help to view the very existential essence of texts. In the end there is concluded that in Georgian version of Anthim Iverianul’s Sermons and as well as in other works we can see two, or maybe more time and spece discourses.

BAGRATION-DAVITASHVILI NINO

On Some Peculiarities of Georgian Translation of Anthim Iverianul’s Texts

Keywords: Translation, Sermons, Language style

Anthim Iverianul is one of the outstanding clerical figures of the early enlightener era. Due to the archives materials and recollections of his contemporaries he is known as a sophisticated rhetorician and one of the the reformer of Romanian clerical and literary language, great is his contribution to organizing the first printing house in Georgia. Taking into account the above-mentioned, it is obvious that translation of his works into Georgian is both important and complicated. The first attempt of translating Anthim Iverianul’s works has been done by archpriest Aleksi Kshutashvili. The book enables us to get acquainted with the ideas and activities of our famous ancestor. The translation is done in contemporary Georgian language in order to make the works easily comprehensible for the contemporary readers. In the translated texts there are clearly seen Anthim ’s language style. In some cases there are used archaic grammatical forms and style, which add a hue of archaism to the entire work. In some cases Anthim’s phrases are subject to word-by-word translation. This serves to express the mood of Anthim’s sermons. Even though the same phrases could have been translated in a different way, the translator prefers literal translation, which makes the text easily perceptible for reader.

NOTES

BARNOVI GOCHA

Dogma and Theologumena

Keywords: *dogma, Holy Spirit, experience of Church.*

Dogma is a belief or set of beliefs that is accepted by the members of a church unity as a solvating truth (=existential) for all human-beings ; it demands from all his members to except it without being questioned or doubt empirically, as authentic especial interrelation: everything that is about universe and God.

The truth cannot be a dogma, if it does not live in experience and endorse with Church wholeness. That is why dogmas couldn't be formed arithmetically-they may be formulated in the contemporary epoch of new dogmas, because Church is a alive constitution and Holy Spirit is not exist only in definite epochs and historical periods. That's why dogma (and not a personal idea) for becoming a new truth, it has to live in the experience of Church wholeness, not in a single person's thinking, whom he/she happened to be-theologist, or saint.

There is discussed a notion of Theologumena, as an individual idea pronounced by some theologist. There is proved that, it is of great importance to distinguish dogma and theologumena.

BRACHULI IRAKLI

"Metaphyzics" and "Religion" in Anthim Iverianul's Anthropological Conception

Keywords: *Co-creation, love's logic, Biblical anthropology*

Anthim Iverianul's teaching about paculiar signs and structre of human's existence is based on Biblical anthropology. St. Anthim in his "Didahii" gives us interpretation of fundamental principles and original comments of Biblical anthropology. There he gives original theologumena, which is an explication and demonstration of information given implicitly in "Bible". By Anthim's interpretation principle of creation does not mean nihilistic position towards man. Man has his peculiar place between God and Universe. This place is "metaphysical", that founded value of man on ontological and axiological levels and ascertains necessity of "religion". This is a conception of man and God's Co-creation. Man essentially takes part in formation of *ordo amoris*.

Ideas of Man, God and Universe are correlative. It is impossible "metaphysical" and "religious" forms of reflection without this correlation. Metaphysical and religious origins of man are structural elements of person, ethical life. A prior emotional acts-free will, love, goodness, responsibility, etc. -"love's logic" makes realization of potential person. Person by St. Anthim is sacral center of Universe, "an icon of God", in other words Theomorphic center, it is the center of religiosity and sacral. According to St. Anthim "Persona" is neither empty/hollow place, as it was not thought by empirics, nor *animal rationale*, as it was thought by

A series of horizontal dashed lines for taking notes.

NOTES

ანტიმურე ივერიელი და
ევროპული განათლებული
ტექსტები და კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE**

representatives of rationalism. A very important material about relation of religion and metaphysics can be founded in sermon by Anthim Iverianul about the elements.

BUADZE TEIMURAZ

Religious-Philosophical Foundations of Enlightenment

Keywords: *Deistic concept of God, rational mind and science, "Enlightenment" writer*

Enlightenment is a highly complex phenomenon, it incorporates many important aspects. Enlightenment can be considered as a specific historical event, which originated in XVII century Europe and reached it's a perfect ideological expression in works of "French philosophers" and "Encyclopedists". At the time of the Enlightenment was seen as a collective symbol of outdated prejudices and fight against the authorities, that inspired individuals for aking responsibility for themselves ("ripeness" as Kant says), and intention of a spread of education.

From this point of view very often Anthim Iverianul is called as "Enlightenment" writer, because he started printed books in Romania and made huge effort for revival of the religious and secular education.

In Georgian reality Ilia Chavchavadze, Nikoloz Baratashvili and others are correctly called as important figures of Georgian Enlightenment. But at the same time it is necessary to distinguish sharp contrast between the "enlightenment" as a symbol and "enlightenment" as a specific, ideology with it's way of historical development, which (in some statements) is essentially contrary to the fundamental principles of the Orthodox worldview.

For example, the Deistic concept of God and the cult of rational mind and science is classical example of this sharp contrast between two worldviews. According Deistic concept of God, the supreme creature does not interfere in the life of the universe. In the XVII century England Deists were often called atheists. This, in some sense justified, because despite the visual differences, the existence of religion for atheism and Deism it is equally impossible. Deism, like atheism, deny the straight connection of human with God, the hope, the divine revelation, miracles, and the sacramental life through church. Denying divine revelation, and the authority of Scripture, Deism argues that all ideological and moral values based only on a rational mind and the authority of practical experience. This, of course, led us to the reality were all fundamental values of human life is completely relative and are dependent on historical, cultural, personal and other circumstances. Also, according to Christian theology, person without divine revelation, only based on the knowledge of own mind, has not possibilities of cognition of God. It is also unjustified optimism when enlightened argues that all mankind problems can be solved with the development of science and technological progress.

NOTES

BUBULASHVILI ELDAR

On the Rate of Anthim Iverianul in Georgian Historiography

Keywords: Enlightenment, education, paradigm

The article deals with the activities of Anthim Iverianul, a public figure, a Georgian by origin, in Hungary-Wallachia (Romania) at the end of the 80's of the XVIIth and the first 20's of the XVIIIth century and the way they are reflected in Georgian historiography. The first information in the Georgia reality concerning Anthim Iverianul appears at the beginning of the XVIIIth century when Vakhtang VI (1703-1712) was appointed "Janishina" of Kartli. The first print shop was established in Tbilisi with the help of Michai Ishtvanovich, a pupil of Anthimoz Iverian sent by him. The activities of Anthimoz Iverian are mainly emphasized in this respect. In their publications St. Polievktos Karbelashvili in 1900, and Zakharia Tchitchinadze in 1916 point out to Anthim Iverianul's contribution to the establishment of the Georgian print shop.

Moreover, Zakharia Tchitchinadze states that Anthim Iverianul had been in correspondence with Vakhtang VI in connection with the above mentioned question. It was out of the question to show the diversity of Anthim Iverianul's activities during the Soviet reign; even in Romania where he had been active at work, his rich literary heritage remained unknown for the public, and no wonder that his wide range of activities remains still unknown for the researches of Georgia.

Publications in Georgian concerning Anthim Iverianul appear in the press from the end of the 50s. The publications mainly deal with his participation in the establishment of the Georgian print shop. The most remarkable publications belonging to this period are those by Giorgi Leonidze, David Karetchashvili, Akaki Shanidze, Paata Gugushvili, Shalva Kvashvadze, Shota Kurdgelashvili, etc.

An extensive research concerning Anthim Iverianul, was published in 1973 by a researcher O. Gvinchidze. The Russian translation of the above mentioned paper was published in 1998. For the first time in Georgian historiography, papers touch upon great contributions made by Anthimoz Iverian. The most important are those written in the Georgian and foreign languages, in particular the ones published in Romania. The papers are focused on Anthim Iverianul's origin. As a result of critical analyses of historiographical papers and sources, the researches came up with interesting observations. The greatest part of the activities of Anthim (that is the name used by O. Gvinchidze when mentioning him) Iverianul in the print shop in particular in Wallachia and his role and support in the foundation of the Georgian print shop. O. Gvinchidze was the first Georgian researcher to pay attention to his political activities. He is known to be one of those who opposed the Persians' domination. That was the reason of his death. The paper focuses on the participation of Anthim Iverianul in the "Pretis" attack led by Peter I. Unfortunately, little attention is paid to his spiritual and literary activities, though

A series of horizontal dashed lines for taking notes.

NOTES

ანთიმოზ ივერიელი და
ევროპული განმანათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVERIANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE**

the monograph by O. Gvinchidze shows Anthim Iverianul’s role in the formation of Liturgy in Romania. For the same reason he translated into the same language liturgical and other types of theological literature.

The paper by P. Jinjikhashvili about Anthim Iverianul published in Russian is of great importance. Some shortcomings found in the paper were pointed out by the researcher M. Khomeriki.

Romanian researcher’s M. Kazakus article appears to be of great interest for the Georgian researchers. The article deals with some unknown biographical details from Anthim Iverianul’s life. It was translated by a Georgian M. Samkharadze who was active at work in Bucharest in 1991.

It is noteworthy that P. Askurava and V. Gvazava-Sanadze have dedicated their essay and novel to the life and activities of Anthim Iverianul. From “Heraldical” activities of Anthim Iverianul the paper by Gaiparashvili, written in 2005 deserves great attention. His contribution found its reflection in the Georgian Encyclopedic-Reference literature.

It is noteworthy that Georgian researchers come up with interesting observations concerning the influence of Georgian Christian architecture on the Romanian Church architecture that can be observed on the Temples constructed by Anthim Iverianul.

The common interest to Anthim Iverianul’s activities has greatly risen lately. The proof of it is the scientific conference held on the initiative of Tbilisi State University, dedicated to the memory of Anthim Iverianul in 2009. “Georgia and the European world Philosophical-cultural Dialogue” The materials of the conference were published the same year. Both Georgian and Romanian researchers dedicated their papers to Anthim Iverianul’s contribution. The topics of publications are various. They deal with such spheres of Anthim Iverianul’s activities that had been unknown for the Georgian historiography hitherto.

Quite recently by financial support of Shota Rustaveli National Scientific Fund at the beginning of 2016 within the frames of Fundamental Research Scientific Grunts and in order to show his numerous contributions, an interesting paper by Archpriest Aleksii Kshutashvili, Irakli Brachuli, Anastasia Zakariadze, Valerian Ramishvili and Demur Jalaghonia was published. The paper mostly deals with Anthim Iverianul’s theological and philosophical views. The most remarkable is the paper by Archpriest Aleksii Kshutashvili thanks to which he received theological education and was granted the degree of the Doctor of Theology in Bukharest. In 2016 he translated and published in Georgian the Sermons and other work by Anthim Iverianul.

Attached to the paper are published introductions to publications and teachings. Thanks to the publication of the above mentioned paper, begins a new stage of introducing Anthim Iverianul’s contributions to the public.

NOTES

EKA CHIKVAIDZE

Anthim Iverianul and the Enlightenment-Culturological aspects

In scientific researches Anthim Iverianul is referred as an “Enlightener and a Humanist”. The former, as well as the latter term is used not only in explicitly philosophical, but also in cultural and ordinary contexts in general. Enlightenment in academic literature denotes philosophical dimension that has become prevalent in Europe and became a determinant for cultural-literary worldview, as well as – explicitly cultural-literary processes with immediate and concrete literary outcomes.

Enlightenment, as a cultural-literary movement, was formed in the 17-18th centuries and was based on the philosophical “revolution”. It is known that before literary-philosophical movements are formed, they are preceded by the maturation of worldview and formation of trends. Similar is the case with enlightenment. These trends are best manifested in the legacy and works by Anthim Iverianul, Anton I of Georgia (the Catholicos–Patriarch of the Georgian Orthodox Church in the period 1744–1755 and again in 1764–1788), Sulkhan-Saba and David Guramishvili.

As noted, Anthim Iverianul cannot be regarded as an enlightener from the perspective of literary theory or philosophical trends. At the same time, Catholicos Anton, Sulkhan-Saba and David Guramishvili are referred to as enlighteners in academic literature; yet, none of them is enlighteners according to a classical definition of the term, neither from philosophical, nor from literary standpoint. Importantly, the listed figures represent the same era. The legacy of each of them (now that of Antim Iverianul, too) has been researched and fundamentally described in modern literature. It is also mentioned that none of them demonstrated rigorous acceptance of enlightenment ideas. Nevertheless, Antim Iverianul is referred to as “an enlightener and a humanist”. Antim is both an enlightener and a humanist from the perspective of the very trends and legacy of enlightenment. The enlightenment nature of Sulkhan-Saba, Anton I of Georgia and David Guramishvili should also be considered in light of culturology.

The 17th century is characterized by the diversity, from political as well as worldview standpoint. Literary parallel between Antim and David Guramishvili, as well as their comparison with Sulkhan-Saba and Anton I of Georgia is interesting. Their comparison is based on the common epoch, destiny (in case of David and Anthim), trends, interests, epoch-making importance, attitude towards education and knowledge, striving towards novelty and the willingness to transfer the novelties on to others. And these are the very characteristics based on which the mentioned figures are referred to as enlighteners and humanists by culture and literary history researchers.

A series of horizontal dashed lines for taking notes.

NOTES

სატიმოფე ივერიელი და
ევროპული განმანათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE**

CHITULESCU POLICARP

New information about Saint Hierarch and Martyr Anthim the Iberian

Keywords: printing press, renovation of church, Romanian culture

Saint Hierach and Martyr Anthim the Iberian was tonsured into monasticism in Jerusalem by Patriarch Dositheos Notarius and sent to Moldavia to Cetatuaia Monastery in order to open there a Greek printing press. Then, Saint Anthim left for Wallachia (1660-1691) probably at the request of the martyr Prince Constantin Brancoveanu. A hieromonk, St. Anthim was appointed Superior of Snagov Monastery in 1694, where he brought a part of the printing press of the Metropolis where he had worked for three years (1691-1694) as an apprentice of Bishop Mitrofan (elected Bishop of the province of Buzau in 1691).

Besides establishing in Snagov a printing press and a school where this essential craft could be learnt, St. Anthim also had the mission to restore the monastery. As part of his effort to renovate and embellish the church and the monastic settlement in Snagov, St. Anthim bestowed a number of sacred objects on the monastery. Subsequently, he also donated such objects to All Saints' Monastery he had founded in Bucharest.

St. Anthim is known to have owned a vast library (referred to and organised in his will) whose fate remains still unknown. Yet, if some decades ago only a single book from the personal library of the scholarly monk was known to exist, we have recently identified St. Anthim's signature on several interesting books in the collections of the Library of the Holy Synod.

The objects analysed and the books discovered complete the image of Saint Hierach and Martyr Anthim the Iberian as a pious shepherd and prominent personality of the Romanian culture.

DOLIDZE MAMUKA

Aristotle’s Theory of Universals and Theological Conception of Saint Anthim Iverianul

Keywords: Metaphysics, theory of universals, theological conception, phenomenology

Position of enlightenment provided the outstanding Romanian and Georgian theologian Saint Anthim Iverianul with finding the new attitude to the interpretation of Aristotle’s metaphysics and namely to his theory of universals. The conundrum of understanding the Theory of Universals is the following that the idea of beauty does not exist without beautiful things, for the idea presents a part of the real thing. On the other hand, this substantial thing is contingent on an idea. Hence the idea of beauty exists under the danger of losing all accidentally beautiful things, which are responsible for an existence of this idea (the idea of beauty). The contingency of these things is incongruent with certainty of ideas.

NOTES

საქართველოს ივერიელი და
ევროპული განმანათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

FEODOROV IOANA

Working together for the Antiochian Patriarchate: Antim the Iberian and Patriarch Athanasius III Dabbas

Printing in Arabic types was a major aspiration for the Christian Arabs of the Ottoman provinces, particularly from the second half of the 17th century, when several Patriarchs of the Antiochian Church set this goal for themselves, as part of their mission to support the spiritual and social advancement of their flock. Patriarch Athanasios Dabbās (1685-1694, 1720-1724) travelled to the Rumanian Principalities in 1698-1705, in search for political and financial support, after temporarily renouncing his See in favour of his competitor Cyril V. His protector, prince Constantin Brâncoveanu, ruler of Wallachia (1688-1714), appointed Antim Ivireanu ('the Georgian'), the most gifted typographer and engraver at his Court, a leading hierarch and scholar, to help Dabbās in printing church books in Arabic types. My paper sums up the available data on this printing enterprise and its significant outcome for the Christians of the Antiochian Patriarchate: two books printed in Arabic types in Wallachia (1701, 1702), 11 titles printed in Aleppo (1706-1711) – the first books printed in Arabic alphabet in Ottoman lands. This major cultural event inspired the progressive movement embodied in the Nahḍa (the 'Arab Renaissance'), contributing to forge the modern Levantine societies.

JALAGHONIA DEMURI

The Search for Identity or the Essence of the Mystery of Human in the Texts of Anthim Iverianul (Sermons, Typikon, Chapters of Canon)

Keywords: *historical period of Enlightenment, diversity of cultures, personality of Anthim.*

Anthim Iverianul is completely special phenomenon not only in Romanian theological- and spiritual creativity and art, but also in the history of Christianity. St. Anthim is a distinguished theologian and outstanding figure, he could be called the "New Chrysostom", the name that was given to great Euthymius the Athonite.

The great people are getting lost in the simplicity ... sometimes their activities are so neglected, if you specifically will not involved in the contribution of each individual and not well read worn-out pages of history written about them they will remain "unknown" for us. Sometimes the biography opens person's soul mirror, or the texts, etc. Given all this, one can look for a different approach to the issues for discussion, namely: biographical, textual, apologetic, selective or problematic approaches, etc. Anthim Iverianul didn't left us a written autobiography but left us more important things, such as his Teachings, and Sermons. There are many questions to identify personality of Anthim: some of the questions can be answered by Didahii analysis, by the study of facsimiles, or the historical period of Enlightenment. Civilizations and cultures will undoubtedly differ from one another. Anthim Iverianul plaid the important role in the demonstration of diversity of cultures. Anthim who was cut off from his homeland "turned Wallachia into centre, which fed the entire Christendom with eastern books ". He never ends thinking about his

NOTES

homeland Georgia and Wallachia. What is for him Georgia-Iberia and what is for him Wallachia? In each his theological thinking, the church building, carved triptych, church painting, Didahii, defense posts are decorated with his calligraphic engraving distinctive handwritings –*Anthim from Iberia*.

As they say "Human soul by its nature is Christian". At the height of the spirit a person seems to merge with Christ. The St. Anthim could strengthen and introduce himself by this merge. He could find his true "I". By the preaching from this height he seems as if he does not stand on preaching, as if he stands with parishioners, talks with them, and gradually by various evangelical wisdom tries to Christianize them. Eternal love is in the God,. His main reproof is to seek fleeting in eternal. In his sermons is expressed anatomy of the human soul with in-depth knowledge. How people will be able to find their place in the heavenly kingdom, and what is the world, earthly life.

He, humble, bended down full of humility, has pretension to people, for whom humility is unknown. Any his sermon begins with whistle blowing of himself, by repent of his sins before the parishioners, which creates mood of peace and pray. The prayers feel all this, lock to feel all this, their gaze, hear and heart feel true eloquent preach, suffers and soul gaze is directed to the supreme Jesus Christ.

A human being can create a really genuine, only when he could apprehend the Creator’s intention. Anthin Iverianul could access to this greatness. His genius creations, which are modes perfection of form and techniques, show his greatness. Thus, he really is a person caring humanism and the very idea of enlightenment.

Analyzing the works of St. Anthim Iverianul, we easily find his outlined self-portrait. Discussion of St. Anthim only in this profile will not give us a complete and vivid portrait of him, as only typological or ecclesiastic paradigms without considering his social, public-political activities will not be able to display his image.

He has his peculiar style, delightful, bright, expressive- figurative language, simplicity, clarity of thought and an impressive development, mostly highlighted-imagery, analytical thinking, arising of spiritual elevation and eternal fear of unknowable that leads to God.

Area with horizontal dashed lines for writing notes.

NOTES

საქართველოს ეროვნული
 ბიბლიოთეკა და არქივი
 საქართველო და კონტექსტი

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
 ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
 EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

KSHUTASHVILI ALEKSI

Saint Anthim Iverianul- Enlightener, Spiritual Father and Church Canonist

Key words: spiritual father and confessor, canon law, dignity, nobility, human rights.

The presentation deals with several works by metropolitan Anthim Iverianul; namely “ Typikon of Bucharest’s All the Saints Monastery”, “Teaching On the Mystery of Confession”, “Ecclesiastical Teaching”, “Canon Chapters”. Texts study of abovementioned works show us that Saint Anthim was not only a brilliant preacher-homilist, but a person with outstanding sacred eloquence, also a great educator and a practicing priest, who knew exact, relevant and proper canonical decree each for regulation of his parish’s moral, private life, for installation clergy’s discipline, for social helping of poor, underprivileged and needy and even for women’s legal rights and independence.

The comparative analysis of the provided research gave us possibilities to find out peculiarities of Anthim Iverianul’s canon law discourse, its advantages and uniqueness. It is clearly shown that, Anthim Iverianul’s position, in accordance with dogmatic teaching of Orthodox Christian Church, always set forth human’s honor, as God’s creature according his icon and likeness, which in the early period of the European Enlightenment and later centuries conditioned the the formulation and protection of basic human rights. It is impossible to gain God’s favor, grace and salvation of the soul, if people do not have the love of neighbor, respect, empathy, and the ability to provide practical assistance to them who need it.

MACHARASHVILI GIORGI

One Text Printed by Anthim Iverianul and its Importance in Our Days

Keywords: Council, canonists, ecumenism

In 1705 Anthim Iverianul published Acts of the Great Council of Sophia in the New Greek language. The rarity original is preserved in the library of University of Crete. The printing place is unknown. The book contains 640 pages.

This is the first edition of above mentioned Acts. The Great Council of Sophia took place in 879-880 years in Constantinople (chaired by Patriarch Photius). The significant part of orthodox canonists considers this council as the Holy Ecumenical Council (in the edition of St. Anthimus this council also is named as 8th Ecumenical Council). It was unifying council – Constantinople and Rome restored ecclesiastical unity, the schism that began in the times of patriarch Photius, was finished at Photius times.

The Great Council of Sophia and its Acts are actual even at the present times. Bartholomew incumbent patriarch of Constantinople emphasized in his speech at Tbilisi State University (20.09.2003) importance of dialogue with Rome. Patriarch Bartholomew noticed that he continues the way of St. Patriarch Photius.

NOTES

საბიბლიოთეკო ივერიელი და
ევროპული განმანათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

**ANTHIM IBERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE**

OBOROCEANU V. VASILICA (VICENCIU)

Establishment of All Saints’ Monastery by Metropolitan Bishop Anthim

Keywords: cultural mission, education, philanthropy

Anthim Monastery it is a place of authentic religious life, without neglecting cultural concerns and ministry neighbor. Besides the mission to share the light of men, holiness and love of God, the monastery was an important cultural mission, educational, social, philanthropic and even patriotic.

Metropolitan Anthim Iberian thought long on this project to have the expected impact in the future, seeking not only to build a monument architectural, sculptural and pictorial, but rather a genuine religious center-cultural where to harmonize each other cult and culture, and philanthropy liturgy, the homily and the school, serving God and people together of living eternal God, the saints and angels, yet here on earth.

The endowment monastery with such a regulation monastic before commencement of building proves that the Holy Metropolitan Anthimos wanted, first, foundation a genuine spiritual center, placing them as the foundation of an institution operating unique, seeking to blend Byzantine tradition with Renaissance era Brancovean breath.

On this occasion will draw up a charter Bishop that it was time again love and concern particularly for the poor, the sick, those in prison, those strangers, for those who want to learn, for poor girls, concern for the enlightenment of spiritual people by printing books, but especially for repentance and salvation of all.

This establishment its truest testament of Metropolitan Anthim, including its latest desires manifested in the form of 32 ends, that "chariots will be after the abbot times, four times in a year in four positions, to care for these ends to read it and to do it as not to remain a curse". By this act, the Metropolitan Anthim entrust the monastery founded by him, to inheritance and good standing, so its goods materials (second printing, library, gifts and donations), but mostly fulfillment works of mercy for the poor, as he appointed himself, to the smallest detail.

† TEODOSIE PETRESCU /CHIRILUȚĂ BOGDAN

About the Sermons of Saint Antim the Iberian and their Themes

Key words: the Christian European literature, Divine Liturgy, teaching work .

In his capacity as a Bishop of Ramnic (Valcea) and archbishop of the Romanian Country (Wallachia), Anthim from Iberia (Georgia) excelled both in his teaching work, as well as in the ecclesiastical and judicial activity (leadership).

NOTES

His teaching activity has materialized and through an impressive number of sermons uttered within Divine Liturgy as well as in various occasions offered by his hierarchical ministry, which gave to him the possibility to tackle themes with various content (theological, philosophical, literary, historical etc.).

These "Sermons" gives us today an opportunity to familiarize ourselves better not only with the ideatic thinking of one of the great theologians and philosophers, and moralists of the Christian world from the late seventeenth century and early eighteenth century, but also with the social and human reality of his time, which he evaluated it from the pulpit of the Christ Church with the thorough skill of a good speaker. Actually these "Sermons" - which remained in the Christian European literature, having a catechetical homiletic and parenthetically content, as a reference and a classical model both by their literary style and through its themes - are subject to our paper presented to this international Conference.

POMPILIU DINU

The Patristic Interpretation of the Holy Scripture in the Works of Saint Anthim Iverianul - Metropolitan of Wallachia (1709-1716)

Key words: Scripture, patristic, Didahii, preaching, Jesus Christ, Resurrection

This article analyzes the Metropolitan bishop Anthimo Iverianul’s interpretation method of Holy Scripture - the Bible. For our research the main source was *Didahii* - collection of his sermons. The first part of the article briefly mentions importance and urgency of the life and teaching of Anthimo in present days. Specifically it indicates great contribution of Anthim Iverianu’s preaching with deep spiritual content and importance of All Saints Monastery that was built by Anthim and had true mystical life. During hard times: the Second World War and the establishment of Communist regime in the years of 1943-1948, in the wall fo the monastery Romanian intellectuals, among them form parish, and public figures met each other. They saw survival of the Romanian nation and country based on study of spiritual heritage of Anthim Iberian, and generally the Holy fathers. Their aim was to explore, acquire and share the deep spiritual experience kept in these spiritual hertage and and made them integral part of everyday personal life through prayer and fasting.

The second part contains several quotations from the sermons of Holy Anthim and is showing that he often uses the holy scriptures for argumentation. This demonstrates his not only his deep knowledge of the text, but also his outstandign talant of patristic interpretations. Metropolitan bishop Anthim often cites quotations from the Holy Fathers of the church and explains the spiritual, mystical and metaphysical content of the texts. Anyone who reads the Hungary - Wallachia Metropolitan Bishop Anthim’s *Didahii* alone, will have feeling that is reading Bible text. The article discussed in detail in Anthim Iberian’s preaching on Transfiguration of Jesus, where it is shown that the light of Christ's resurrection is unattainable without Cross, Calvary and sacrifice. This is exactly the way of sacrifice and martyrdom that was passed bt Anthim personally when by the order of

Series of horizontal dashed lines for taking notes.

NOTES

ანტიმურის იმერული და
ევროპული განათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE**

NOTES

Ottoman Empire Sultan he was tortured and killed. This is the main point of Anthim Iberian's teaching that Holy Scripture leads us to Easter light, but it is the way implicts true faith, forgiveness and liberation from the passions, acquiring of grace, the Crucifixion and the birth of new eternal life.

SAVU TOTU

St. Anthim Iverianul-Theology, Language, Culture

Keywords: *Saint AnthimIverianul, martyr, Orthodox Theology, Liturgical language, Romanian language, Romanian culture.*

Among many ways one can approach the earthly life of the man who will be known as Saint AnthimIverianul, I've chose to highlight the complex interweaving of his theological thought with the language and culture of the Romanian people. And among the many evocations of his complex personality made by the Romanian researchers I noticed that the relationship between theology, language and culture was, perhaps, the most commonly envisaged. Of course, the multiple perspectives approach(theological, historical, linguistic, moral, political, philosophical) revealed many aspects of the personality of one who lived in an extremely tumultuous historical period. Evocations of his personality made by Romanian authors are as great as his moral and, especially, spiritual height. Without a doubt, many of the researchers' sayings about his life and his work could be the source of interpretations that would better highlight their conclusions.

It was mentioned, among other things, that SaintAnthimIverianul was "the founder of the Romanian liturgical language and founder of the Romanian literary language." It is also known, that as Metropolitan of Wallachia, he defended the religious freedom and the rights of the Romanian people. Starting from these findings of the researchers, taking them as the basis of my interpretation, I will try to reconstruct this "image" of SaintAnthimIverianul as he can be seen through his work "Didahiile".

SIMA GAMALIER

Art and Sacred Eloquence of Anthim the Iberian

Keywords: *founder, oratory art, sermon, public speaking techniques, rhetorical, sacred eloquence, rhetoric Byzantine, literary criticism, literature Romanian*

The Holy Hieromartyr Anthim the Iberian by the grace of words and his life has won remembrance in the consciousness of the Romanian people, for behold, many years after his death Martyr (September 1716), the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church in June 1992 confirmed the official canonization, 27 September day celebration became its Romanian Orthodox calendar. Surprisingly, not Romanian origin, Anthim fought his entire life for the prosperity of the nation (adoptive) Romanian, becoming not only a great bishop, but also one of the biggest propagators of the Romanian literary language, a founder of the liturgical language Romanian and one of the founders of the Romanian religious oratory. It is impressive that this great personality of Romanian culture and spirituality is rediscovered today and stand in the place of honor it deserves here in Georgia. Metropolitan Anthim was a complete artist, skilled in both fine arts, calligraphy, embroidery, architecture, art printing and the art of translation. But mostly, fame, especially in the history of the Romanian language and literature, as states unanimously exegetes, is due oratorical art showing unsurpassed. The most significant work is the oratory of saint Antimos entitled *Didahii*.

Romanian sermon was a start, but with Anthim St., oratory in the church are devoted to great effect as a genre and audience passing the church porch, inside the Romanian literature.

Conclusions critical references about the art of rhetoric St. Anthim review the historical and cultural landmarks of the time his contemporary:

- The art of Anthimoratory has a serious base training
- Metropolitan had handy many valuable sources of training;
- Had the opportunity to learn techniques and rhetorical devices through direct contact with the great orators trained in European schools;
- Rhetorical ground for religious genre to new development had been prepared since the previous centuries, the collections of homilies, compilations or translations of books that circulated in the Romanian education.

Two of the most impressive texts of Metropolitan Anthim, the religious eloquence takes various forms of artistic expression, is "Homily at Assumption Holy Mother of God" and "the sermon on the dead man."

Some conclusions on the art of sacred eloquence of Saint Anthim be drawn from the study undertaken. Regarding the structure, the *Didahii* contain three of the six parts of the text oratorical classic: introduction (exordiul usually short, from a passage in part generic, including the theme), treatment (argumentation, always pointing toward the public, obviously moralistic intentions, didacticist given the permanent parallels between

Area with horizontal dashed lines for notes.

NOTES

საქართველოს ევროპული ინტელექტუალური კულტურის განვითარების ცენტრი და კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

biblical times and this decayed) and the end (peroration, in which, as a conclusion, or as a solution, wine indications Christian prayer invariably followed).

The texts consist of a series of rhetorical periods, whose boundary can be made based on sequence emotive-expressive function. Inner rhythm is given thematic recurrences and structural textual frequently point emphatically. Preference for expressions bushy, pathos and concern for glow formal text, by an excess of stylistic ornaments, shows a penchant for medieval baroque, practiced in his time, European countries, and perhaps it was inspired. But Anthim's sermons have a particularity: the internal architectural balance. Anthim a sense of measure, and creative spirit, he not falls into a ridiculous and damaging verbalism, but instead chooses thrifty means of expression and considers always honest interlocutor and mission of light souls.

Because it connoisseur of Byzantine rhetoric, Anthim not become a slave to public speaking techniques, but uses them with discernment, only insofar as they serve the purpose it persuasive. Even if sometimes gives the impression of superabundance lexical speeches is alive and working, it has elegance and power of persuasion. *Didahii* have dialectic of their inner being devoid of stereotypes characteristic of its predecessors and it certainly superior to many preachers of his time. Critics consider "the ministry representative pieces for both homiletics and Romanian literature in general" (Prof. Dr. Vasile Gordon - *Meeting with Christian sermon Greco-Roman rhetoric*). By St. Anthim the Iberian (1650-1716) "true spirit meets modern Bible reader" who "dominate Seniors Romanian writing for two centuries" (E. Negrici, *op. cit.* p 256).

STOENESCU CONSTANTIN

Antim Iverianul and the Emergence of Romanian Humanism

Keywords: *Romanian humanism, reception of new ideas, cultural synthesis, religious writings*

My aim in this paper is to explain the decisive role played by Antim Iverianu in the development of Romanian humanism. I think that the Eastern European countries weren't only a cultural space for passive reception of new ideas, but also a space where the humanist ideas were adapted to a different historical reality. I think that it is obvious that at the beginning of seventeenth century a cultural revival has happened in Romanian feudal states. Some intellectuals, and Antim Iverianu was among them, became factors of modernization and we can argue that they have a common programme to change the society from top to bottom. I think that the dimensions of Romanian humanism were these:

NOTES

საქართველოს იმერული და
ევროპული განმანათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVERIANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

TSERODZE GIORGI

Repentance as the Essential Concept in the Texts by Anthim Iverianul

Keywords: *Repentance, Gospel, Jesus Christ, divine, new earth*

Our Lord Jesus Christ's one of the first and main commandments is dedicated to repentance. In the presentation there is put forward these episodes from the texts by Anthim Iverianul, where he is preaching about importance of repentance.

Research shows how essential is for the Gospel this concept. It begins with the words: "Repent, for the kingdom of heaven is coming." God presented humans repentance as necessary condition to enter the promised kingdom of heaven, where we can have eternal, divine living. If now rules the spirit of competitiveness, injustice, uncertainty (1 Corinthians: 13.12 – "For now we see in a mirror dimly, but then face to face. Now I know in part; then I shall know fully, even as I have been fully known") the Saviour says, that this will be changed, divine categories will spread and dominate in universe, divine essence will fill the world.

The world will not change only physically, materially, in the sense of the new heaven and the new earth (Revelation 21.1-5 "Then I saw a new heaven and a new earth," for the first heaven and the first earth had passed away"), but this change will have essentially, ontologically, axiological essence. We have to prepare if we want to get this new reality naturally, without pain, our life is given to us for this preparation, in order to make love easier for everyone and always.

TSKHVARIASHVILI KETEVAN

Theology and Philosophical Theory of Experience

Keywords: *Experience, theology, philosophy, hermeneutics, scholasticism, Husserl*

Importance of theological experience is widely and essentially presented in the texts by Anthim Iverianul, especially in his "Didahii". Concept of "experience" is a central one in hermeneutical theory and practice. In this sense there are observed many interesting parallels in philosophical and theological hermeneutics. Analyses of Anthimian texts makes us sure that, theological tradition of Eastern Orthodox Church prefers the so called theology of experience in opposite to scholastics. Namely in religious experience happens primal appearance of saint, sacral, opening of absolute value of contents.

Many contemporary theological and philosophical researches use method of phenomenological interpretation. In this context we attempt to analyse John Dewey's pragmatic theory of experience, the reinterpretation, which represents the reconstruction of European, the so called, traditional empiricism and establishes the new version of transcendentalism – an American one, which can be called philosophy of experience. New epistemological paradigm of education is also based on philosophical meaning of experience.

NOTES

VASHAKMADZE ZAZA

Saint Anthim Iverianul and European Integration of Georgia: Culturological and Theological Analyses

Keywords: *Culturology, integration, religiosity, regime, communism, atheism, European, enlightenment*

Saint Anthim Iverianul, the Metropolitan bishop of Ungro-Wallachia, great Georgian and at the same time, Romanian figure lived in the most difficult and hardest historical period. In this context, even today, we can find many similarities between two countries: Romania and Georgia.

1. The majority of both countries are Orthodox Christians, with quite a high degree of religiosity.
2. Both countries were under suppression of Tsarist, or Soviet Imperial Regime;
3. We- both passed communist-atheistic and dictatorial regimes; and finally
4. We step on the way of European, Euro-Atlantic integration.

While speaking about Euro integration, an example of Anthim Iverianul still seems to be very actual. Saint Anthim was concerning not only for of Romanian, but also for Georgian, Greek, the Slavs and Arabian people’s enlightenment.

VIZUREANU VIOREL

The Multiple Significations of Anthim Iverianul’s Activity in the Romanian Cultural Space

Keywords: *Romanian cultural space, a new homiletic model, national identity*

The aim of our presentation is to highlight the possibility to use several hermeneutical levels when analyzing AnthimIverianul’s endeavor in the Romanian cultural space; such a multi-layer analysis will, accordingly, yield multiple significations to his work. We will thus distinguish, among his contributions, those to developing the Romanian language, those to establishing a new homiletic model, those to initiating of a *sui generis* process of rationalization of the Christian life in Romania, those to shaping an embryonic national conscience, which correspond in general to the national literature, religion, culture, mentality and identity. We will then show how all this significations contribute to form a complex profile, of a unique value for the Romanian spirituality.

სატიმოფ ივერიელი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE

Area with horizontal dashed lines for notes.

NOTES

საქართველოს ისტორიისა და
კულტურის ეროვნული ცენტრი
ტექსტები და კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVERIANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

ZAKARIADZE ANASTASIA

Moral Philosophy of Anthim Iverianul and Challenges of Early Enlightenment

Keywords: Early Enlightenment, Anthim’s moral theology, secularization, discourse of Orthodoxy

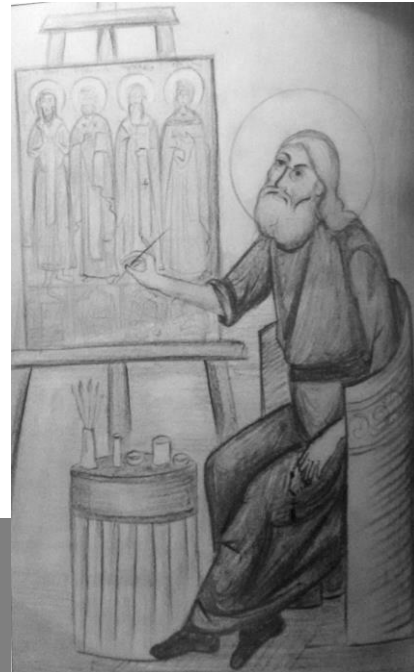
Since Epoch of Reformation in Western Christianity the issue of relation of Belief and Law in practical life becomes controversial. Majority of these reflections needs to be brought into conversation with Enlightenment- this important period of secularization in the West. Western theologians and the Church of Romania due to Anthim Iverianul, was itself “responsible” for many intellectual insight mostly in the establishing of understanding moral theology in the discourse of Orthodoxy. This issue takes one of the central places in Anthim Iverianul’s works. His sight based on Christian teaching about morality.

Presentations deals with challenges which stand out at the beginning of new era- Early Enlightenment. St. Anthim is one who fully understands the destination of moral theology; how it is necessary to encourage moral theology to confront squarely the challenges that are before it, so that these challenges can surrender their secrets concerning the moral life and the Christian vocation. In the works of Anthim Iverianul, firstly in his Didahii and Typikon, Christian morality is discussed by teaching about Grace and by the comparativistic analyses of its opposite- sin, considering Christian teaching on Salvation. The nature of moral responsibilities comes from God’s Moral Law.

Difference of Anthim Iverianul’s moral theology as compared to protestant ethics is presupposed by essential contradiction of these two positions. Principe of spirituality, which is basic for Anthim Iverianul, means priority of spiritual vision in relation to moral experience: here” metaphysical realism” is prior to ”moral mysticism”, “spiritual sobriety” to “moral gratification”. Antim Iverianul’s moral theology mode is created as a manual for Christian life, a study for how to achieve grace and a way for Salvation, whereas systematical character of his ideas brings them to ethics and moral philosophy. The provided research based on theoretical material and analysis of texts by Anthim Iverianul proves that position established by Anthim Iverianul’s moral theology in the Early Enlightenment could deal with challenges of European Enlightenment.

NOTES

MATERIALE

საქართველოს იმპერიული და
ევროპული განმანათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

**ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS**

**ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE**

BUADZE TEIMURAZ

Bazele religios-filosofice ale Iluminismului

Iluminismul este un fenomen extrem de complicat care cuprinde mai multe aspecte. Iluminismul poate fi vazut ca un eveniment istoric concret, care a aparut in Europa in secolul XVII si ca structura ideologica s-a desavarsit la, asa zisi, “filosofi francezi”, sau “enciclopedisti”. In acelasi timp, iluminism se concepe si ca un simbol al luptei impotriva superstiitiilor si conceptiilor anacronice, pentru luarea responsabilitatii asupra sa (“maturitate” precum o numea Immanuel Kant), pentru raspandirea invatamantului si asa mai departe. Din acest punct de vedere Antim Ivireanul este numit si “illuminist”, deoarece el a fost cel care in Romania a dezvoltat tiparul cartilor si invatamantul religios si laic. Si la noi in Georgia despre personalitati, precum au fost Ilia Chavchavadze, Nikoloz Baratashvili si altii, se spune ca au fost mari reprezentanti ai iluminismului si asa este. Dar in acelasi timp este obligatoriu sa facem diferente dintre “iluminism” ca un simbol si “iluminism” ca o ideologie concreta istoric bine formata, ale carei anumite principii fundamentale esential se impotrivesc conceptiilor crestinismului ortodox. Asa sunt de exemplu conceptia deista despre Dumnezeu si cultul ratiunii si stiintei. Conform conceptiei deiste, Dumnezeu nu se implica in viata lumii. In secolul XVII in Anglia deistii se considerau ca si ateisti. Din anumit punct de vedere aceasta parere este corecta, pentru ca, desi din exterior exista anumite diferente, amandoua conceptii creeza imposibilitatea existentei religiei. Deismul ca si ateismul invata imposibilitatea relatiei personale dintre Dumnezeu si om, a sperantei in Dumnezeu, a revelatiei divine, a minunilor, a existentei Bisericii si a vietii sacramentale. Renuntand la revelatia divina si la autoritatea Sfintei Scripturi, deismul sustine ca absolut toate valori conceptionale si morale pot sa se bazeze doar pe autoritatea si experienta ratiunii. Bineinteles, o asemenea ideologie face ca toate valori fundamentale ale vietii umane sa fie relative, produse doar de anumite imprejurari istorice, culturale, personale si subiective. Tot asa, conform teologiei crestine, fara revelatia divina, omul sprijinindu-se doar pe ratiunea sa nu poate sa cunoasca adevarat pe Dumnezeu. De asemenea, nejustificabil este optimismul iluminist ca toate problemele omenirii pot fi rezolvate doar prin dezvoltarea stiintei si a progresului tehnologic.

BAGRATION-DAVITASHVILI NINO

Unele particularitati ale traducerilor in georgiana ale textelor Sfantului Antim Ivireanul

Antim Ivireanul a fost un ierarh bisericesc reprezentant remarcabil al iluminismului european timpuriu. Din izvoarele istorice si memorii ai contemporanilor el este cunoscut ca un orator desavarsit si reformator al limbii liturgice si literare romane.

Ca urmare, devine clar, cat de importanta si in acelasi timp dificila este traducerea operelor lui. Cititorilor georgieni prima data li s-a dat posibilitate sa cunoasca munca si gandirea marelui stramos al lor. Traducerea operelor Sfantului

NOTES

საქართველოს ივერიელი და
ევროპული განმანათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

Ivireanul, cel mai iscusit tipograf și gravor de la Curtea domnească, ierarh și cărturar de frunte, să îl ajute pe Dabbās în tipărirea de cărți liturgice în limba arabă. Lucrarea mea prezintă pe scurt informațiile disponibile despre întreprinderea lor comună și rezultatele ei însemnate pentru creștinii din Patriarhia Antiohiei: două cărți tipărite cu litere arabe în Țara Românească (1701, 1702), 11 imprimate apoi la Alep (1706-1711) – primele tipărituri în alfabet arab din Orientul stăpânit de otomani. Acest eveniment major a inspirat mișcarea progresistă reprezentată de *Nah* („Renașterea arabă”), contribuind la formarea societăților moderne în Levant.

POLICARP CHITULESCU

Informații noi despre Sf. Ierarh Martir Antim Ivireanul

Sf. Ierarh Martir Antim Ivireanul a fost tuns în monahism la Ierusalim de către patriarhul Dositei Notara și trimis mai întâi, în Moldova, la mănăstirea Cetățuia pentru a deschide o tipografie grecească. De aici, sf. Antim a plecat în Valahia, (între 1690-1691) chemat, probabil, de către domnitorul martir Constantin Brâncoveanu. Ca ieromonah, sf. Antim a fost numit egumen la mănăstirea Snagov în 1694, luând cu sine o parte din tipografia Mitropoliei în care lucrase trei ani (1691-1694), ca ucenic al episcopului Mitrofan, (ales episcop de Buzău în 1691).

Pe lângă misiunea de a înființa o tipografie la Snagov și de a forma o școală pentru deprinderea acestui necesar meșteșug, sf. Antim trebuia să ridice din ruină mănăstirea. În demersul său de a înfrumuseța și înnoi biserica și întreaga incintă a mănăstirii Snagov, se înscrie dăruirea mai multor obiecte (obiecte sfinte). Ulterior Sf. Antim a mai dăruit obiecte și ctitoriei sale, mănăstirea *Tuturor Sfinților* din București.

Se știe că Sf. Antim a avut și o bibliotecă bogată (menționată și organizată prin Testamentul său) a cărei soartă nu se cunoaște azi. Însă, dacă până acum câteva decenii nu se cunoștea decât un singur exemplar din biblioteca personală a eruditului ierarh, recent am identificat semnătura Sf. Antim pe câteva cărți interesante aflate în colecțiile Bibliotecii Sf. Sinod.

Obiectele analizate și cărțile descoperite întregesc imaginea Sf. Ierarh Martir Antim Ivireanul de păstor evlavios și personalitate de aleasă cultură românească.

SAVU TOTU

Sfântul Antim Ivireanul- Teologie, limbă, cultură

Keywords: *Saint Antim Ivireanul, martyr, orthodox theology, liturgical language, Romanian language, Romanian culture.*

Dintre multiplele posibilități de abordare a vieții pământești a celui care va deveni Sfântul Antim Ivireanul am ales să pun în evidență complexa întrepătrundere a gândirii sale teologice cu limba și cultura poporului român. Dintre nenumaratele evocări ale personalității sale complexe realizate de către cercetătorii români am observat că relația între teologie, limba și cultură a fost, poate, cea mai des avută în vedere. Firește, abordările din perspective multiple (teologice, istorice, lingvistice, morale, politice, filosofice) au dezvăluit numeroase aspecte ale personalității celui

NOTES

საქართველოს იმპერიული და
ევროპული განმანათლებლობა:
კვლევები და კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

Concluziile referințelor critice despre arta retorică a Sfântului Antim trec în revistă unele probleme istorice și culturale ale vremii contemporanei:

- Arta oratorică ivireană are o bază serioasă de pregătire;
- mitropolitul a avut la îndemână numeroase surse valoroase de instruire;
- a avut ocazia să învețe tehnici și procedee retorice, prin contactul direct cu oratorii instruiți în marile școli europene;
- terenul pentru dezvoltarea genului retoric religios la noi fusese pregătit, încă din secolele anterioare, prin culegerile de cazanii, compilații și traduceri ale unor cărți de învățătură care circulau în spațiul românesc.

Două dintre cele mai impresionante texte ale mitropolitului Antim, în care elocința religioasă îmbracă forme variate de exprimare artistică, este “Cazania la Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu” și “Cuvânt de învățătură asupra omului mort”.

Câteva concluzii referitoare la arta elocvenței sacre a Sfântului Antim se impun în urma studiului întreprins. Referitor la structură, didahiile conțin trei din cele șase părți ale textului oratoric clasic: introducerea, (exordiu, de obicei scurt, pornind de la un pasaj biblic cu rol generic, incluzând și tema), tratarea (argumentarea, totdeauna îndreptată spre public, cu intenții vădit moralizatoare, didactice, având în vedere o permanentă paralelă între timpurile biblice și prezentul decăzut) și încheierea (perorația, în care, ca o concluzie, sau ca o soluție, vin indicațiile creștine, urmate invariabil de rugăciune).

Textele sunt alcătuite dintr-o succesiune de perioade retorice, a căror delimitare se poate face pe baza unor secvențe cu funcție emotiv-expresivă. Ritmul interior este dat de recurențe tematice și structurale care la nivel textual subliniază deseori emfaza. Preferința pentru exprimările stufoase, patosul și preocuparea pentru stălcucirea formală a textului, printr-un exces de ornamente stilistice, atestă o înclinație spre barocul medieval, practicat în vremea sa, în țările Europei și pe care poate le-a avut ca model. Dar, predicile lui Antim au o particularitate: echilibrul arhitectural intern.

Antim are simțul măsurii, dar și spirit creativ, el nu cade într-un verbalism derizoriu și păgubos, ci, dimpotrivă, își alege cumpătat mijloacele de expresie și are în vedere mereu interlocutorul și cinstita misiune de luminător de suflete. Pentru că este bun cunoscător al retoricii bizantine, Antim nu devine sclavul tehnicilor oratorice, ci le folosește cu discernământ, numai în măsura în care acestea îi servesc scopului persuasiv. Chiar dacă dă impresia uneori de supraabundență lexicală, alocuția e vie și lucrătoare, are eleganță și forță de convingere. Didahiile au o dialectică a lor interioară, fiind lipsite de stereotipiile caracteristice predecesorilor săi și prin asta în mod cert, superior multora dintre predicatorii vremii sale. Critica de specialitate le consideră “piese reprezentative atât pentru slujirea omiletică, cât și pentru literatura română în general” (Prof. Dr. Vasile Gordon – “Întâlnirea predicii creștine cu retorica greco-romană”).

Prin Sfântul Antim Ivireanul (1650-1716) ”citorul modern întâlnește adevăratul spirit biblic” care “domină senioral scrisul românesc vreme de două secole” (E. Negrici, op. cit. p 256).

NOTES

POMPILIU DINU

Interpretarea patristică a Sfintei Scripturi în operele Sfântului Antim Ivireanul - Mitropolitul (1709-1716)

Chemarea apostolică la zidire în Hristos prin cinstirea Sfinților Săi, este actuală pentru toate timpurile. Martirii sunt sfinții care s-au jertfit pentru Hristos. Ei au biruit pe stăpânitorul morții din lume: "prin sângele Mielului și prin cuvântul mărturiei lor, și nu și-au cruțat sufletul lor până la moarte" (Apoc 12, 11). Făgăduința "cununii vieții" (Apoc. 2, 10) a fost făcută tuturor celor mulți, care au venit și "vor veni de la răsărit și de la apus pentru a sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob în Împărăția cerurilor" (Mt. 8, 11). Cumplita jertfă cu care Sfântul Antim a cinstit pe Dumnezeu ca un adevărat Apostol, zguduie și astăzi țara poporului, pe care el l-a slujit până la jertfă pentru credința mântuitoare, mai mult și decât mulți dintre voievozii acestuia, pentru că Hristos trăia în el. Sfântul Antim a devenit și un precursor al mișcării isihaste din Țările Române din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, reprezentat de Sfântul Vasile de la Poiana Mărului și Sfântul Paisie Velicicovschi (1722-1794), ale cărui moaște sunt venerate la Mănăstirea Neamț. Dacă Sfântul Antim ar fi avut un mormânt, sfințele lui moaște ar fi fost venerate la ctitoria lui din București închinată Tuturor Sfinților, dintre care face și el parte acum. Isihasmul acestora este răspunsul ortodox la iluminismul apusean din aceeași perioadă. Isihasmul Sfântului Antim, ca precursor al celorlalți doi isihăști, este mai profund decât orice iluminism. Mișcarea iluministă apuseană, care se ridică împotriva credinței, ignora Adevărul revelat prin Hristos privitor la intrarea omului prin neghină, sub stăpânirea morții. Prin iluminism, omul era întors din nou în seama minții lui, care respinge pe Dumnezeu (Rom. 1, 28), tocmai atunci când omul are nevoie de vindecarea acelei neghine, pe care nimic nu o poate tămădui, nici dintre iudei, nici dintre filosofi, ci numai prin Hristos (F. Ap. 4, 12). Acelora dintre iudei care nu credeau în el, Mântuitorul le răspundea în acest sens: "Unde Eu sunt, voi nu puteți veni" (In. 7, 34); "Dacă nu credeți că Eu sunt, veți muri în păcatele voastre" (In. 8, 34). Cel ce întrebese odinioară pe Adam, unde este, îi arată în Hristos că El este în locul lui Adam de la început, în viața cea fără de moarte, ca Rug Aprins sub semnul iubirii jertfelnice prin slujire. Ca precursor al isihasmului paisian, aflăm în spiritualitatea Sfântului Antim, un răspuns creștin la raționalismul iluminist. Este vorba de același isihasm ca cel al Sfântului Serafim de Sarov (1769- 1833), în vremea căruia despotismul iluminat din Rusia, desființa mănăstirile și prigonea călugării. Prin Învierea Sa, Mântuitorul vedește tot trupul omenesc de păcatul răstignirii Sale, dar prin Lumina vieții Sale, care răsare din mormântul Său ca Adevăr al vieții, lumea este chemată la îndreptare pe calea vieții Sale dinainte de Jertfă, semănată în ucenicii Săi (Rom. 4, 25). Acesta este și mesajul evanghelic al Sfântului Antim pentru lumea de azi. De aceea ca și Sf. Apostol Pavel (Col. 1, 24), Sfântul Antim și-a luat partea sa de suferință, ca să plinească cele de lipsă ale trupului lui Hristos, Biserica.

საქართველოს იმპერიალი და ევროპული
განმანათლებლობა: ტექსტები და
კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL EUROPEAN:
TEXTE SI CONTEXTE

NOTES

საქართველოს ევროპული და
აზიური კონტაქტების
კვლევის ცენტრი

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

OBOROCEANU/VASILICA

Mitropolitului Antim către Mănăstirea Tuturor Sfinților

Cuvinte cheie: misiune culturală, educație, filantropie

Mănăstirea Antim a fost un focar de viață religioasă autentică, fără a neglija preocupările culturale și slujirea aproapelui. Pe lângă misiunea de a împărtăși oamenilor lumina, sfințenia și iubirea lui Dumnezeu, mănăstirea a avut și o importantă misiune culturală, educațională, socială, filantropică și chiar patriotică.

Mitropolitul Antim Ivireanul a gândit îndelung asupra acestui proiect pentru a avea impactul scontat și în viitor, căutând nu doar să zidească un monument arhitectonic, sculptural și pictural, cât mai ales un veritabil centru religios-cultural unde, să se armonizeze reciproc cultul și cultura, liturghia și filantropia, omilia și școala, slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor în vederea viețuirii veșnice dinpreună cu Dumnezeu, sfinții și îngerii, încă de aici de pe pământ.

Înzestrarea mănăstirii cu un astfel de regulament monahal, mai înainte de începerea lucrărilor de zidire, dovedește faptul că Sfântul Mitropolit Antim a dorit, în primul rând, ctitorirea unui autentic centru spiritual, așezându-i ca temelie un așezământ de funcționare unic, căutând să împlătească tradiția bizantină cu suflul renașcentist al epocii brâncovenești.

Cu acest prilej va întocmi un *Hrisov Arhieresc* prin care se vedeau din nou dragostea și grija sa deosebită pentru săraci, bolnavi, cei din închisoare, cei străini, pentru cei ce vor să învețe, pentru fetele sărace, preocuparea pentru luminarea spirituală a poporului prin tipărirea de cărți, dar mai ales pentru pocăința și mântuirea tuturor.

Acest „*Așezământ al tuturor lucrurilor și al rânduialelor...*” reprezintă, în adevăratul sens al cuvântului, testamentul Mitropolitului Antim, cuprinzând ultimele sale dorințe manifestate sub forma a 32 de capete, pe care „*egumenul carele va fi după vreme, de patru ori într-un an, în cele patru posturi, să poarte de grijă să cetească aceste capete toate și să se nevoiască să le plinească după cum scriu ca să nu rămână în blestem*”. Prin acest act, mitropolitul Antim încredința mănăstirii ctitorite de el, spre moștenire și bună rânduială, atât bunurile sale materiale (două tipografii, biblioteca, darurile și donațiile primite), dar mai ales, împlinirea faptelor de milostenie față de cei săraci, după cum el însuși rânduiuse, până în cele mai mici amănunte.

NOTES

GIORGI TSERODZE

Protoiereu, Master in Teologie, Master in Filosofie, Doctorand in Filosofie (Universitatea "Iv. Javakhishvili" Tbilisi)

Pocainta ca un concept esential in operele Sfantului Antim Ivireanul

Deoarece una din primele si cele mai importante porunci ale Mantuitorului Iisus Hristos se refera la pocainta, de aceea si noi am dorit in primul rand in operele Sfantului Antim sa descoperim invatatura despre pocainta. Se poate spune ca Evanghelia incepe cu cuvinte: "Pocaiti-va, ca s-a apropiat imparatia cerurilor". Dumnezeu a pus pocainta ca o conditie obligatorie pentru dobandirea imparatiei cerurilor si a vietii vesnice in Dumnezeu. Daca acum in lume domneste spiritual de concurenta, nedreptate si nesiguranta, Mantuitorul Hristos ne invata ca in viitor se va schimba aceasta si alta realitate se va imparati, si intreaga lume se va umple cu harul si sensul divin ("Caci vedem acum ca prin oglinda, in ghicitura, iar atunci, fata catre fata; acum cunosc in parte, dar atunci voi cunoaste pe deplin, precum am fost cunoscut si eu" – I Cor. 13:12). Lumea se va schimba nu doar fizic si material in sensul de noul cer si noul pamant, ci si in esenta, ontologic si axiologic ("Si am vazut cer nou si pamant nou. Caci cerul cel dintai si pamantul au trecut; si marea nu mai este" – Apocalipsa 21:1). Pentru pregatirea noastra spre primire a acestei noi realitati, pentru potrivirea noastra fireasca cu ea ni s-a si dat viata, ca iubirea vesnica sa devine proprie cu firea noastra.

NINO TOMASHVILI

Doctor in Filosofie, Conferentiar (Universitatea "Iv. Javakhishvili" Tbilisi).

Funcția directivă a limbajului religios după predicile Sfantului Antim Ivireanul

In acest articol sunt studiate texte religioase ale Sfantului Antim Ivireanul. Analizand predica la Schimbare la fata a Mantuitorului Hristos se arata functia directiva a limbajului religios.

In acest text Mitropolitul Antim Ivireanul ca un ierarh se prezinta ca un mijlocitor dintre Dumnezeu si om. El transpune mesajul lui Dumnezeu, il explica, sau altfel spus, "traduce" pe acesta intro limba mai inteleasa pentru oameni. Pentru Antim aceasta "traducere", intai de toate, inseamna analiza a ceea ce a spus Dumnezeu in Evanghelie. Sfantul ierarh stia ca scopul principal al cuvintelor lui Dumnezeu este sa influenteze pe oameni ca acestia sa-si schimbe viata spre bine, dar pentru aceasta, oamenii trebuie sa inteleaga bine ce vrea de la ei Dumnezeu. Doar in acest caz se poate spune ca enoriasii au ascultat predica si au inteles directivele acesteia.

Printr-un fragment al predicii clar si cu exactitate este aratat specificul elocutional de exprimare si sensul functiei directive al limbajului. Sfantul Antim Ivireanul a realizat aceasta analiza cu doua secole mai devreme de crearea filosofiei limbajului si a teoriei actiunii.

საქართველოს იმერული და
ევროპული განმანათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTHIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

ANASTASIA ZAKARIADZE

Profesor plin, Doctor in Filosofie (Universitatea "Iv. Javakhishvili" Tbilisi), Doctor Honoris Causa (Universitatea "Ovidius" Constanța), Șef al Centrului de Cercetari in Filosofie si Teologie "Sfantul Antim Ivireanul".

Filosofia Moralei la Antim Ivireanul si provocarile iluminismului european timpuriu

Inca din perioada reformatiei in crestinismul occidental in viata practica de zi cu zi a aparut o dilema dintre credinta si lege. Aceasta problema si in operele lui Antim Ivireanul tine unul dintre principalele locuri, doar cu acea diferenta ca in viziunea lui nu exista nicio contradictie sau indoire.

In acest articol s-au studiat provocarile cu care s-a confruntat iluminismul european timpuriu si fata de care a stat teologia morala a Sfantului Antim Ivireanul. Se arata ca in operele Sfantului Mitropolit, mai ales in predicile lui si Tipicul Manastirii Antim se exprima toata invatatura morala crestina. In toata opera marelui ierarh, unde se explica virtutile crestine, credinciosii sunt chemati la dobandirea imparatiei cerurilor, luptand impotriva viciilor si pacatelor, se demonstreaza ca morala crestina se bazeaza tocmai pe legile lui Dumnezeu.

Diferenta invataturii morale a Sfantului Antim fata de etica protestanta si teologia morala romano-catolica consta tocmai in faptul pe de o parte nu cade in moralismul sec al protestantilor si pe de alta parte nu aluneca spre cazuistica legista a catolicilor. Moralismul aparut in epoca iluminismului in sfarsit a ajuns la conceptia utilitarista, unde actiunea omului este motivata doar de castigul de moment. Morala este redusa la "morală naturală", dogmate la experimente morale, ascetica este secularizata, ca rezultat, Teologie se reduce la "monism moral", ceea ce, in sfarsit, duce la desfiintarea acesteia.

Principiul vietii spirituale, pe care se bazeaza Antim Ivireanul, presupune prioritatea contemplatiei duhovnicesti fata de experimente morale: aici "realismul metafizic" este prioritar fata de "misticism moral", "trezvia duhovniceasca" este prioritară fata de "indulcirea moralista". Modelul teologiei morale a Sfantului Antim Ivireanul se construiește ca un manual de drum spre mantuire, al dobandirii harului, al vietii crestine curate, dar in acelasi timp, caracterul sistematic al acestui model il aproprie de etica si filosofia religiei.

Materialele teoretice descoperite, cercetari realizate si studiul operelor Sfantului Antim ne dau posibilitate sa sustinem ca invataturile si pozitia Mitropolitului exprimate in epoca iluminismului timpuriu au rezistat cu succes vata de provocarile iluminismului occidental.

VIOREL VIZUREANU

Semnificațiile multiple ale activității lui Antim Ivireanul în spațiul cultural românesc

Scopul prezentării noastre este de a evidenția posibilitatea de a utiliza în analiza demersului lui Antim Ivireanul în spațiul cultural românesc mai multe paliere hermeneutice, care vor oferi, corespunzător, multiple semnificații operei acestuia. Vom disocia prin urmare printre contribuțiile sale pe cele aduse la dezvoltarea limbii române literare în genere, la edificarea unui nou model omiletic, la inițierea unui proces *sui generis* de raționalizare a vieții creștine din România, la configurarea *in nuce* a unei conștiințe naționale, corespunzând – în mare – literaturii, religiei, culturii,

NOTES

საქართველოს იმპერიული და
ევროპული განმანათლებლობა:
ტექსტები და კონტექსტები

ANTHIM IVERIANUL AND EUROPEAN
ENLIGHTENMENT: TEXTS AND CONTEXTS

ANTIM IVIREANUL SI ILUMINISMUL
EUROPEAN: TEXTE SI CONTEXTE

ALEKSI KSHUTASHVILI

Protoiereu, Doctor in Teologie (Universitatea "Ovidius" Consnanta), Profesor plin (Universitatea Georgiei Noi, Poti), Profesor invitat (Universitatea "Iv. Javakhishvili" Tbilisi), Profesor invitat (Academia si Seminarul Teologic Tbilisi)

Sfantul Antim Ivireanul ca invatator, duhovnic si canonist

In acest articol sunt studiate cateva opere ale Sfantului Antim Ivireanul, anume: *"Tipicul Manastirii Tuturor Sfantilor din Bucuresti"*, *"Invatatura pentru Taina Pocaintii"*, *"Invatatura Bisericeasca"* si *"Capete de Porunca"*. Din textele studiate se arata ca Sfantul Antim nu a fost doar un mare omilet-predicator, ci si un mare invatator si duhovnic practic care stabilind anumite reguli canonice stia cum sa aiba grija de viata morala si duhovniceasca a pastoritilor sai mireni, de pregatirea intelectuala si disciplina clericilor, de asistenta sociala a celor saraci si de un anumit statut juridic si economic al femeilor care le dadea lor o anume siguranta in societate. Facand o analiza comparativa, s-a demonstrat specificul, prioritatile si originalitatea regulilor canonice ale Sfantului Antim. In operele sale Mitropolitul Antim totdeauna accentua invatatura Bisericii Crestine ca omul este facut dupa chipul si asemanarea lui Dumnezeu, ceea ce puna pe primul plan demnitatea omului. Aceasta invatatura a conditionat ca incepand din perioada iluminismului timpuriu si in urmatoarele secole lumea progresiva a inceput sa formuleze si sa promoveze drepturile fundamentale ale omului. Dobandirea Duhului Sfant si mantuirea duhovniceasca este imposibila daca oamenii nu vom avea dragoste, respect, compasiune fata de aproapele si promptitudine de ii acorda ajutoare practice.

GIORGI MACHARASHVILI

Doctor in Istorie, Consilier (Universitatea de Stat "Ilia" Tbilisi, Institutul de Studii Orientale "Giorgi Tsereteli").

Un text publicat de Antim Ivireanul si importanta acestuia astazi

In anul 1705 de catre Sfantul Antim Ivireanul in greaca noua au fost publicate actele unui Mare Sinod tinut in biserica "Sfanta Sofia". Un exemplar original de mare raritate se pastreaza in Biblioteca Universitara din insula Creta si cuprinde 640 de pagini. Aceasta este prima editie a actelor acestui Sinod.

Acest Mare Sinod a fost tinut in anii 879-880 la Constantinopol si prezidat de Patriarhul Fotie. O mare parte din canonisti ortodocsi acest Sinod considera a fi al optulea Sinod Ecumenic (si in editia lui Antim Ivireanul acest Sinod tot asa se numeste ca al optulea Sinod Ecumenic). Se stie, ca la acest Sinod a fost restabilita unitate dintre Biserica Romei si cea a Constantinopolului, schisma inceputa pe vremea lui Fotie, tot pe vremea lui s-a si sfarsit.

Hotararile acestui Sinod si astazi sunt foarte importante Patriarhul actual al Constantinopolului, Bartolomeu pe data de 20 septembrie 2003, fiind la Universitatea de Stat din Tbilisi, printre altele, a discutat si despre importanta si necesitate a dialogului cu Biserica Romei si a declarat ca el contiuna drumul inceput de Patriarhul Fotie.

NOTES

In luna iunie 2016 pe insula Creta va avea loc Sfantul si Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe. Initial acest sinod se concepea ca Sinod Ecumenic, dar, dupa cum a declarat Patriarhul Bartolomeu, acest Sinod nu poate fi Ecumenic, deoarece la acesta nu va participa Biserica Romano-Catolica. Dupa publicarea actelor pregatite pentru aprobare la acest Sfânt si Marele Sinod din Creta, au aparut multe discutii si pareri critice. Patriarhia Georgiana n-a semnat unele documente, ceea ce a dus la tensionarea relatiilor dintre Tbilisi si Constantinopol.

In acest studiu este facuta comparatie dintre actele Sfântului si Marele Sinod din Constantinopol publicate de Antim Ivireanul si actele Sfântului si Marele Sinod din Creta, sunt aratate asemanari si diferente dintre aceste documente, si este explicat, de ce documentele pregatite pentru Creta provoaca controverse asa de mari.

VALERIAN RAMISHVILI

Doctor in Filosofie, Profesor (Universitatea "Iv. Javakhishvili" Tbilisi), Sef al Catedrei de Metafizica si Ontologie.

Teologia Pocaintei la Sfântul Antim Ivireanul in contextual reformatiei si iluminismului european

Antim Ivireanul a fost un lucrator si ganditor de nivelul european, care constientiza foarte bine contextual politic, religios si spiritual al Europei de atunci, evalua vectore in care se dezvoltata istoria, provocarile fata de care starea societate si incerca sa dea raspunsuri coerente la probleme existente pe atunci. Vederea lui religioasa si conceptuala poate fi caracterizata ca fiind *Teologia Pocaintii*. In acest studiu se arata ca invatatura Sfântului Antim despre pocainta este cu totul originala si prezinta un cuvânt nou in contextul iluminismului european. Pornind din duhul epocii, el da noi repere crestinilor ortodocsi. Pocainta si responsabilitate sunt drumuri sigure spre Hristos si viata vesnica. Pocainta omului de aceea este si placuta lui Dumnezeu ca asa omul in mod liber, constient si cu hotararea proprie se intoarce la Dumnezeu, la Biserica-mama exact ca la casa parinteasca. Pocainta este o biruinta a lui Dumnezeu in om, expresia iubirii si a constiintei. Pocainta, in esenta sa, nu este doar schimbarea mintii omului, ci in general schimbarea intregii firi. La actul pocaintei participa si mintea, si voia, si trupul omului. Aceasta inseamna raspunsul omului la intraga viata lui, omul constientizeaza ca existenta lui este imposibila fara Dumnezeu. Pocainta presupune unitatea credintei, a sperantei si a iubirii. Foarte important este faptul ca pocainta este imposibila fara alegerea constienta si liber a a omului. Prin pocainta omul poate sa se impartaseasca sperantei evanghelice si sa-si inapoaze harul pierdut, prin pocainta omul se intoarce in sanul lui Dumnezeu.

Area with horizontal dashed lines for notes.

NOTES

CURRICULUM VITAE

ადამ-ვახტანგ ახალაძე

არქიმანდრიტი, პროფესორი, მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი. საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა მეფე თამარის სახ. უნივერსიტეტის რექტორი, საქართველოს საპატრიარქოს ჯანდაცვის დეპარტამენტის თავჯდომარე, იოანე ღვთისმეტყველის სახ. ეკლესიის წინამძღვარი.

სამეცნიერო კვლევის ინტერესები:

ანთროპოლოგია, კულტურული კვლევები, ჯანდაცვის, ბიოეთიკისა და ქრისტიანული ეთიკის საკითხები. არის 100-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის, მათ შორის მონოგრაფიებისა და სახელმძღვანელოების ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა: adam_vakh@yahoo.com

ბაგრატონ-ღვთისაშვილი ნინო

ფილოლოგიის დოქტორი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ენათა ცენტრის მასწავლებელი.

სამეცნიერო კვლევის ინტერესის სფეროები:

თარგმანთმცოდნეობა, კოდიკოლოგია, ძველი ქართული ენის ისტორია. არის 12 სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

nino.bagratiioni@tsu.ge

ბარნოვი გორა

თეოლოგიის დოქტორი; თსუ მოწვეული პროფესორი

სამეცნიერო კვლევის ინტერესის სფეროები:

პატრისტიკული ღვთისმეტყველება; რელიგიური ფილოსოფია; გამოქვეყნებული აქვს ერთი მონოგრაფია და დაახლოებით 40 სამეცნიერო პუბლიკაცია.

ელექტრონული ფოსტა:

gochabarnovi62@gmail.com

ბუაძე თეიმურაზი

თეოლოგიის დოქტორი, სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის, ასოცირებული პროფესორი.

სამეცნიერო კვლევის ინტერესის სფეროები:

პატრისტიკული ღვთისმეტყველება; მე-20 საუკუნის თეოლოგიური მიმართულებები; რელიგიური ფილოსოფია;

ერთი მონოგრაფიისა (ფრანგულ ენაზე) და დაახლოებით 30 სამეცნიერო პუბლიკაციის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

teimuraz.buadze@gmail.com

ბუბულაშვილი ელდარი

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი. გელათის აკადემიის აკადემიკოსი, ისტორიის დოქტორი.

სამეცნიერო კვლევის სფეროები:

საქართველოს ისტორია, ეკლესიის ისტორია. ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორია, წყაროთმცოდნეობა. 70-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის, მათ შორის მონოგრაფიებისა და სახელმძღვანელოების ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

ebubulashvili@gmail.com

ბრაჭული ირაკლი

ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი (1998წ.), ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი. ეთიკისა და რელიგიის ფილოსოფიის კათედრის ხელმძღვანელი. პედაგოგიურ საქმიანობასთან ერთად იკვლევს რელიგიის ფილოსოფიის, ჰერმენევტიკის, ანთროპოლოგიის თანამედროვე პრობლემებს; არის 70-ზე მეტი ნაშრომის, მათ შორის 3 მონოგრაფიის, 8 სახელმძღვანელოს და ფილოსოფიური ტექსტების თარგმანების ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

ibrachuli@yahoo.com

დოლიძე მამუკა

ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ფილოსოფიის ინსტიტუტი.

სამეცნიერო კვლევის სფეროები:

ხელოვნებისა და ლიტერატურის ფილოსოფია, პოლიტიკის ფილოსოფია, მეცნიერების ფილოსოფია, ფენომენოლოგია. 80-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი. მათ შორის პიესებისა და მხატვრული ესეების.

ელექტრონული ფოსტა:

mamukadolidze48@yahoo.com

დურა ნიკოლაე ვ.

თეოლოგიისა და სამართალის დოქტორი, სპეციალობით საეკლესიო სამართალი. რუმინეთის აკადემიის წევრი; მიმართულება- თეოლოგია და ფილოსოფია, კონსტანცას "ოვიდიუსის" უნივერსიტეტის პროფესორ ემერიტუსი, ოსტროვის, სოფიისა და თსუ საპატიო დოქტორი.

სამეცნიერო კვლევის სფეროები:

ღვთისმეტყველება, საეკლესიო სამართალი, ეკლესიოლოგია, სამართლის ფილოსოფია, ეკლესიის ისტორია, რელიგიის ფილოსოფია, ანტიკური ლიტერატურის ისტორია, ფილოსოფია. 300-ზე მეტი სამეცნიერო პუბლიკაციის ავტორი, მათ შორის მონოგრაფიების, სახელმძღვანელოებისა და კვლევებისა.

ელექტრონული ფოსტა:

nicolaedidimos@yahoo.com

დინუ კობაილიუ

თეოლოგიისა (დოგმატური აპოლოგეტიკა) და ფილოსოფიის დოქტორი, ბუქარესტში ღვთისმშობლის მიძინების სახელობის ტაძრის წინამძღვარი.

სამეცნიერო კვლევის ინტერესის სფეროები:

დოგმატური, სიმბოლური და ფუნდამენტური თეოლოგია, ქრისტიანული მისტიციზმი, კაპადოკიელი მამები, ქრისტიანული ეთიკა, ქრისტიანული ოჯახი, მართლმადიდებლობა თანამედროვე სამყაროში და პოსტმოდერნიზმის გამოწვევები. არის 20-ზე მეტი სამეცნიერო სტატიის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

prdinu@yahoo.com

ვაშაკმაძე ზაზა

რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს თავჯდომარე. თეოლოგიის მაგისტრი. სამართლის დოქტორანტი.

იკვლევს რელიგიის ისტორიის, ეკლესიისა და სახელმწიფოს ურთიერთობის. საეკლესიო სამართლის საკითხებს. არის 20-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომისა და რეკომენდაციის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

zvashakmadze@geo.gov.ge

ვიზურაძე ვიორელი

ფილოსოფიის დოქტორი. ბუქარესტის უნივერსიტეტის ფილოსოფიის ფაკულტეტის პროფესორი, პრაქტიკული ფილოსოფიისა და ფილოსოფიის ისტორიის დეპარტამენტი. ბუქარესტის უნივერსიტეტთან არსებული კვლევითი ინსტიტუტის წევრი, (ჰუმანიტარული მეცნიერებათა სექცია), ფილოსოფიის ფაკულტეტის დეკანის მოადგილე.

სამეცნიერო კვლევის სფეროები:

თანამედროვე ფილოსოფია, გლობალიზაცია და განვითარების პრობლემები, ფილოსოფიის ისტორია. ფილოსოფიის ისტორიისა და მეთოდოლოგიის,

ლოგიკისა და გლობალიზაციის საკითხებისადმი მიძღვნილი არა ერთი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი, მათ შორის სტატიებისა და წიგნების.

ელექტრონული ფოსტა:

vizureanu@yahoo.com

ზაქარიადე ანასტასია

ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ფილოსოფიის ინსტიტუტი. ანთიმოზ ივერიელის სახ. ფილოსოფიისა და თეოლოგიის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის ხელმძღვანელი. კონსტანცას „ოვიდიუსის“ სახელობის უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორი.

სამეცნიერო კვლევის სფეროები:

მორალის ფილოსოფია, ქრისტიანული ეთიკა, ანტიკური და შუასაუკუნეების ეთიკური თეორიები, რელიგიის ფილოსოფია, ბიოეთიკა, ამერიკული ფილოსოფია. 80-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი, მათ შორის იმპაქტ ფაქტორის მქონე ჟურნალში.

ელექტრონული ფოსტა:

azakariadze@yahoo.com; anastasia.zakariadze@tsu.com

თომაშვილი ნინო

ფილოსოფიის დოქტორი. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი. თეორიული ფილოსოფიის კათედრა, პედაგოგიურ საქმიანობასთან ერთად იკვლევს შემეცნების თეორიისა და ონტოლოგიისა, ლოგიკისა და ენის ფილოსოფიის თანამედროვე პრობლემებს; არის 20-ზე მეტი ნაშრომის, მათ შორის მონოგრაფიის და სახელმძღვანელოს ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

nino.tomashvili@tsu.ge

მაჭარაშვილი გიორგი

ისტორიის დოქტორი. კონსულტანტი გიორგი წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი).

სამეცნიერო ინტერესები:

საქართველოს ისტორიის წყაროთმცოდნეობა და ისტორიოგრაფია; შუა საუკუნეების ტექსტები; ეთნიკურობისა და ნაციონალიზმის თანამედროვე თეორიები; ეროვნული სიმბოლოები; ეროვნული და რელიგიური იდენტობები; აღმოსავლეთისა და დასავლეთის ქრისტიანების ურთიერთობები. არის 29 ნაშრომის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

macharag@gmail.com

ამბრეველი არჩილი

სამართლის დოქტორი. თეოლოგიის მაგისტრი. რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს სამართლებრივი უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი.

ძირითადი სამეცნიერო ინტერესები:

სამართალი, საეკლესიო სამართალი, სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის ურთიერთობები, თეოლოგია, რელიგიათა ისტორია. არის 20-ზე მეტი ნაშრომის ავტორი, მათ შორის მონოგრაფიისა და რეკომენდაციების.

ელექტრონული ფოსტა:

ametreveli@geo.gov.ge

მიტიბელუ კატალინა

თეოლოგიის დოქტორი (კანონიკური სამართლის სპეციალობით) კონსტანცას ოვიდიუსის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი.

ძირითადი სამეცნიერო ინტერესები:

საეკლესიო სამართალი, სამართლისა და ისტორიის საკითხები. 80-ზე მეტი ნაშრომის ავტორი ინგლისურ და რუმინულ ენებზე, მათ შორის 6 მონოგრაფიის,

75 სტატიისა საეკლესიო სამართლის, სამართლისა და ისტორიის საკითხებზე. რიგი სამეცნიერო და პროფესიული ორგანიზაციების წევრი, სამი მონოთეისტური რელიგიის (ქრისტიანობა, ისლამი, იუდაიზმი) სამათლებრივი, რელიგიური და კანონიკური საკითხების შემსწავლელი ცენტრი დამფუძნებელი და მდივანი.
ელექტრონული ფოსტა:
oviduistomis@yahoo.co.uk

ოკასკი ვიქტორ

ფილოსოფიის დოქტორი, რუმინეთის მთავრობის რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო მდივანი.
სამეცნიერო კვლევის სფეროები:
რელიგიის ფილოსოფია, ფილოსოფიის ისტორია. რელიგიათმცოდნეობა, პოლიტიკის მეცნიერებები. არის 20-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი.
ელექტრონული ფოსტა:
Victor.Opaschi@culte.ro

თეოდოსი კატრესკუ

თეოლოგიის დოქტორი, ტომის ეპარქიის მიტროპოლიტი ოვიდიუსის უნივერსიტეტის პროფესორი
სამეცნიერო კვლევის სფეროები:
პატრისტიკა, საეკლესიო სამართალი და საეკლესიო სამართლის ისტორია. 40-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის, მათ შორის მონოგრაფიის ავტორი.
ელექტრონული ფოსტა:
contact@arhiepiscopiatomisului.ro

რამიშვილი ვალერიან

ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი (1999), ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი. თეორიული ფილოსოფიის კათედრის ხელმძღვანელი, პედაგოგიურ

საქმიანობასთან ერთად იკვლევს მეტაფიზიკის, ონტოლოგიისა და გნოსეოლოგიის, ანალიზური ფილოსოფიის თანამედროვე პრობლემებს; არის 70-ზე მეტი ნაშრომის, მათ შორის 7 მონოგრაფიის, 4 სახელმძღვანელოს და თანამედროვე ფილოსოფიური ტექსტების თარგმანების ავტორი.
ელექტრონული ფოსტა:
ramishvili.valerian@tsu.com

რაუ კატალინ

პოლიტიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, ბუქარესტის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი.
სამეცნიერო კვლევის ინტერესის სფეროები:
პოლიტიკური თეოლოგია, ეკლესიისა და სახელმწიფოს ურთიერთობა, ევროპული მთავრობა და დემოკრატიზაცია. არის 60-ზე მეტი სამეცნიერო სტატიის ავტორი.
ელექტრონული ფოსტა:
raiuatalin@gmail.com

სიმა გამალიერი (გიორგი)

თეოლოგიის დოქტორი. ბერდიაკონი, ბუქარესტში ანთიმის მონასტრის ღვთისმსახური.
სამეცნიერო კვლევის სფეროები:
მართლმადიდებელი ღვთისმეტყველება, ეკლესიის ისტორიისა და ჰომილიტიკის საკითხები. არის 20-ზე მეტი სამეცნიერო სტატიის ავტორი.
ელექტრონული ფოსტა:
ionescu.papastratus@gmail.com

სტონენსკუ კონსტანტინა

ფილოსოფიის დოქტორი. ბუქარესტის უნივერსიტეტის ფილოსოფიის ფაკულტეტის პროფესორი.
სამეცნიერო კვლევის სფეროები:
ეპისტემოლოგია, მდგრადი განვითარება, განათლების მენეჯმენტი, ანალიტიკური ფილოსოფია. განათლების

მენეჯმენტის, პოლიტიკური ფილოსოფიის, ლოგიკის, ეპისტემოლოგიის, ფილოსოფიის ისტორიის სუბდასხვა საკითხებისადმი მიძღვნილი 20-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი, მათ შორის სტატიები, კვლევები, 3 წიგნი, 2 სახელმძღვანელო, 2 წიგნის თანაავტორი.
ელექტრონული ფოსტა:
konstantin noua_alianta@yahoo.com

ტოტუ სავუ

ბუქარესტის უნივერსიტეტის ფილოსოფიის ფაკულტეტის პროფესორი, პრაქტიკული ფილოსოფიისა და ფილოსოფიის ისტორიის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი.
სამეცნიერო კვლევის სფეროები:
ბერძნული ფილოსოფია, ფილოსოფია და რელიგია, ნეოპლატონიზმი და ქრისტიანული აზროვნება. მეცნიერებისა და ეთიკის ეპისტემოლოგიისა და ფილოსოფიის, სოციალური და პოლიტიკური ფილოსოფიის, რელიგიათმცოდნეობითი საკითხებისადმი მიძღვნილი 8 საერთაშორისო კონფერენციის მონაწილე.
ელექტრონული ფოსტა:
savu sabintotu@yahoo.com

ფიოდოროვი იონანა

არაბული ენისა და ლიტერატურის დოქტორი, რუმინეთის მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპის კვლევების ინსტიტუტის მკვლევარი, ქბუქარესტი. ისლამური ხელნაწერების ასოციაციის, ამერიკის ორიენტალისტური საზოგადოების, შუა აზიის კვლევის ევროპული საზოგადოების, ახლო აღმოსავლეთის ბრიტანული საზოგადოების, ევროპულ არაბისტთა და ისლამის მკვლევართა კავშირის, ლონდონის ახლო აღმოსავლეთის ინსტიტუტის

წვერი. ბუქარესტის უნივერსიტეტთან არსებული არაბული კვლევების ცენტრის დამფუძნებელი.

სამეცნიერო კვლევის სფეროები: არაბული ენა და ლიტერატურა, არაბული ხელნაწერები, სირია-მესოპოტამიის კვლევები, არაბული ლინგვისტიკა. 13 საერთაშორისო კონფერენციისა და სამეცნიერო კონგრესის მომხსენებელი.

ელექტრონული ფოსტა: feodorov_i@yahoo.com

მჭუტაშვილი ალექსი

დეკანოზი, თეოლოგიის დოქტორი საეკლესიო სამართალში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის და თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის მოწვეული პროფესორი. იკვლევს თეოლოგიის, საეკლესიო სამართლის ეკლესიის ისტორიის საკითხებს. არის 30-ზე მეტი ნაშრომის, მათ შორის თარგმანების და მონოგრაფიის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

kshutashvili@gmail.com

ცხვარიანაშვილი ქეთევან

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორანტი, ფილოსოფიის მაგისტრი.

სამეცნიერო კვლევის ინტერესის სფეროები: ეთიკა, ქრისტიანული ეთიკა, ჰერმენევტიკა, ეთიკის ისტორია. არის 10-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

ketevan.tskhvariashvili277@hum.tsu.edu.ge

ჩიკაიძე ეკა

ასოცირებული პროფესორი, თსუ შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი,

სამეცნიერო კვლევის სფეროები:

ლიტერატურათმცოდნეობა, ძველი ქართული ლიტერატურისა და სახისმეტყველების საკითხები, ქართული განმანათლებლობის ეპოქის კულტურა და ლიტერატურა. 30-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

eka.chikavidze@tsu.ge

პირილუტა ბოგდან

თეოლოგიის დოქტორი, კონსტანცას უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი, ტომისის ეპარქიის კულტურულ საქმეთა მრჩეველი.

სამეცნიერო კვლევის ინტერესის სფეროები:

ღვთისმეტყველება, სამართალი, მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორია. 25 პუბლიკაციის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

chiriluta_bogdan@yahoo.com

ჩიბულაშვილი პოლიკარაძე

არქიმანდრიტი, მართლმადიდებლური თეოლოგიის დოქტორი, ფილოლოგიის დოქტორი., რუმინეთის პატრიარქის მრჩეველი, წმინდა სინოდის ბიბლიოთეკის ხელმძღვანელი.

სამეცნიერო კვლევის სფეროები: სიძველეთმცოდნეობა, საბიბლიოთეკო საქმე, კოდიკოლოგია, წიგნების ისტორია. არის 20 სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

perepolycarpe@yahoo.com

წეროძე გიორგი

დეკანოზი, კაპელანი. ეკონომიკისა და ფილოსოფიის მაგისტრი. ფილოსოფიის დოქტორანტი.

სამეცნიერო კვლევის ინტერესის სფეროები:

თეოლოგიისა და სოციალური კონტრაქტის თეორიის საკითხები, ლიტურგიკული მისტიკა, ლიტერატურა, ეკლესიისა და სახელმწიფოს ურთიერთობის საკითხები. სამი სამეცნიერო პუბლიკაციის ავტორი

ელექტრონული ფოსტა:

tseroge72@gmail.com

ჯალაღონია დემური

ფილოსოფიის დოქტორი. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოსოფიის სასწავლო-სამეცნიერო ინსტიტუტის ხელმძღვანელი, პროფესორი. პოლიტიკური ფილოსოფიის კათედრის ხელმძღვანელი. პედაგოგიურ საქმიანობასთან ერთად იკვლევს პოლიტიკის ფილოსოფიის, ონტოლოგიის, შექმნების თეორიის, რელიგიის ფილოსოფიის პრობლემებს; არის 80-ზე მეტი ნაშრომის, მათ შორის 3 მონოგრაფიის, 5 სახელმძღვანელოს ავტორი.

ელექტრონული ფოსტა:

demuri.jalaghonia@tsu.com

AKHALADZE ADAM – VAKHTANG

Archimandrite MD, PhD, SciD, Dr.h.c., Professor
Rector of Georgian Patriarchate St. King Tamar
University. Head of Georgian Patriarchate Health Affairs
Department, Father Superior of the Church of St. John
the Theologist

Main scientific interests: Anthropology, Cultural studies,
Health care, Christian Ethics, Bioethics,. Author of more
then 100 scientific publications, among them
monographs, manuals.

E-mail: adam_vakh@yahoo.com

BAGRATION-DAVITASHVILI NINO

PhD in Philology. Scientific interests: Translation study,
codicologie, Issues of Ancient Georgian Language.
Author of more then 12 scientific publications.

E-mail: nino. bagrationi@tsu.ge

BARNOVI GOCHA

Ph.D in Theology, visiting professor at TSU.

Main scientific interests: theology, patristics, history of
Church.

Author of monographs and about 40 scientific
publications.

E-mail: gochabarnovi62@gmail.com

BRACHULI IRAKLI

PhD habilitated Doctor of Philosophical Sciences,
associated professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State
University, Faculty of Humanities. Head Chair for Ethics
and Philosophy of Religion.

Main scientific interests: Philosophy of Religion,
Anthropology, Hermeneutics.

Author of more then 70 scientific works, among them

monographs and manuals, translations of philosophical
texts from French and Russian with comments.

E-mail: ibrachuli@yahoo.com

BUADZE TEIMURAZ

Ph.D in Theology, associated professor at Sul Khan-Saba
Orbeliani University.

Main scientific interests: Theology and patristics, XX
century Theological, Religious Philosophy,
Author of monograph (in French)and about 30 scientific
publications.

E-mail: teimuraz.buadze@gmail.com

BUBULASHVILI ELDAR

PhD in History, academician of Gelati Academy,
Main scientific interests: History of Georgia, Ecclesiology,
History of Georgian Orthodox Church, author of more

then 70 publications, among them monographs and manuals.

E-mail: ebubulashvili@gmail.com

CHIKVAIDZE EKA

Ph.D in Philology; associated professor, Shota Rustaveli Institute of Literature at TSU.

Spheres of scientific interest: literary studies, issues of ancient Georgian literature and iconography, author of more than 30 publications.

E-mail: eka.chikavaidze@tsu.ge

CHIRILUȚĂ BOGDAN

Ph.D. Assoc. Prof. Cultural Counselor of the Archdiocese of Tomis, associated professor of the "Ovidius" University of Constanta

Main scientific interests: Theology, Law, History of Orthodox Church.

Author of more than 25 scientific publications, among them.

E-mail: chiriluta_bogdan@yahoo.com

CHITULESCU POLICARP

Ph.D of Orthodox Theology in Sibiu, BA in Philology and Theology. Archimandrite, patriarchal counsellor, and director of the Library of the Holy Synod.

Main scientific interests: manuscripts and rare books, book history. Author of 20 scientific works.

E-mail: perepolycarpe@yahoo.com

DOLIDZE MAMUKA

PhD habilitated Doctor of Philosophical Sciences, associated professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities.

Main scientific interests: philosophy of science, Philosophy of art and literature, philosophy of politics.

Author of more than 80 scientific works, among them monographs and manual, literary texts.

E-mail: mamukadolidze48@yahoo.com

DURĂ NICOLAE V.

Real Member of the Academy of Romanian Scientist, Professor Emeritus of the "Ovidius" University of Constanta Doctor Honoris Causa of Universities of Ostrog, Sofia and Tbilisi State.

Main scientific interests: Law, Canon Law, Human rights, Philosophy of religion, ecclesiology, the history of ancient literature.

He is awarded by several distinctions, among them: "National Order of Merit" (the Legion of Honour's Cultural Merit), from the President of France, The Pontifical Medal The A. D. Xenopol Award, prize of Romanian Academy "Ut Unum Sint, The Man of the Year," etc. has published books, manuals, studies and articles (over 300), notes, reviews (on theology, canon law, law, history, ecclesiology, the history of ancient literature, philosophy etc.), amounting to thousands of pages, evincing the transdisciplinarity and interdisciplinary of his preoccupations in the field of scientific research, published in Romanian, French, English, Bulgarian, Georgian, Ethiopian, Polish etc.;

E-mail: nicolaedimos@yahoo.com

FEODOROV IOANA

Researcher, Institute for South-East European Studies of the Romanian Academy, Bucharest.

Ph. D. in Arabic Language and Literature from the University of Bucharest, in 1998 (title of thesis: *The Expression of Grading in Romanian and Arabic*). Member of the Islamic Manuscript Association – TIMA (since 2013), the American Oriental Society – AOS (since 2011), the European Society for Middle Eastern Studies – EURAMES (since 2008), the British Society for Middle

Eastern Studies – BRISMES (since 2005), the Union of European Arabists and Islamicists – UEAI (since 2000), the London Middle East Institute (at the School of Oriental and African Studies – SOAS, London), and a founding member of the Center for Arab Studies of the University of Bucharest (since 1995).

Main spheres of Research: Arab Studies, Oriental and African Studies, *Arabic Linguistics*.

Current projects: The Arabic text comprises some 800 pages in the longest manuscript, dating from the second half of the 17th century. project aims at a complete edition and translation of the Arabic text into Romanian and English, based on a comparison of the three best copies available: Bibliothèque Nationale de France, British Library, and the Institute for Oriental Studies in St Petersburg, plus one fragmentary manuscript in Kiev. Research on the Romanian contribution to the beginnings of printing in Arabic characters in Ottoman Syria (1705-1711) and the initiation of printing in Tbilisi, Georgia (1711). Preparing a comprehensive catalogue of Oriental manuscripts in Bucharest and Cluj, together with colleagues at the Library of the Romanian Academy in Bucharest.

E-mail: feodorov_i@yahoo.com

JALAGHONIA DEMURI

PhD Doctor of Philosophical Sciences, full time professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities. Head Institute of Philosophy, head of chair for political philosophy.

Main scientific interests: Political Philosophy, ontology, philosophy of Religion. Author of more than 80 scientific works., among them monographs and manuals.

E-mail: demuri.jalaghonia@tsu.com

KSHUTASHVILI ALEKSI

PhD in Theology (Canon Law) Visiting professor at Ivane Javakhishvili State University and Tbilisi Theological Academy and Seminary.

The main sphere of scientific interest: Canon Law, issues of history of Church. Author of more than 30 scientific works, among them monograph and translations from Romanian.

E-mail: kshutashvili@gmail.com.

MACHARASHVILI GIORGI

PhD in History. Consultant at Giorgi Tsereteli Institute of Oriental Studies (Ilia State University)

Scientific interests: Source-studies and historiography of Georgian History; medieval texts; modern theories of ethnicity and nationalism, national symbols; national and religious identities; relations between eastern and western Christians...

The total number of publications: 29

E-mail: macharag@gmail.com

METREVELI ARCHIL

Ph.D in Law. MA in Theology.

Scientific interests: Canon Law, Law, Theology, |Relations of State and Religions, History of Religions.

Author of more than 20 scientific publications, among them monograph.

E-mail: ametreveli@geo.gov.ge

MITITELU CĂTĂLINA

Ph.D. in Theology (specialized in Canon Law) Assoc. Prof. of Ovidius University of Constanța

Main scientific interests: Canon Law, Law, Theology, History.

Author of more than 80 scientific publications, in English and Romanian, among them books (6) and studies (75), totalizing several hundred pages in the field of Canon

Law, Law, Theology, History etc.. She has collaborated on 6 collective volumes, one of which totaled more than 1500 pages.

Member within some scientific and professional organizations, such as: Member of the International Study of Religion in Eastern and Central Europe Association (ISORECEA) - Croatia; Member of the "SOCIETY FOR THE LAW OF EASTERN CHURCHES" - Vienna; Member of the Union of Jurists of Romania; Founder and Scientific Secretary of the Centre for Religious, Juridical and Canonical Research Studies of the three monotheistic Religions (Jewish, Christian and Islamic) (Faculty of Theology – Ovidius University of Constanta) etc.

E-mail: ovidiustomis@yahoo.co.uk

OBOROCEANU VASILICA V. (VINCENT)

Protosinghel, Abbot and confessor of the Holy Monastery Antim. MA in Romanian Orthodox Church History and MA in Religious Music. BA in TCM The main sphere of scientific interest: Orthodox Theology, issues of history of Church.

E-mail: manastirea.antim@gmail.com

OPASCHI VICTOR

Ph.D in Philosophy, State Secretary for Religious Affairs. Government of Romania,

Main scientific interests: Philosophy of Religion, Religious studies, Political sciences

is awarded by several distinctions, among them: National Order "Faithful Service", 2004, National Order of "Cultural Merit", 2009, Brazilian Grand Commander of the National Order "Rio Branco", 2003 "Commendatore" of the Italian National Order "Della Sella solidarity 'Italiana" 2004 "Patriarchal Cross" awarded by His Beatitude Patriarch Teoctist 1996 "Moldava Cross" awarded by Metropolitan Daniel,

1996m Commander of the "Bearer of the Cross Orthodox Holy Sepulchre" awarded, Orthodox Patriarch of Jerusalem, 2004. Jubilee medals offered by Pope John Paul II at the Vatican in Receipts.

E-mail: Victor.Opaschi@culte.ro

† Petrescu Teodosie

Archbishop of Tomis Ph.D. in Theology. Prof. professor of the "Ovidius" University of Constanta

Main scientific interests: Dogmatic Theology, Law, Canon Law, History of Orthodox Church

Author of more than 40 scientific publications, among them monograph.

E-mail: contact@arhiepiscopiatomisului.ro

POMPILIU DINU

Priest Protopope at the Deanery of District 3 of Bucharest. Ph.D in Dogmatic, Fundamental and Symbolic Theology. Ph.D (distinction "cum laudae") in Philosophy

The main sphere of scientific interest: Dogmatic, Fundamental and Symbolic Theology. Christian Mysticism, Orthodoxy in modern world, Cappadocian Fathers, Christian Ethics, Christian Family. Author of more than 20 publications,

E-mail: prdinu@yahoo.com

RAIU CATALIN

Dr. Ph.D in Political Science, associated professor at he University of Bucharest.

Main scientific interests: political theology, church and state relations, European governance and democratization. Author of more than 60 publications.

E-mail: raiucatalin@gmail.com

RAMISHVILI VALERIAN

PhD habilitated Doctor of Philosophical Sciences, full time professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State

University, Faculty of Humanities. Head of Chair for Theoretical Philosophy

Main scientific interests: Metaphysics, ontology, gnoseology, analytical philosophy. Author of more than 70 scientific works, among them monographs and manuals, translations from German with comments of philosophical texts.

E-mail: ramishvili.valerian@tsu.com

SAVU TOTU

Professor at Faculty of Philosophy, University of Bucharest, Director of Department of Practical Philosophy and History of Philosophy.

Spheres of Scientific interest: Greek Philosophy; Philosophy and Religion; Neoplatonism and Christian Thinking.

Author of monographs, articles in Romanian, English and French.

E-mail: sabintotu@yahoo.com

SIMA GAMALIEL (GHEORGHE)

PhD in Theology; catechist in Antim Monastery in Bucharest

The main sphere of scientific interest: Orthodox Theology, issues of history of Church and homiletics. Author of more than 20 scientific works.

E-mail: ionescu.papastratus@gmail.com

STOENESCU CONSTANTIN

Dr. Phil. in Philosophy, University of Bucharest Professor at the Faculty of Philosophy, University of Bucharest, Romania.

Main Scientific interests: Epistemology, Introduction to Analytic Philosophy, Ethics of Environment and Sustainable Development, Knowledge Management, Art and Knowledge Applied Ethics.

Author of Textbooks, Studies and Articles, Editor of several manuals and monographs.

E-mail: konstantinnoua_alianta@yahoo.com

TOMASHVILI NINO

PhD Doctor of Philosophical Sciences, associated professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities. Chair for Theoretical Philosophy.

Main scientific interests: ontology, gnoseology, logics, philosophy of language. Author of more than 30 scientific works, among them monograph and manuals.

E-mail: nino.tomashvili@tsu.com

TSERODZE GEORGI

archpriest, chaplain of St. Tamar's Church. MA in Economy and Philosophy, doctoral student of philosophy. Main scientific interests: liturgical mystics, theology, literature, issues of relation of state and church.

Author of three publications, among

E-mail: tseroge72@gmail.com

TSKVARIASHVILI KETEVAN

Doctoral student at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. MA in philosophy.

Scientific interests: Ethics, Christian Ethics, Hermeneutics. Author of more than 10 scientific publications.

E-mail: ketevan.tskhvariashvili277@hum.tsu.edu.ge

VASHAKMADZE ZAZA

Head of State agency for Religious Issues. MA in Theology. Doctoral student in Law.

The main sphere of scientific interest: Canon Law, issues of history of Church, Religious studies, Relations of Church and State. Author of more than 20 scientific works.

E-mail: zvashakmadze@geo.gov.ge

VIZUREANU VIOREL

professor at the Faculty of Philosophy, University of Bucharest MA (1997) and PhD. (2005) in Philosophy at the University of Bucharest; Diplome d'Etudes Approfondies, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Paris (1999);, Vice-Dean of the Faculty of Philosophy. Member of the Institute of Research of University of Bucharest, section Humanities. Founding member of The Romanian Society of Philosophy (2007). Founding member in The Romanian-German Society of Philosophy (2004).

Main Scientific interests: Practical Philosophy and History of Philosophy *Modernity and Europeanization Globalization and the Problems of Development Modern Philosophy*

Author of Books published (in Romanian / English), Articles in English and Romanian.

E-mail: vizureanu@yahoo.com

ZAKARIADZE ANASTASIA

PhD habilitated Doctor of Philosophical Sciences, associated professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities. Head of Anthim Iverianul Scientific Research center for Philosophy and Theology.

Main scientific interests: Moral Philosophy, Christian Ethics, Ethical Theories of Ancient and Middle Ages, Bioethics, philosophy of Religion, American Philosophy. Author of more than 80 scientific works, among them monographs and manuals, translations of philosophical texts from English with comments.

Doctor *Honoris Causa* of Ovidius University of Constanta.

E-mail: azakariadze@yahoo.com,

anastasia.zakariadze@tsu.com

საკივბელი

ახალაძე ადამ-ვახტანგი 20,84
ბაგრატიონ-დავითაშვილი ნინო 20,84
ბარნოვი გოჩა 21,84
ბუაძე თეიმურაზი 25,84
ბუბულაშვილი ელდერ 22,84
ბრაჭული ირაკლი 21,84
დოლიძე მამუკა 26,84
დურა ნიკოლაე 26,84
დინუ პომპილიუ 27,85
ვაშაყმაძე ზაზა 28,85
ვიზურეანუ ვიორელი 28,84
ჯაქარიძე ანასტასია 29,85
თომაშვილი ნინო 29,85
კირილუცა ბოგდანი 35,85
მაჭარაშვილი გიორგი 31,85
მეტრეველი არჩილი 32,85

INDEX

Akhaladze Adam– Vakhtang, Archimandrite 48,88
Bagration-Davitashvili Nino 48,88
Barnovi Gocha 49,88
Brachuli Irakli 49,88
Buadze Teimuraz 50,70,88
Bubulashvili Eldar 51,88
Chikvaidze Eka 53,88
Chiriluşă Bogdan 60,89
Chitulescu Policarp 54,72,89
Dolidze Mamuka 54,89
Dură Nicolae V. 55,89
Feodorov Ioana 56,89
Jalaghonia Demuri 56,79,89
Kshutashvili Aleksii 58,80,89
Macharashvili Giorgi 58,80,90
Metreveli Archil 59,90

მიტიტელუ კატალინა 26,85
ობოროჩეანუ ვინჩენციუ 33,86
ოპასკი ვიქტორი 35,86
პეტრესკუ თეოდოსი 35,86
რამიშვილი ვალერიანი 36,86
რაუ კატალინი 86
სტოენესკუ კონსტანტინი 39,86
სიმა გამალიელი 38,86
ტოტუ საეუ 39,86
ფიოდოროვი იონა 40,87
ქშუტაშვილი ალექსი 41,87
ცხვარიაშვილი ქეთევან 43,87
ჩიკვაიძე ეკა 41,87
ჩიტულესკუ პოლიკარპე 42,87
წეროძე გიორგი 43,87
ჯალაღონია დემური 44,87

Mititelu Cătălina 55,90
OboroceanuVasilica V. (Vinsenciu) 60,76,90
Opaschi Victor 90
† Petrescu Teodosie 60,90
Pompiliu Dinu 61,75,90
Raiu Catalin 90
Ramishvili Valerian 81,90
Savu Totu 62,91
Sima Gamaliel (Gheorghe) 63,73,91
Stoenescu Constantin 64,71,91
Tomashvili Nino 65,77,91
Tserodze Georgi 66,77,91
Tskvariashvili Ketevan 66,91
Vashakmadze Zaza 67,91
Vizureanu Viorel 67,91
Zakariadze Anastasia 68,78,91